

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Metropoliselvitys

Metropolialueen 9 kunnan erityinen kuntajakoselvitys

Alustava linjaus tulevaisuuden metropolikaupungiksi

Mikko Pukkinen, Cay Sevón ja Matti Vatiilo

Kuntajakoselvittäjät

3.6.2014

METROPOLI
SELVITYS

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Selvityksen tausta ja tarkoitus

METROPOLI
SELVITYS

Aluksi

- Kuntarakennelain 2 §:ssä todetaan, että kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä.
- Lain 4 §:n mukaan kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos parantaa kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä, alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita, alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia tai alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.
- Tässä selvityksessä tehtävänä on myös arvioida kuntien yhdistymisen suhdetta metropolihallinnon tarpeeseen, erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta.
- Selvityksessä arvioidaan metropolialueen toimintaympäristöä tulevaisuuslähtöisesti käyttäen viitteellisenä poikkileikkaushetkenä vuotta 2030. Nykytilatarkastelu perustuu uusimpaan käytettävissä olevaan lähdeaineistoon.
- Alustava linjaus metropolikaupungiksi perustuu kolmeen johtopäätökseen:
  1. Metropolialueen kokonaisuus kaiken lähtökohtana.
  2. Hyvinvointipalvelujen turvaaminen vaatii voimavarojen yhdistämistä.
  3. Kuntaliitokset mahdollistavat koko hallintojärjestelmän ja toimintakulttuurin uudistamisen.
- Johtopäätökset kuntarakenteen muutostarpeesta ovat alustavia. Ehdotus tarkentuu, kun metropolihallinnon sisällöstä ja sote-ratkaisusta on käytettävissä enemmän tietoa.

Metropoliselvitys

- Valtiovarainministeriö määräsi 9.12.2013 kuntarakennelain 15 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkien sekä Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kuntien välillä.
- Ministeriö on asettanut kuntajakoselvittäjiksi varatuomari Mikko Pukkisen, valtiotieteiden tohtori Cay Sevónin ja arkkitehti Matti Vation.
- Selvitystyö päättyy selvityksen valmistuttua, kuitenkin viimeistään 31.10.2014 mennessä

Selvityksen tarkoitus

- Tehtävänä on arvioida edellytyksiä yhdistää kunnat tai osa kunnista **yhdeksi tai useammaksi kunnaksi**. Myös osaliitosvaihtoehdot voivat sisältyä selvitykseen.
- Metropolialueen kuntarakennetta tarkastellaan alueen **kokonaisedun näkökulmasta**
- Selvityksen perusteella selvittäjät voivat tehdä kuntien **valtuustoille** ehdotuksen kuntajaon muuttamisesta
- Selvittäjät voivat tehdä esityksen VM:lle kunnallisen **kansanäänestyksen** toimittamisesta

Keskeinen sisältö

Selvityksen tulee sisältää vähintään

1. suunnitelma hallinnon ja palvelujen järjestämisestä sekä palvelujen tuottamisesta selvitysalueella,
2. selvitys yhdistymisen vaikutuksista kuntien yhteistoimintaan,
3. selvitys taloudellisesta tilanteesta,
4. arvio asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sekä lähidemokratian toteutumisesta sekä
5. yksityiskohtainen arvio kuntien yhdistymisen eduista ja haitoista.
6. arvio kielellisten oikeuksien toteutumisesta
7. arvio kuntien yhdistymisen suhteesta metropolihallinnon tarpeeseen, erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta

Muut aluetta koskevat uudistushankkeet

Uudistus-hankkeet	Koskee kuntia	Kuntajakoselvittäjien arvio uudistusten tilanteesta erityisen kuntajakoselvityksen alustavan linjauksen kannalta
Metropoli-Hallinto	Kaikki (lukuun ottamatta Vihtiä 10 kunnan mallissa)	Väliraportista pyydetään kuntien ja tarvittavien sidosryhmien lausunnot kesäkuun loppuun mennessä. Työryhmä jatkaa ehdotustensa työstämistä hallituksen esityksen muotoon lausuntopalautteen pohjalta 15.9.2014 saakka. Kuntajakoselvittäjät yhtyvät väliraportin arvioon, jonka mukaan 10 kunnan alueen itsehallintomallissa kuntarakenteen muutostarve on vähäinen mutta 16 kunnan alueen kuntayhtymämallissa kuntarakenteen merkittävä uudistamistarve säilyy.
Sote-ratkaisu	Kaikki	Sote-palvelut on tarkoitus järjestää viiden vahvan alueellisen järjestäjän toimesta. Hallituksen esitysluonnoksen on tarkoitus lähteä lausunnoille kesäkuussa 2014 niin, että hallituksen esitys voidaan luovuttaa eduskuntaan lokakuussa 2014 ja laki astuu voimaan keväällä 2015 ja uudet alueet aloittavat toimintansa 2017. Palveluiden järjestämisen integraatio edellyttää kuntajakoselvittäjien näkemyksen mukaan vahvoja kuntayksiköitä tuottajapuolella, jolloin kuntarakenteen muutostarve vahvistuu.
EKKV-selvitys	Espoo, Kirkkonummi, Kauniainen, Vihti	EKKV-selvityksen ohjausryhmä on 29.4. kokouksessaan päättänyt jäädä odottamaan ratkaisuja sote-järjestämislain ja metropolilain osalta. Kuntajakoselvittäjien mielestä neljän kunnan mahdollinen liitos merkitsisi metropolin ydinalueen kahtiajaon syvenemistä ja voimistaisi seudun hajautumiskehitystä.
Keski-Uudenmaan 8 kunnan selvitys	Tuusula, Kerava, Sipoo	Kunnat ovat ilmoittaneet sitoutuneensa selvityksessä mukana olemiseen sen loppuun saakka. Työsuunnitelman mukaan selvitys valmistuu syyskuussa 2014 ja valtuustot käsittelevät yhdistymisesityksen ja -sopimuksen vuoden 2014 loppuun mennessä. Toteutuessaan kahdeksan kunnan liitos (pl. Sipoo) parantaisi kuntajakoselvittäjien näkemyksen mukaan edellytyksiä kehittää metropolialueen pohjoisosaa yhtenäisenä kokonaisuutena.
Itä-Uudenmaan selvitys	Sipoo	Itä-Uudenmaan yhdistymisselvityksen toinen vaihe on alkanut toukokuun alussa. Selvitysalueen kunnat ovat antaneet lausuntonsa väliraportista ja selvityksen jatkamisesta. Kuusi kuntaa seitsemästä jatkaa Pornaisten jäädessä pois selvityksestä. Valtuustot tekevät päätökset kesäkuussa 2015. Sipoo suuntautuu monin tavoin Helsinkiin ja Vantaaseen, ja sitä tulisikin kuntajakoselvittäjien mielestä kehittää osana metropolin ydinaluetta.

Kunta, kaupunki, metropoli

- *Asukkaiden itsehallintoa, palvelujen järjestämistä ja yleistä hallintoa varten Suomi jakaantuu kuntiin. (Kuntarakennelaki 2009)*
- *Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. (Kuntalakiluonnos 2014)*
- *Ihmiset tulevat kaupunkiin etsiäkseen tuloja ja elantoa, mutta jäävät sinne elääkseen hyvän elämän. (Aristoteles n. 350 eaa)*
- *Kaupunki käsitteenä ja ilmiönä on ihmisten yhteisö. Siksi suunnittelun lähtökohtana tulisi olla ihmisten arjen jäsentyminen ja ihmisten selviytyminen. (Väärälä 2014)*
- *Metropolialueella tarkoitetaan yhteyksiltään, elinkeinorakenteeltaan ja kulttuuritarjonnaltaan monipuolista suurkaupunkiseutua ja sitä ympäröiviä kuntia taikka sen muulla tavalla rajattua toiminta- tai vaikutusaluetta. (Valtioneuvoston metropoliselonteko 2010)*
- *Helsingin seutu on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi. Metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena, jossa on luonnonläheinen ympäristö ja hyvä asua, oppia, työskennellä sekä yrittää. (Helsingin seudun yhteistyökokous 5.11.2009)*

Metropolisaatio

- Suurkaupungistuminen muodostaa **agglomeraatiokehityksen** (kasautumisetu) kaikkialla maailmassa, mikä nostaa kaupungin/kaupunkiseudun taloudellisen toiminnan tuottavuutta merkittävästi.
- Agglomeraatioetu koostuu esimerkiksi **suurtuotantoedusta**, jossa suurkaupunkien asukasmäärän kasvaessa myös asiakkaiden määrä kasvaa.
- Yritysten näkökulmasta työmarkkinoiden toiminta paranee merkittävästi, kun tarjolla olevan työvoiman määrä, laatu, ammattitaito, erikoistuminen ja kokemus ovat vahvempia.
- Työntekijöiden näkökulmasta taas yritysten määrän kasvaessa samalla alueella syntyy aiempaa monipuolisemmat mahdollisuudet löytää paremmin tarpeisiin, koulutukseen ja kokemukseen sopiva työpaikka.
- Toimintojen ja työpaikkojen keskittymisellä on merkittävä vaikutus yritysten tuottavuuden kasvuun. Yritysten sijoittuminen esimerkiksi kaupunkien keskustoihin, lähelle toisiaan synnyttää tuottavuutta lisäävän vuorovaikutuksen.

Lähde: Laakso, Seppo & Moilanen, Paavo: Yritystoiminnan sijoittuminen ja työpaikkakeskittymien muodostuminen monikeskuksisessa aluerakenteessa

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Alustavan linjauksen kriteerit

METROPOLI
SELVITYS

Tulevaisuuden metropoli 2030 - kriteerit

Hyvinvointipalveluiden turvaaminen vaatii voimavarojen yhdistämistä	1. Väestörakenteen muutokset
	2. Suomen kansainvälinen kilpailukyky
	3. Suotuisan toimintaympäristön rakentaminen
Metropolialueen kokonaisuus kaiken lähtökohdaksi	4. Metropoli toiminnallisena kokonaisuutena
	5. Sosiaalinen kestävyys ja segregatio
	6. Maankäyttö, liikenne, ympäristö
	7. Asuminen
Kuntaliitokset mahdollistavat koko hallintojärjestelmän ja toimintakulttuurin nykyaikaistamisen	8. Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
	9. Kansalaisyhteiskunta ja osallistuminen
	10. Hallintatapa ja demokratia
	11. Kielelliset oikeudet
	12. Kuntatalous

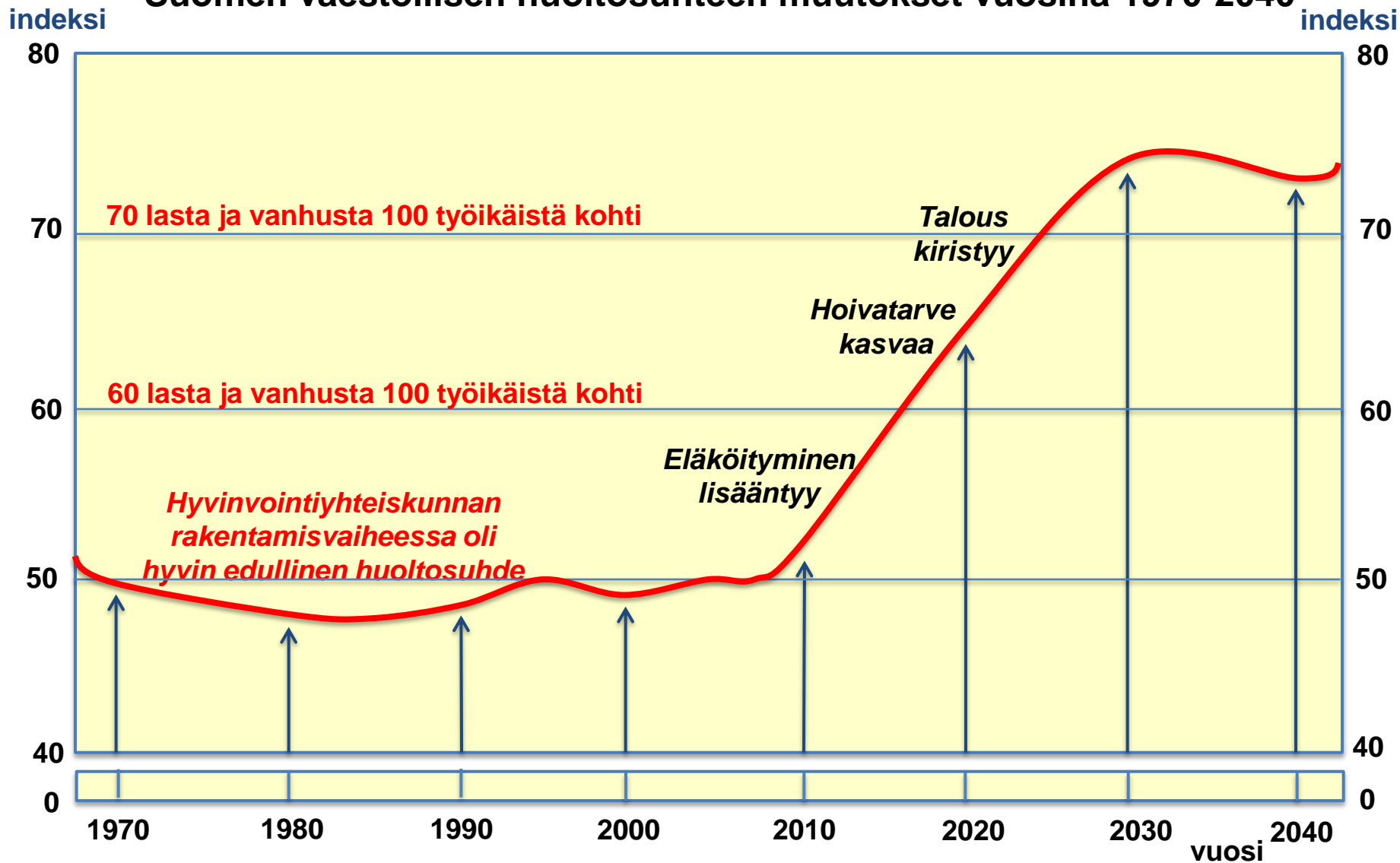
Toimintaympäristön muutos, tulevaisuuden haasteet

1. Väestörakenteen muutokset
2. Suomen kansainvälinen kilpailukyky
3. Suotuisan toimintaympäristön rakentaminen

1. Väestörakenteen muutostrendit

- Väestön ikääntyminen
  - Yli 75-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu 2030 mennessä metropolialueella
  - 17-64 –vuotiaiden osuus laskee 67% > 62%
- Työikäisten taakan kasvaminen
  - 2025: 70 lasta ja vanhusta 100 työikäistä kohti
- Muuttoliike metropolialueelle säilyy korkeana
  - Metropolialueen väestömäärä kasvaa 200.000:lla vuoteen 2030 mennessä
  - Muuttoliike valikoi iän ja tulojen perusteella asukkaat eri kuntiin ja kunnanosiin
- Työperustainen maahanmuutto
  - Työikäisen väestön vähentyessä tarve työperustaiselle maahanmuutolle voimistuu
  - Vieraskielisen väestön osuus kaksinkertaistuu metropolialueella vuoteen 2030 mennessä

Suomen väestöllisen huoltosuhteen muutokset vuosina 1970-2040

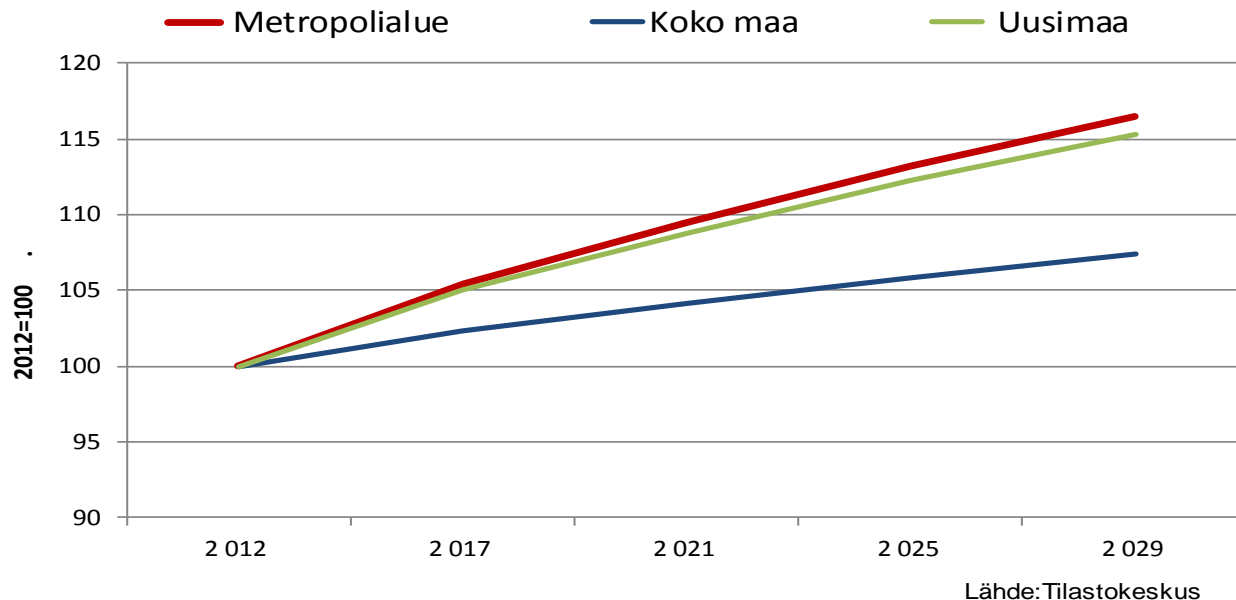

Väestökehitys

Ennustettu väestökehitys 2012 - 2029:

+16%

Koko väestö

Ennusteen mukaan alueen väestö kasvaa 16 % vuoteen 2029 mennessä

Väestöennuste osoittaa, mihin kehitys johtaa, jos nykyinen syntyvyyden, kuolleisuuden ja muuttoliikkeen mukainen kehitys jatkuu.

		2 012	2 017	2 021	2 025	2 029
<i>Metropolialue</i>	<i>Asukkaita</i>	1 232 650	1 299 792	1 350 160	1 395 427	1 435 191
	<i>2012=100</i>	100	105	110	113	116
<i>Koko maa</i>	<i>Asukkaita</i>	5 429 655	5 555 550	5 655 551	5 748 548	5 829 616
	<i>2012=100</i>	100	102	104	106	107
<i>Uusimaa</i>	<i>Asukkaita</i>	1 567 114	1 645 421	1 704 915	1 758 994	1 806 629
	<i>2012=100</i>	100	105	109	112	115

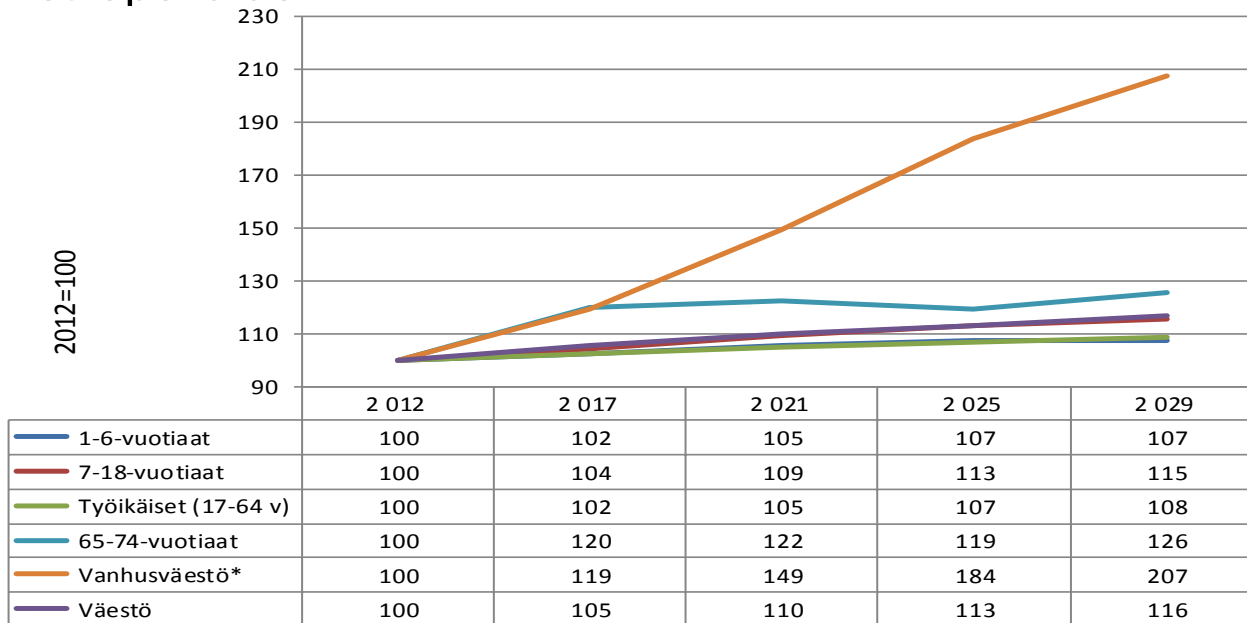
Pohjana Tilastokeskuksen väestöennuste 2012 ; väestö 2011; muuttotiedot 2007 -2011; hedelmällisyys 2007-2011 kuolleisuus 2005-2011

Lähde: FCG (2014)

Väestökehitys ikäluokittain

Ennustettu väestökehitys ikäluokittain

Metropolialue

Lähde: Tilastokeskus

	2 012	2 017	2 021	2 025	2 029
alle 1 -vuotiaat	14 587	15 506	15 820	15 870	15 688
1-6-vuotiaat	86 794	88 912	91 565	93 027	93 013
7-18-vuotiaat	155 821	162 052	170 214	176 429	179 966
Työkäiset (17-64 v)	824 442	844 663	861 874	879 617	892 876
65-74-vuotiaat	107 583	129 156	131 365	128 368	135 162
Vanhusväestö*	71 482	85 374	106 515	131 209	148 146
Kaikki	1 232 650	1 299 792	1 350 160	1 395 427	1 435 191

*yli 75-vuotiaat

Pohjana Tilastokeskuksen väestöennuste 2012 ; väestö 2011; muuttotiedot 2007 -2011; hedelmällisyys 2007-2011 kuolleisuus 2005-2011

Yli 75-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu vuoteen 2030 mennessä.

Huoltosuhte heikkenee vuoden 2012 tasosta 0,5:stä vuoteen 2030 mennessä 0,61:een.

Riittääkö työkäisen väestön kasvu kattamaan lasten ja nuorten sekä vanhusväestön määrän kasvusta aiheutuvat kulut ja investointitarpeet?

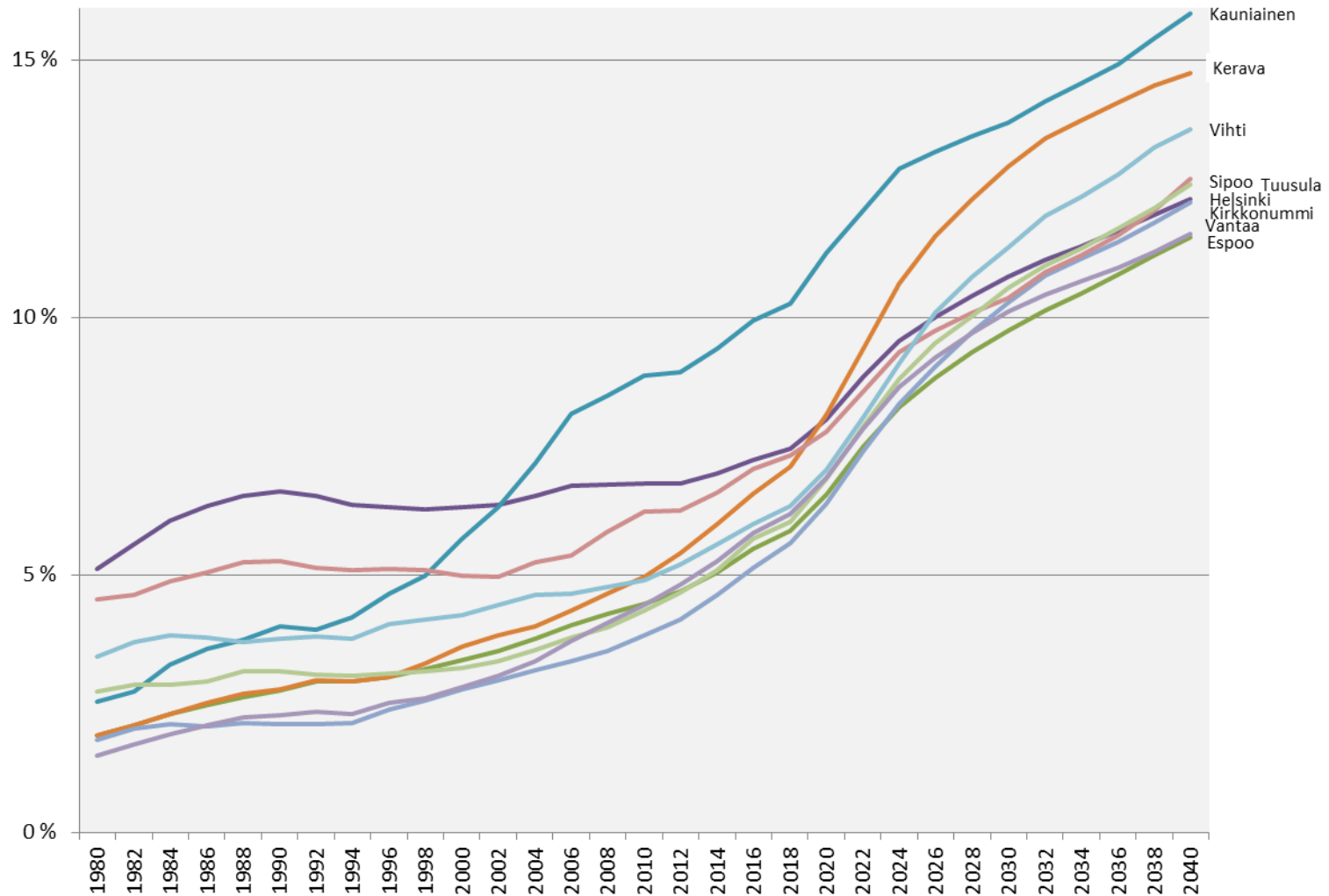
Lähde: FCG (2014)

Pidemmän aikavälin yli 75-vuotiaiden väestökehitys

75+ vuotiaiden osuus väestöstä

Kuntajako 2013

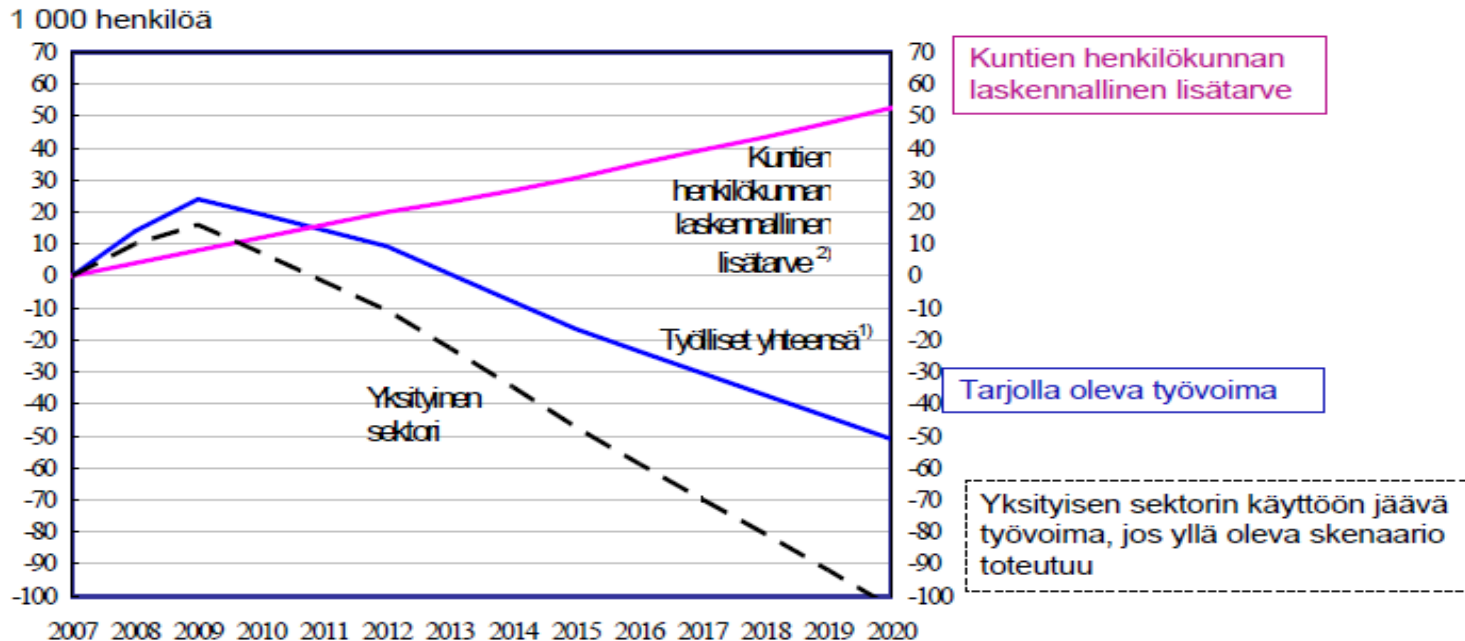

Lähde: FCG (2014)

Lähde: Tilastokeskus

Kuntien henkilökunnan laskennallinen lisätarve ja kansantalouden kokonaistyöllisyys 2007 – 2010, kumulatiivinen muutos

Kuntien henkilökunnan laskennallinen lisätarve ja kansantalouden kokonaistyöllisyys 2007-2020, kumulatiivinen muutos

Vieraskielisen väestön osuuden kasvu

Vieraskielisen väestön osuus koko väestöstä 1.1. %

	Koko seutu	Helsinki	Espoo	Vantaa	Kauniainen	Pk-seutu yht.	Kehysalue
1985	0,7	0,8	0,9	0,5	1,2	0,8	0,3
1990	1,0	1,3	1,1	0,8	1,2	1,2	0,5
1995	2,7	3,7	2,4	2,3	2,0	3,2	1,2
2000	4,0	5,4	3,8	3,9	3,0	4,7	1,6
2005	5,4	7,0	5,6	5,8	3,4	6,4	1,9
2010	8,1	10,2	8,7	9,1	3,8	9,6	2,8
2012	9,3	11,5	10,3	10,8	4,3	11,0	3,4
2013	9,9	12,1	11,0	11,6	4,5	11,7	3,7
2015	11,1	13,4	12,4	13,2	4,7	13,1	4,2
2020	13,7	16,3	15,5	16,8	5,2	16,1	5,2
2025	15,9	18,8	18,1	20,1	5,4	18,8	6,1
2030	18,1	21,2	20,5	23,3	5,6	21,3	7,0

Vieraskielisen väestön osuus 1985 – 2012 ja ennuste 2013 – 2030. (Lähde: Helsingin seudun vieraskielisen ... 2013).

Vieraskielisen väestön osuus kaksinkertaistuu metropolialueella vuoteen 2030 mennessä.

Vieraskielisen väestön määrän kasvu on välttämättömyys metropolialueella positiivisen väestönkasvun saavuttamiseksi.

Vieraskielisen väestön osuuden kasvu tasoittaa väestöllisen huoltosuhteen heikkenemistä maahanmuuton painottaessa kantaväestöä nuorempiin ikäryhmiin.

1. Väestörakenteen muutokset - yhteenveto

Keskeinen kysymys: voidaanko kuntarakenteen muutoksin vastata väestörakenteen muutokseen?

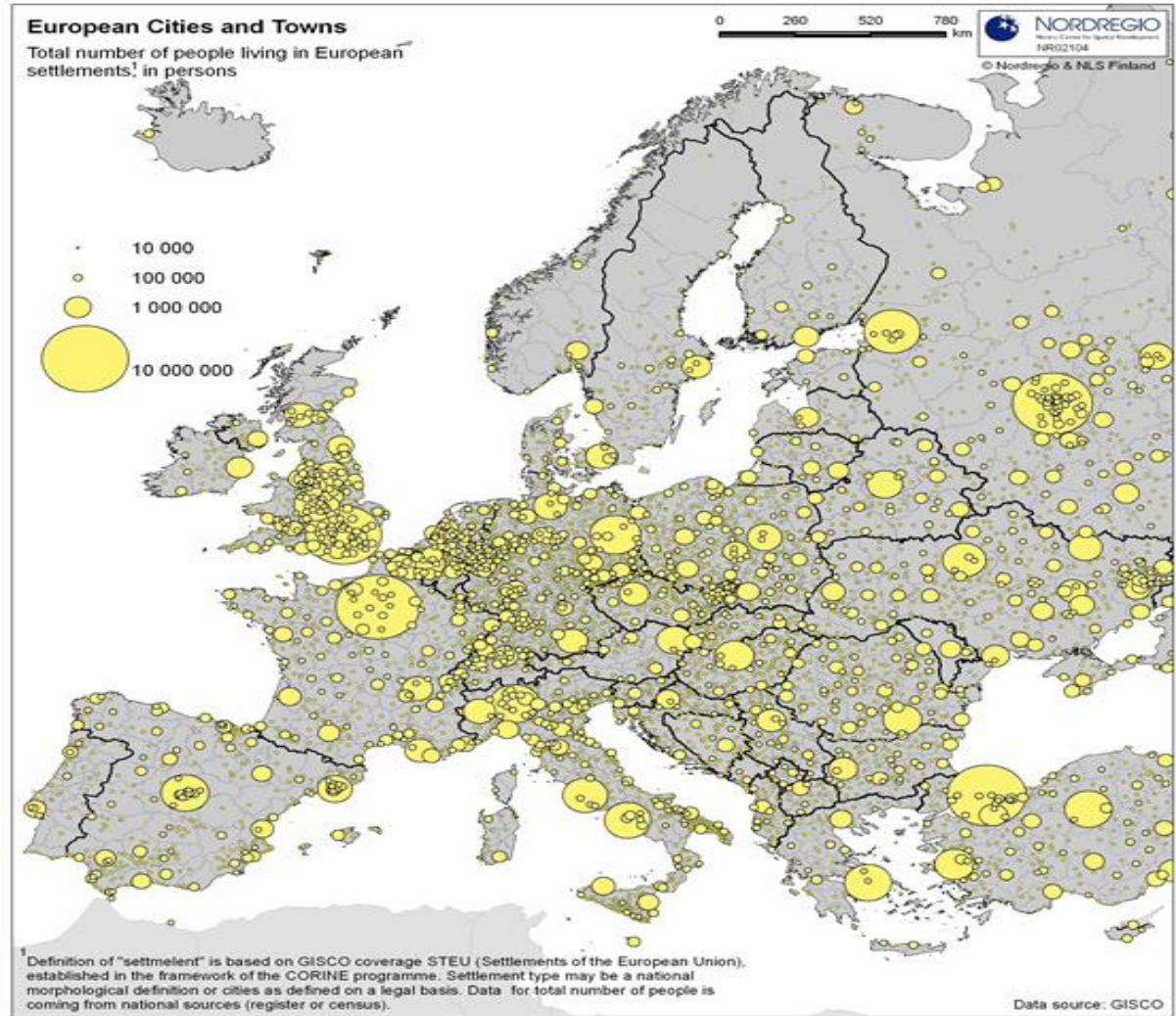
1. Väestön ikääntyessä palveluiden saatavuutta ja laatua ei voida verorahoitteisesti turvata, ellei voimavaroja allokoita yhteisesti koko metropolialueella.
2. Hyvinvointipalveluiden turvaaminen edellyttää tuottavuuden kasvua, joka syntyy päällekkäisyyksien purkamisella ja suuremman kokonaisuuden kehittämispotentiaalin hyödyntämisellä.
3. Metropolialueen ennustettu väestönkasvu on kestävän kehityksen kannalta hallittavissa parhaiten koko aluetta koskevalla yhtenäisellä suunnittelulla ja päätöksenteolla.
4. Työperäisen maahanmuuton ja vieraskielisen väestön kasvu edellyttää kuntapalveluilta erityisosaamista, joiden turvaaminen onnistuu parhaiten voimavarojen kokoamisella.

2. Suomen kansainvälinen kilpailukyky

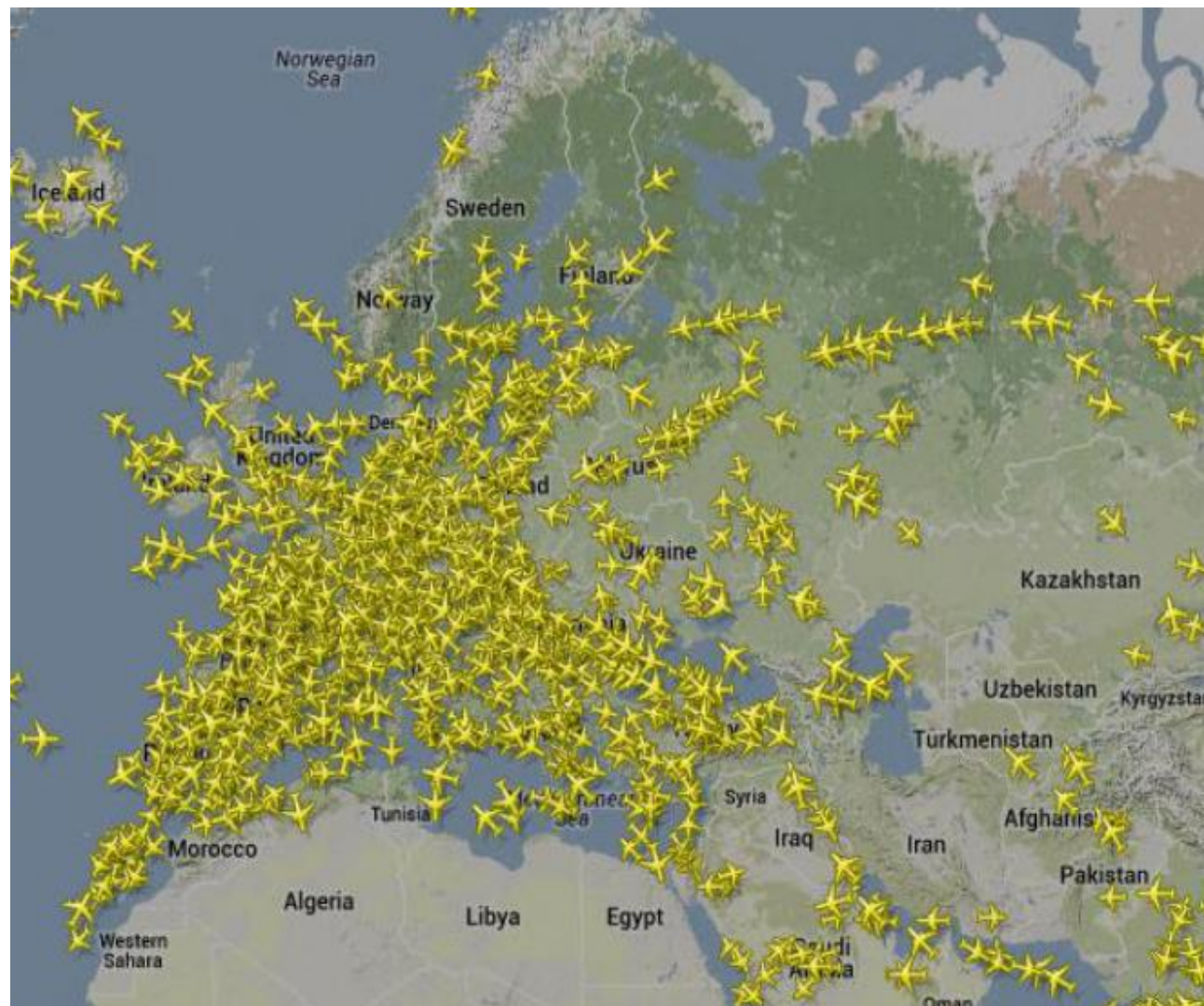
- Suomen kotimarkkina on Eurooppa, josta Suomen väestöosuus on 0.77% (EU:sta 1.08%)
- Osaamisperusteinen strategia ei tuo kilpailuetua, vaan on yhteistä Suomelle ja sen kilpailijamaille
- Suomi tarvitsee vahvan pääkaupungin menestyäkseen kansainvälisessä kilpailussa.
- Metropolialue on maan suurimpana resurssikeskittymänä monin tavoin vastuussa koko Suomen kansainvälisestä kilpailukykyvystä ja vetovoimasta investointikohteena

Eurooppa on Suomen kotimarkkina

- Pääkaupunkiseutu kilpailee Euroopan metropolisarjassa

Suomi ankkuroituu globaaliin järjestelmään metropolin kautta

Kuva: Flightradar24 (Ma 3.3.2014 ip)

2. Suomen kansainvälinen kilpailukyky - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Voidaanko metropolialueen kuntarakenteella vaikuttaa Suomen kansainväliseen kilpailukykyyn?

1. Voimavarojen kokoaminen on välttämätöntä, jotta metropoli kykenee toimimaan koko Suomen veturina ja pärjäämään kilpailussa muiden metropolien kanssa.
2. Kilpailukyvyn suhteen koko Suomi on riippuvainen metropolialueesta, jonka vahvuus edellyttää tehokasta ja hyvin organisoitua hallintoa.
3. Julkiselta sektorilta kilpailukyky edellyttää sellaisen fyysisen, hallinnollisen ja digitaalisen infrastruktuurin rakentamista, että se muodostaa parhaan mahdollisen toimintaympäristön yritystoiminnalle.
4. Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn kehittämisessä tarvitaan vahvaa koordinaatiota ja olemassa olevan kehittämispotentiaalin hyödyntämistä.

3. Suotuisan toimintaympäristön rakentaminen

- Julkinen sektori ei voi valita menestysaloja, vaan sen tehtävänä on rakentaa sellainen toimintaympäristö, joka synnyttää menestyviä aloja ja yrityksiä.
- Helsingin suuruinen pieni suurkaupunki voi menestyä kilpailussa muiden metropolien kanssa vain voimavarat yhdistämällä.
- Alueen kuntarakenne ei ole vuosikymmeniin vastannut alueen taajamarakennetta, joka on johtanut osaoptimointiin ja voimavarojen tuhlaukseen.
- Metropolialueen kunnissa on tuhansia yhteensopimattomia tietojärjestelmiä, joka aiheuttavat merkittäviä toiminnallisia hankaluuksia ja taloudellista tappiota.

3. Suotuisan toimintaympäristön rakentaminen - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Miten kansainvälistä kilpailukykyä voidaan vahvistaa toimintaympäristöä kehittämällä?

1. Yhdyskuntarakenne: työssäkäyntialuetta vastaava kunta suunnittelu- ja päätöksentekokoalueena mahdollistaa kokonaisvaltaisen, pitkäjänteisen ja resurssitehokkaan toiminnan.
2. Hallinnollinen toimintaympäristö: kuntaliitokset avaavat mahdollisuuden koko hallintojärjestelmän ja -kulttuurin läpikäyntiin ja modernisointiin.
3. Digitaalinen toimintaympäristö: Tietojärjestelmien, verkkojen ja palveluiden yhteensovittaminen. Palvelutuotannon digitalisoiminen. Säästöpotentiaali merkittävä.

Metropolialueen kokonaisetut

4. Toiminnallinen kokonaisuus (muuttoliike, pendelöinti ja asiointi)
5. Sosiaalinen kestävyys ja segregatio
6. Maankäyttö, liikenne, ympäristö
7. Asuminen

4. Toiminnallinen kokonaisuus (muuttoliike, pendelöinti ja asiointi)

- Metropolialueen erityispiirteet*:
  - Metropolialueella asuu neljännes maan väestöstä, mutta siellä sijaitsee kolmasosa työpaikoista ja Metropolialueella tuotetaan kolmasosan BKT:sta ja yli 40 % tutkimus- ja tuotekehitysvolyymistä.
- Muuttoliikkeen keskeiset trendit 2000-luvulla metropolialueella:
  - Keskittymiskehityksen voimistuminen
  - Valikoiva muuttoliike suurten kaupunkiseutujen sisällä
  - Lisääntynyt maahanmuutto.
- Asuntomarkkinoiden kehitys vaikuttaa keskeisesti muuttoliikkeeseen: yhtäältä hidastaa potentiaalista tulomuuttoa ja toisaalta aiheuttaa valikoivaa muuttoliikettä seudun sisällä
- Pääkaupunkisedun kunnat muodostavat tiiviin työssäkäynti- ja asiointialueen. Pendelöintivirrat ovat sekä suhteellisina osuuksina että absoluuttisina lukuina tarkasteluja huomattavia.

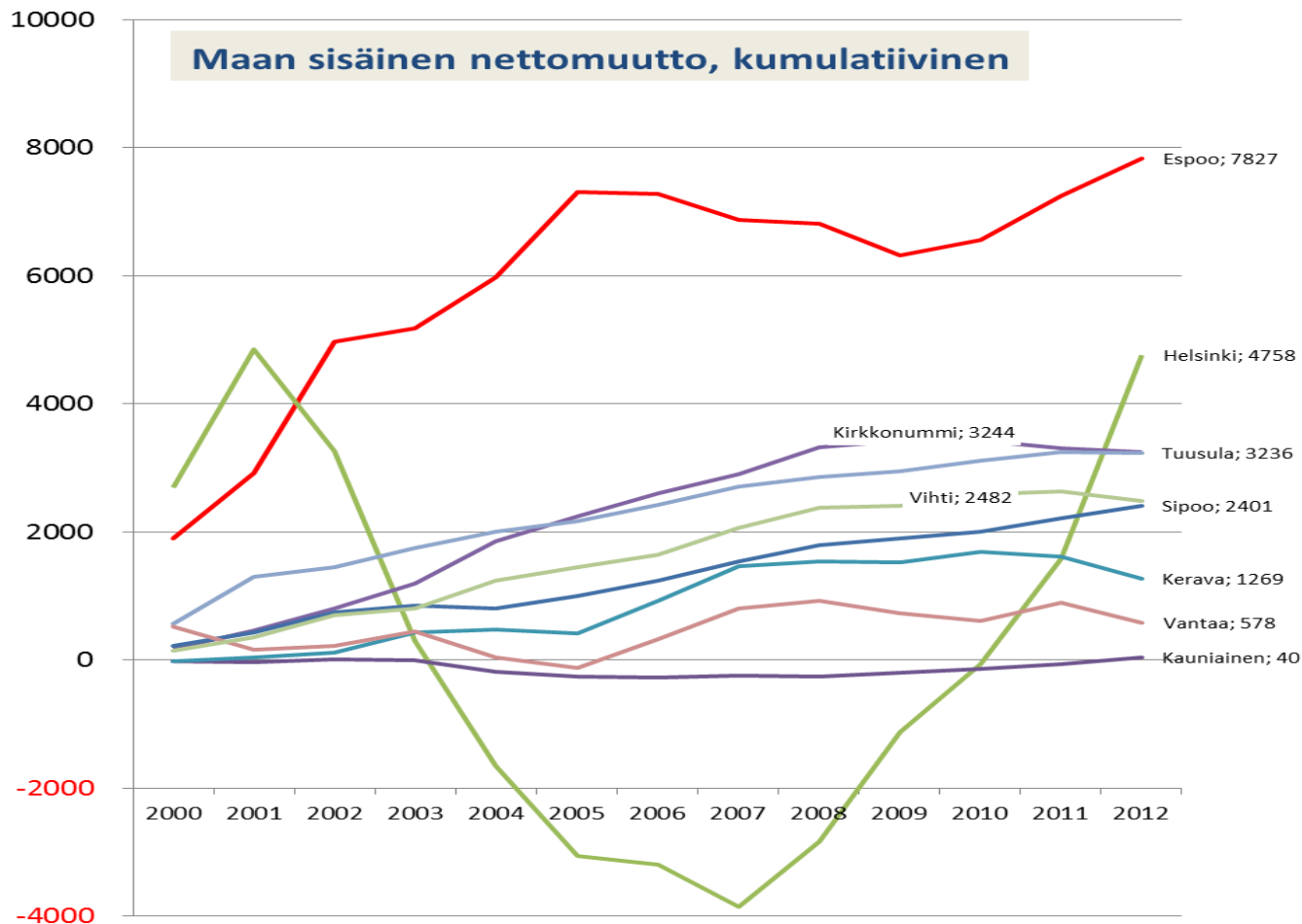
*Lähde: Aro & Laiho (2014).

Muuttoliike

- Vuosina 2000-2013 Helsingin seudun väestönlisäys oli noin 200 000 henkilöä eli keskimäärin noin 14 300 henkilöä vuodessa
  - Luonnollisen väestökehityksen osuus 49,5 %
  - Kuntien välisen muuttoliikkeen osuus 19,8 %
  - Siirtolaisuuden osuus 30,6 %
- Helsingin, Espoon ja Vantaan osuus väestönlisäyksestä oli 72,7 %
  - Helsingin kasvu perustuu ensisijaisesti siirtolaisuuteen ja Espoon ja Vantaan luonnolliseen väestönlisäykseen
  - Kehyskuntien väestönlisäys perustuu sekä luonnolliseen väestönlisäykseen että kuntien väliseen muuttoliikkeeseen

Lähde: Aro & Laiho 2014

Maan sisäinen nettomuutto selvityskuntien alueella

Muuttovoittoa kolmelle keskuskaupungille yhteensä 2000-luvulla on kertynyt noin 13 200 henkilöä

Muuttovoittoa kehyskunnille yhteensä 2000-luvulla on kertynyt noin 12 600 henkilöä

Lähde: Tilastokeskus
Vuoden 2013 kuntajako Lähde: FCG (2014)

Laskennallinen esimerkki muuttoliikkeen ikärakenteen ja keskimääräisten tulojen välisestä yhteydestä 2000 - 2011

Laskennallinen esimerkkilaskelma muuttoliikkeen ikärakenteen ja keskimääräisten tulojen välisestä yhteydestä → luvut ovat ”raakalukuja”, jotka kertovat mittakaavan muuttoliikkeen taloudellisista hyödyistä ja rasitteista yksittäisen kunnan kannalta.

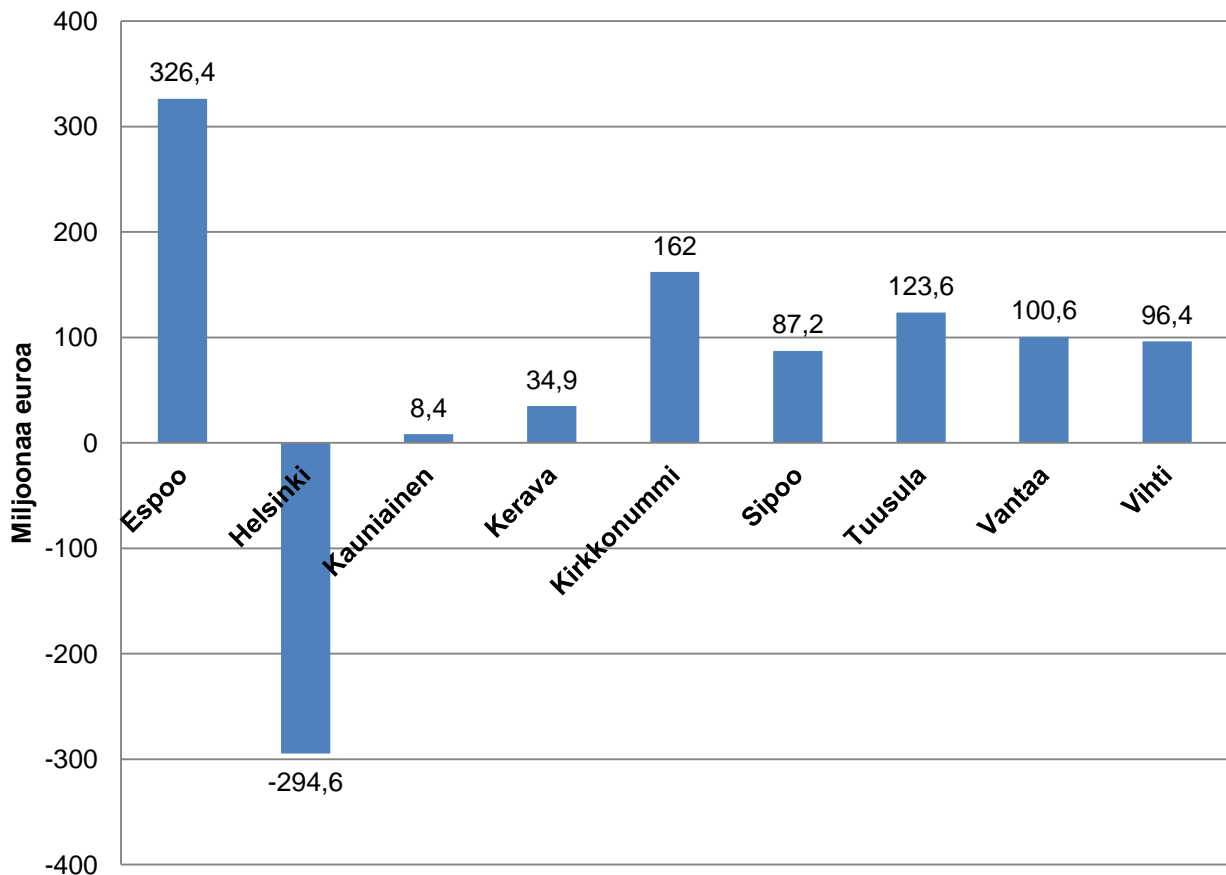
Laskelman pohjaoletuksena on a) kunnan nettomuutto 35 – 44-vuotiaiden ikäryhmässä ja yhteensä vuosina 2000 – 2011 ja b) kaikkien vuonna 2011 tulomuuttaneiden keskimääräiset tulot (26.9696 €)

Lähde: Aro & Laiho 2014

Metropolialueen kunta	Nettomuutto 35 – 44-vuotiaiden ikäryhmässä vuosina 2000 - 2011	Laskennallinen hyöty tai rasite muuttoliikkeestä 2000 – 2011 (nettomuutto x kaikkien 35 – 44-vuotiaiden keskimääräiset tulot x 29.696 €). Milj. €
Espoo	1187	35,2
Helsinki	- 12362	-367,1
Kauniainen	399	11,8
Kerava	258	7,6
Kirkkonummi	1046	31,0
Sipoo	992	29,5
Tuusula	1128	33,5
Vantaa	388	11,5
Vihti	814	24,2

Metropolialueen kuntien nettomuuton laskennallinen tulokertymä (miljoonaa euroa) vuosina 2000 – 2011.

Lähde: Aro & Laiho (2014).

Selvitysalueella **2000-luvulla** keskuskaupunkien muuttajien yhteenlaskettu tulokertymä oli 132,4 miljoonaa euroa ja kehyskuntien 512,5 miljoonaa euroa.

Helsinkiin muuttaa nuoria aikuisia. Perheellistymisen myötä tapahtuu vilkasta muuttoa kaupunkialueen ulommille vyöhykkeille, joissa on tarjolla suurempia ja edullisempia asuntoja.

Viime vuosina Helsingin lapsiperheiden muuttotappio on hiipunut varsin pieneksi.

Tämä saattaa tasapainottaa laskennallista tulokertymän eroa etenkin Espoon ja Helsingin välillä.

Muuttajien laskennallinen tulokertymä kuvaa alueen jokaisen tulo- ja lähtömuuttajan yhteenlaskettuja tuloja kalenterivuoden aikana. Tulo- ja lähtömuuttajien tulojen välinen erotus voi olla joko positiivinen tai negatiivinen. Tuloissa huomioidaan kaikki verottajan tiedossa olevat tulot (valtionveron- ja kunnallisveron alaiset tulot, yrittäjätulot, pääomatulot, muut tulot).

Työssäkäynti

		Työssäkäyntikunta								
		Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti
Asuinkunta	Espoo	62 945	46 565	766	265	1 558	81	355	8 386	336
	Helsinki	25 199	229 296	299	1111	828	532	1 352	24 843	352
	Kauniainen	1 003	1 490	765	*	44	*	*	232	*
	Kerava	759	5 261	*	5 504	20	145	989	2 894	20
	Kirkkonummi	4 904	4 922	99	31	6068	*	40	1 002	143
	Sipoo	361	3 003	*	319	10	2 808	189	1 254	*
	Tuusula	912	5 137	*	940	31	76	5 482	3 285	26
	Vantaa	7 957	40 290	72	1 265	262	277	1 561	45 375	136
	Vihti	2 430	2 690	38	40	244	*	70	979	5 497

Pääkaupunkisedun kunnat muodostavat tiiviin työssäkäyntialueen.

*=alle 10 henkilöä). Lähde: Tilastokeskus.

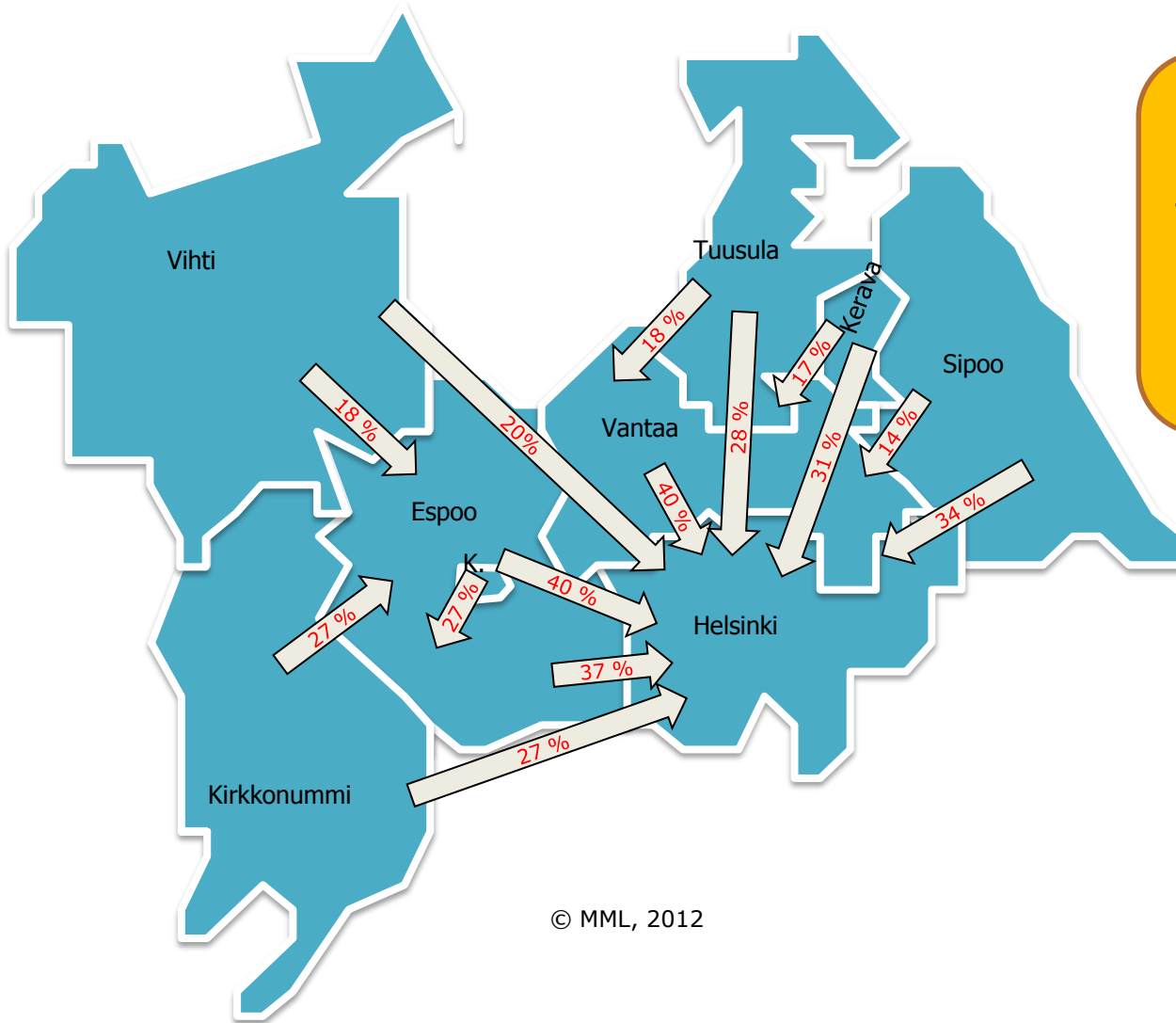
Vantaalta saapuu noin 40 000 ja Espoosta noin 46 000 henkilön pendelöintivirta Helsinkiin.

Helsingistä molempiin kaupunkiin pendelöi noin 25 000 henkilöä. Espoosta Vantaalle pendelöi noin 8400 henkilöä ja Vantaalta Espooseen lähes 8 000 henkilöä.

		Työssäkäyntikunta									Metropoli	Muut	Työlliset
		Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti			
Asuinkunta	Espoo	50,2 %	37,1 %	0,6 %	0,2 %	1,2 %	0,1 %	0,3 %	6,7 %	0,3 %	96,6 %	3,4 %	125 460
	Helsinki	8,5 %	77,6 %	0,1 %	0,4 %	0,3 %	0,2 %	0,5 %	8,4 %	0,1 %	96,5 %	3,5 %	295 312
	Kauniainen	26,7 %	39,7 %	20,4 %	0,2 %	1,2 %	0,1 %	0,2 %	6,2 %	0,2 %	95,1 %	4,9 %	3 755
	Kerava	4,5 %	30,9 %	0,0 %	32,4 %	0,1 %	0,9 %	5,8 %	17,0 %	0,1 %	92,4 %	7,6 %	17 011
	Kirkkonummi	27,1 %	27,2 %	0,5 %	0,2 %	33,6 %	0,0 %	0,2 %	5,5 %	0,8 %	95,4 %	4,6 %	18 073
	Sipoo	4,1 %	33,8 %	0,0 %	3,6 %	0,1 %	31,6 %	2,1 %	14,1 %	0,0 %	94,3 %	5,7 %	8 883
	Tuusula	4,9 %	27,8 %	0,0 %	5,1 %	0,2 %	0,4 %	29,7 %	17,8 %	0,1 %	86,4 %	13,6 %	18 475
	Vantaa	7,9 %	39,8 %	0,1 %	1,2 %	0,3 %	0,3 %	1,5 %	44,8 %	0,1 %	96,3 %	3,7 %	101 348
	Vihti	17,7 %	19,6 %	0,3 %	0,3 %	1,8 %	0,1 %	0,5 %	7,1 %	40,1 %	87,5 %	12,5 %	13 721

Lähde: Tilastokeskus.

Työssäkäynti

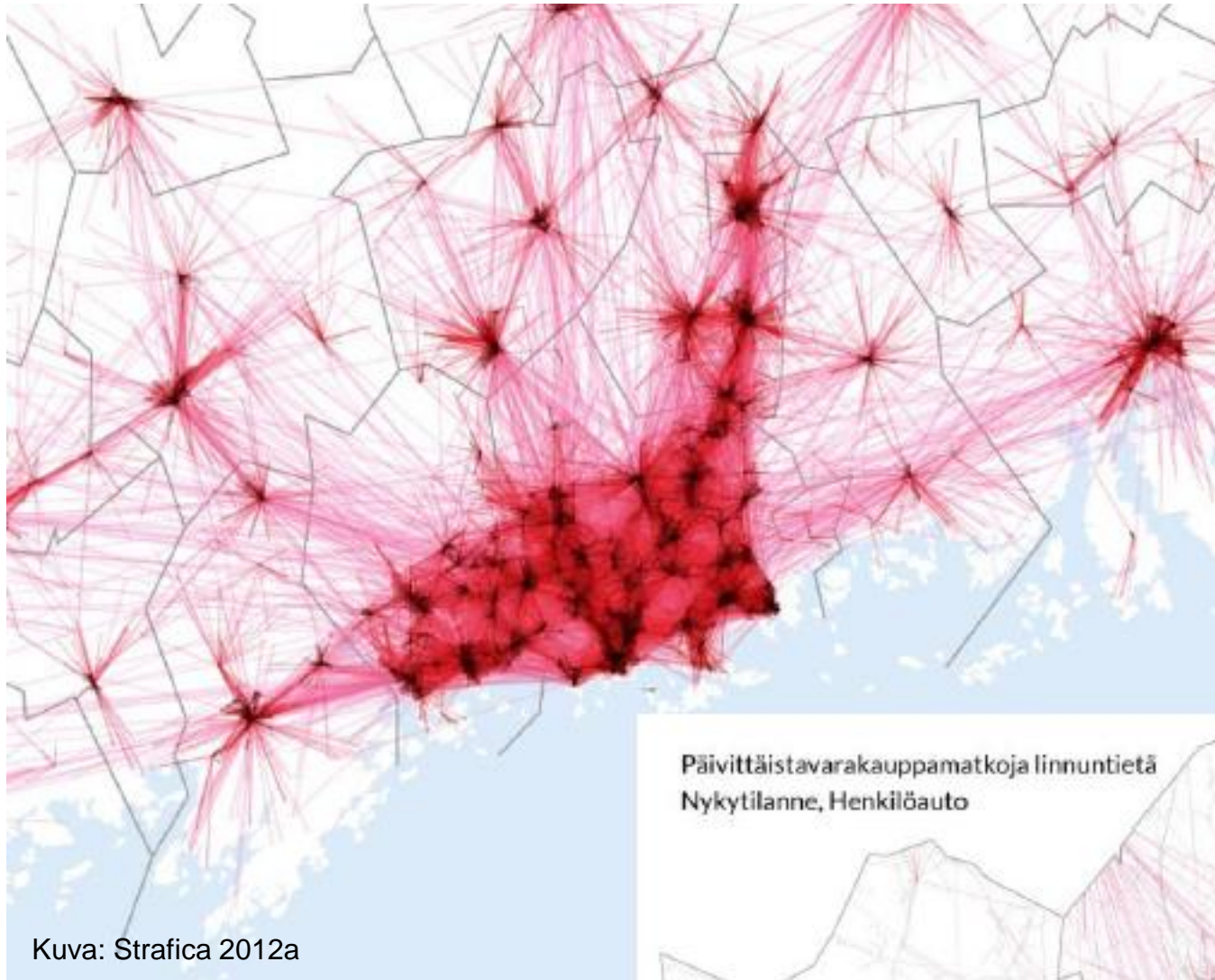

Karttaan on merkitty kaikki yli 10 % osuuden (osuus kunnan työllisistä) ylittävät pendelöintisuunnat metropolialueella.

Lähde: Tilastokeskus.

© MML, 2012

Asiointi

Kuva: Strafica 2012a

Työmatkojen ja asioinnin yhdistävien laskelmien perusteella Vantaa suuntautuu vahvasti Helsinkiin. Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Vihti suuntautuvat vahvasti Helsingin lisäksi Espooseen. Kerava ja Tuusula suuntautuvat keskinäisen vuorovaikutuksen lisäksi vahvasti pääkaupunkiseudun suuntaan (Strafica 2012b).

Erikoiskaupan osalta Vihti, Kirkkonummi, Espoo ja Kauniainen ovat osa samaa asiointialuetta; Vantaa ja Tuusula samaa; kuten myös Helsinki ja Sipoo. (SYKE 2012).

Ravitsemus- ja kulttuuripalvelujen osalta koko selvitysalue on samaa asiointialuetta (SYKE 2012).

4. Toiminnallinen kokonaisuus (muuttoliike, pendelöinti ja asiointi) - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Miten kuntarakenteen muutoksin voidaan tukea alueen kehittymistä toiminnallisen kokonaisuuden näkökulmasta?

1. Metropolialueelle muuttoliikkeestä kertyvä positiivinen tulokertymä pitäisi saada mahdollisimman tehokkaasti hyödynnettyä koko alueen hyväksi. Tällöin voidaan varmistua alueen kehityksestä kokonaisedun näkökulmasta ja kuntien välinen kilpailu positiivista tulokertymää kerryttävistä asukkaista vähenee.

2. Metropolialue on tiivis työssäkäynti- ja asiointialue. Asukkaat elävät alueella päivittäistä arkeansa yli kuntarajojen. Aluetta pitäisi kehittää yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena asukkaiden luontaisen arkipäivän elinpiirien näkökulmasta. Työssäkäynnin ja asioinnin kannalta erityisesti liikkumisen ja asumisen alueen kokonaisedun näkökulmasta tehdyt ratkaisut ovat keskeisiä. Hallinnollisilla ratkaisuilla tulee varmistaa alueen kehitys yhtenä kokonaisuutena.

5. Sosiaalinen kestävyys ja segregaatio

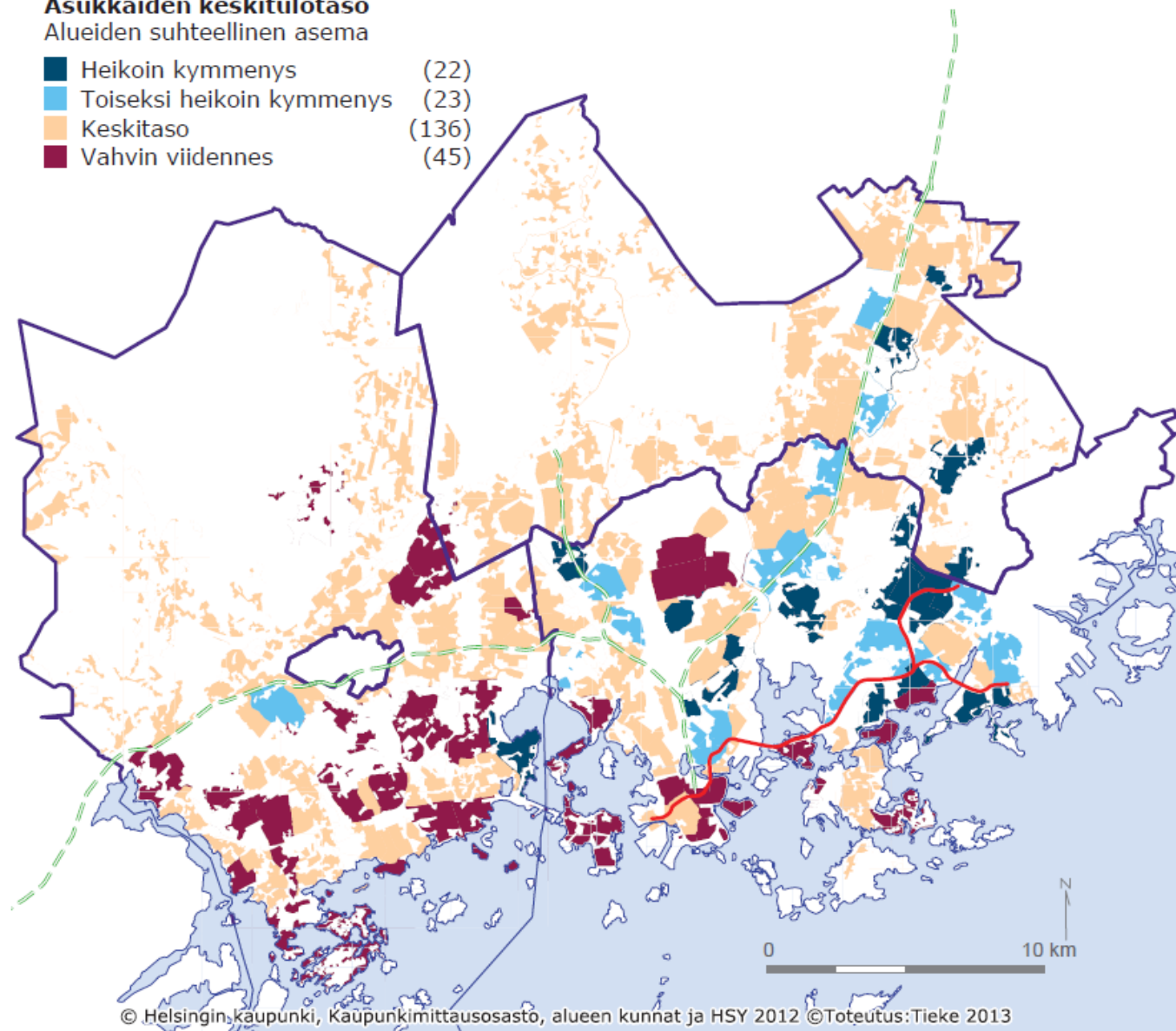
Kaupunkien tuotantokapasiteetti ei ole tärkein tekijä niiden kilpailukyvyssä, vaan niiden sosiaalinen kestävyys (Kavavagh, 2009)

- Sosiaalinen kestävyys tarkoittaa toimia, joilla varmistetaan, että yhteiskunnan toimenpiteet vahvistavat ihmisten yhteenkuuluvuutta ja eri väestöryhmien koheesiota ja estävät yksilöiden ja yhteisöjen syrjäytymistä yhteiskunnallisesta osallisuudesta ja päätöksenteosta (Väärälä 2014)
- Alueellinen eriytyminen näkyy sekä seudun kuntien sisällä että niiden välillä. Vaikka varsinaisessa huono-osaisuuden kierteessä olevia asuinalueita ei ole, sosioekonominen ja etninen segregaatio niiden välillä on kasvussa.
- Alueellista eriytymistä selittää sijainti, asuntokannan rakenne ja asukasrakenne. Asumiskustannusten alueelliset erot ja statukseltaan hyvinä pidettyjen alueiden korkea hintataso lisäävät eriytymiskehitystä.
- Etninen segregaatio yhdessä sosiaalisten ongelmien kasautumisen kanssa on uhka sosiaaliselle kestävyydelle. Vuoden 2012 alussa vieraskielisten osuus vaihteli pääkaupunkiseudun asuinalueilla kahdesta prosentista 29 prosenttiin. Lapsista 13 % puhui äidinkielenään muita kuin Suomen kansalliskieliä. Asuinalueista korkeimmillaan tämä osuus oli 43 %.

Asukkaiden keskitulotaso

Alueiden suhteellinen asema

Heikoin kymmenys	(22)
Toiseksi heikoin kymmenys	(23)
Keskitaso	(136)
Vahvin viidennes	(45)

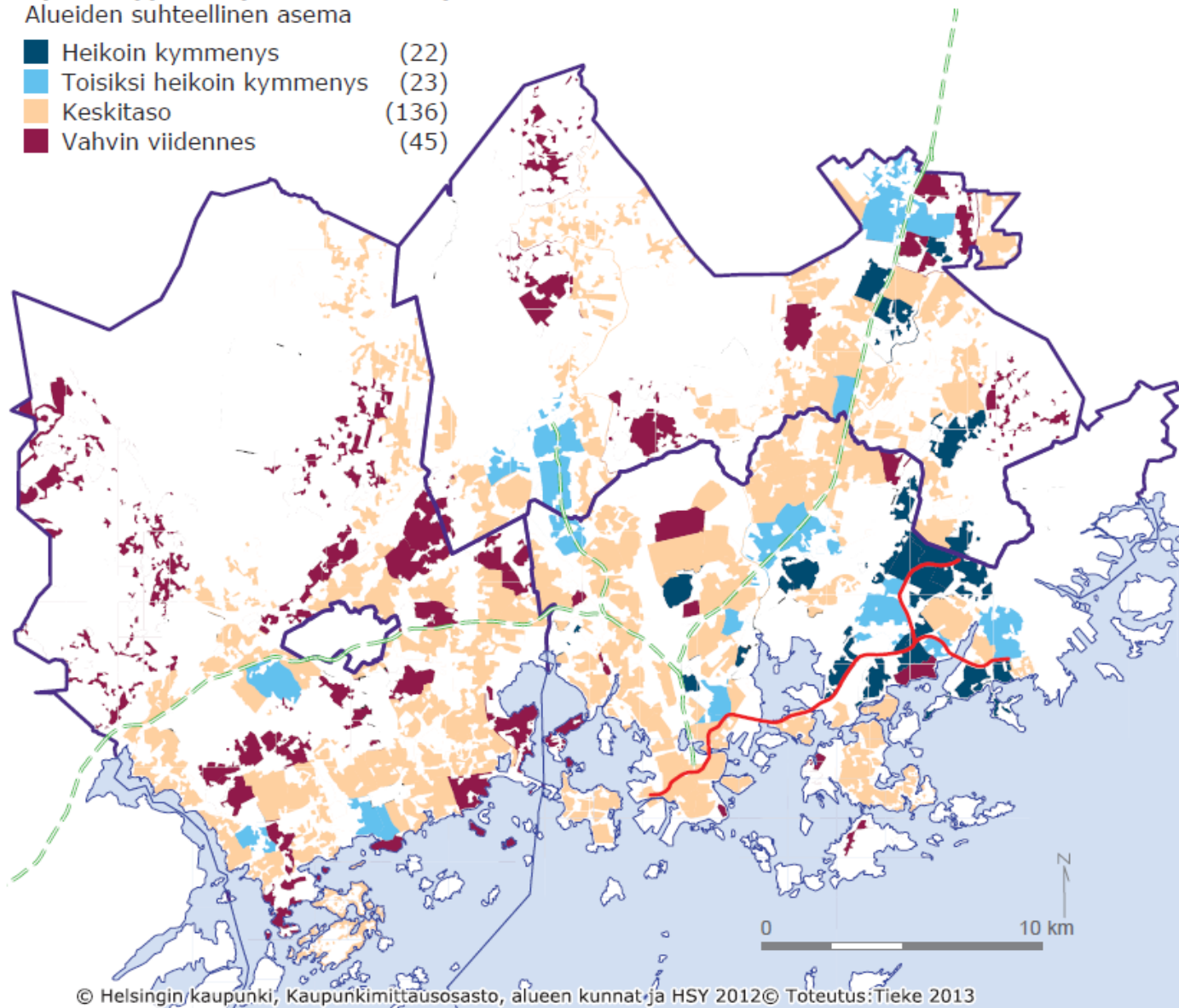
Keskitulot on laskettu 15 vuotta täyttäneitä asukkaita kohden. (Aineisto: Helsingin seudun aluesarjat).

Lähde: Vilkama ym. 2014.

Työttömyysaste (25-64-vuotiaat)

Alueiden suhteellinen asema

■ Heikoin kymmenys	(22)
■ Toiseksi heikoin kymmenys	(23)
■ Keskitaso	(136)
■ Vahvin viidennes	(45)

© Helsingin kaupunki, Kaupunkimittausosasto, alueen kunnat ja HSY 2012 © Toteutus: Tiekke 2013

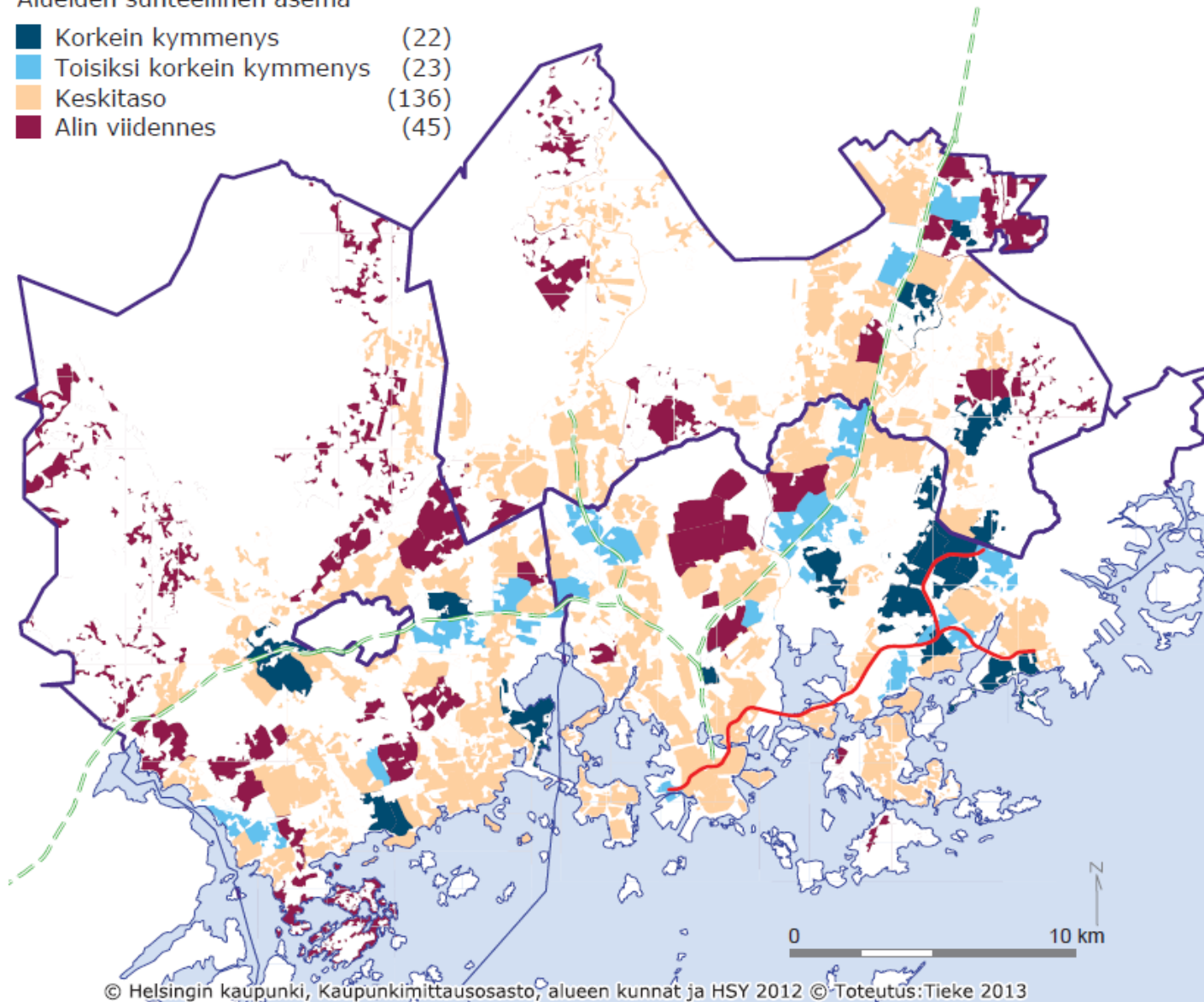
(Aineisto: Helsingin seudun aluesarjat).

Lähde: Vilkama ym. 2014.

Vieraskielisten osuus

Alueiden suhteellinen asema

■ Korkein kymmenys	(22)
■ Toiseksi korkein kymmenys	(23)
■ Keskitaso	(136)
■ Alin viidennes	(45)

(Aineisto: Helsingin seudun aluesarjat).

Lähde: Vilkama ym. 2014.

5. Sosiaalinen kestävyys ja segregaatio - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Toisivatko kuntarakenteen muutokset paremmat edellytykset vahvistaa alueen sosiaalista kestävyyttä ja vähentää segregatiota?

1. Kuntarakennetta uudistamalla voidaan vahvistaa edellytyksiä seudun sosiaalista kestävyyttä vahvistavalle asuntopolitiikalle ja yhdyskuntakehittämiselle. Keskeistä on luoda suotuisat olosuhteet määrällisesti riittävälle ja kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle.
2. Kilpailukyky- ja elinvoimapolitiikan vuorovaikutusta sosiaalista kestävyyttä vahvistavien toimien, kuten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen, sote-palvelujen ja kulttuuripalvelujen kanssa on vahvistettava. Tämä onnistuu parhaiten, kun toimet voidaan suunnitella koko toiminnallisen alueen laajuisesti.
3. Metropolialueen väestökasvusta merkittävä osa tulee olemaan maahanmuuttajataustaista. Maahanmuuttajien kotouttaminen, vieraskielisten asukkaiden palvelujen turvaaminen ja asuinalueiden etniseen eriytymiseen liittyvien uhkien torjunta on seudun yhteinen haaste.

6. Maankäyttö, liikenne, ympäristö

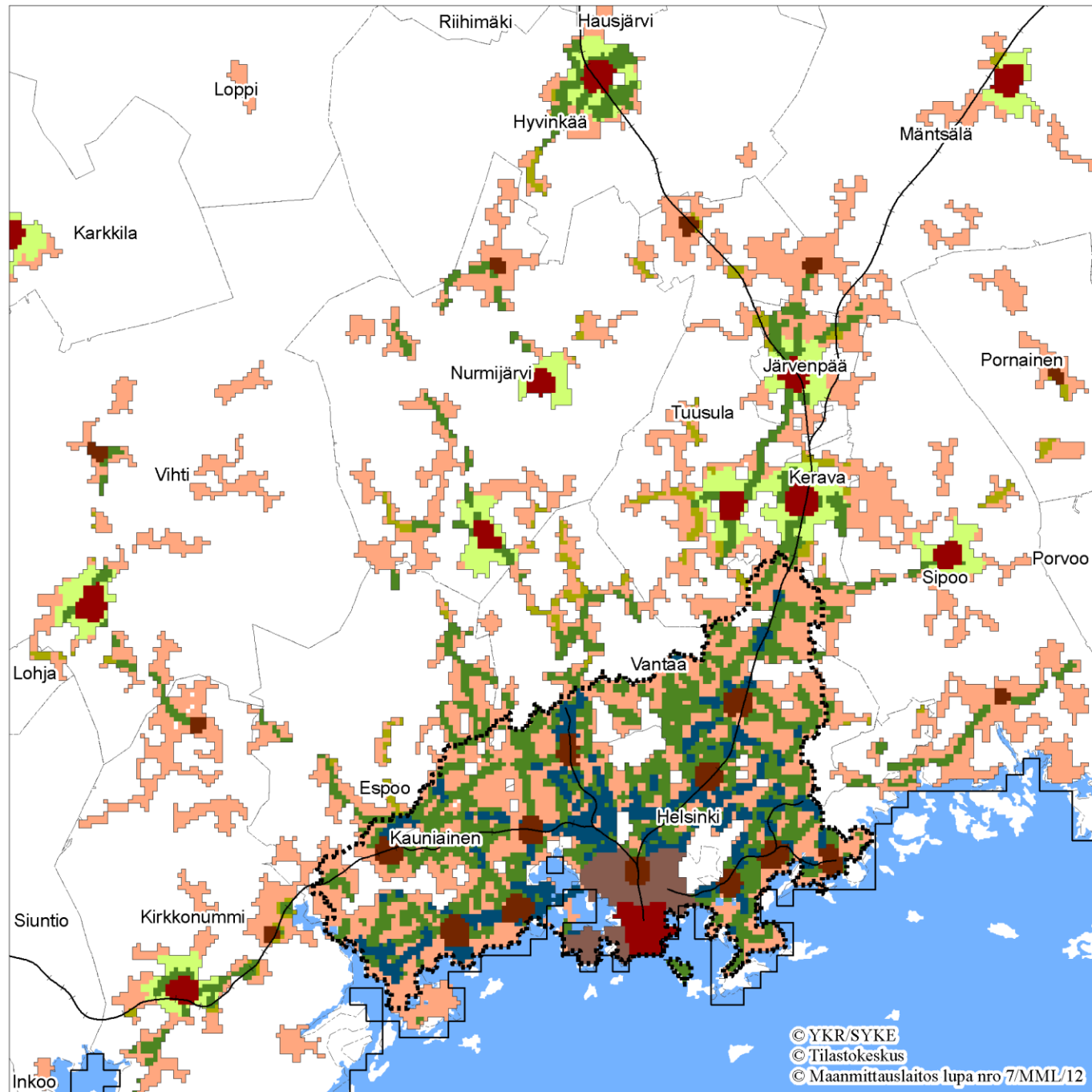
- Metropolialueenyhtenäinen taajamarakenne ulottuu 10 kunnan alueelle (selvitysalueen kunnat Vihtiä lukuun ottamatta sekä Nurmijärvi). Asutus laajenee edelleen taajamien lievealueilla.
- Maankäytön suurimmat ongelmat ovat yhdyskuntarakenteen hajautuminen, kokonaisnäkömyksen puuttuminen seudun yhdyskuntakehittämisen tavoitteista sekä paikoin maankäytön tehottomuus sijainniltaan hyvilläkin alueilla
- Yhdyskuntarakenteen hajautuminen vaikeuttaa seudun liikenne- ja ratkaisujen kustannustehokasta järjestämistä. Eri liikennemuodot eivät toimi saumattomasti yhteen ja monien toimijoiden vuoksi millään taholla ei ole riittävää vastuuta kokonaisuudesta.
- Ilmastonmuutoksen hillintä, siihen sopeutuminen sekä resurssiviisauden ja energiatehokkuuden tavoitteet ovat vahvistumassa kansallisessa ympäristö- ja energiapolitiikassa. Vaikka metropolialueella on tehty paljon yhteistyötä mm. ilmastonmuutokseen liittyen, seudulta puuttuu vahva tahtotila, miten tavoitteet konkretisoidaan kuntien strategisessa kehittämisessä ja konkreettisissa päätöksissä.

Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet 2010

- keskustan jalankulkuvyöhyke
- alakeskuksen jalankulkuvyöhyke
- keskustan reunavyöhyke
- intensiivinen joukkoliikennevyöhyke
- joukkoliikennevyöhyke
- heikko joukkoliikennevyöhyke
- autovyöhyke

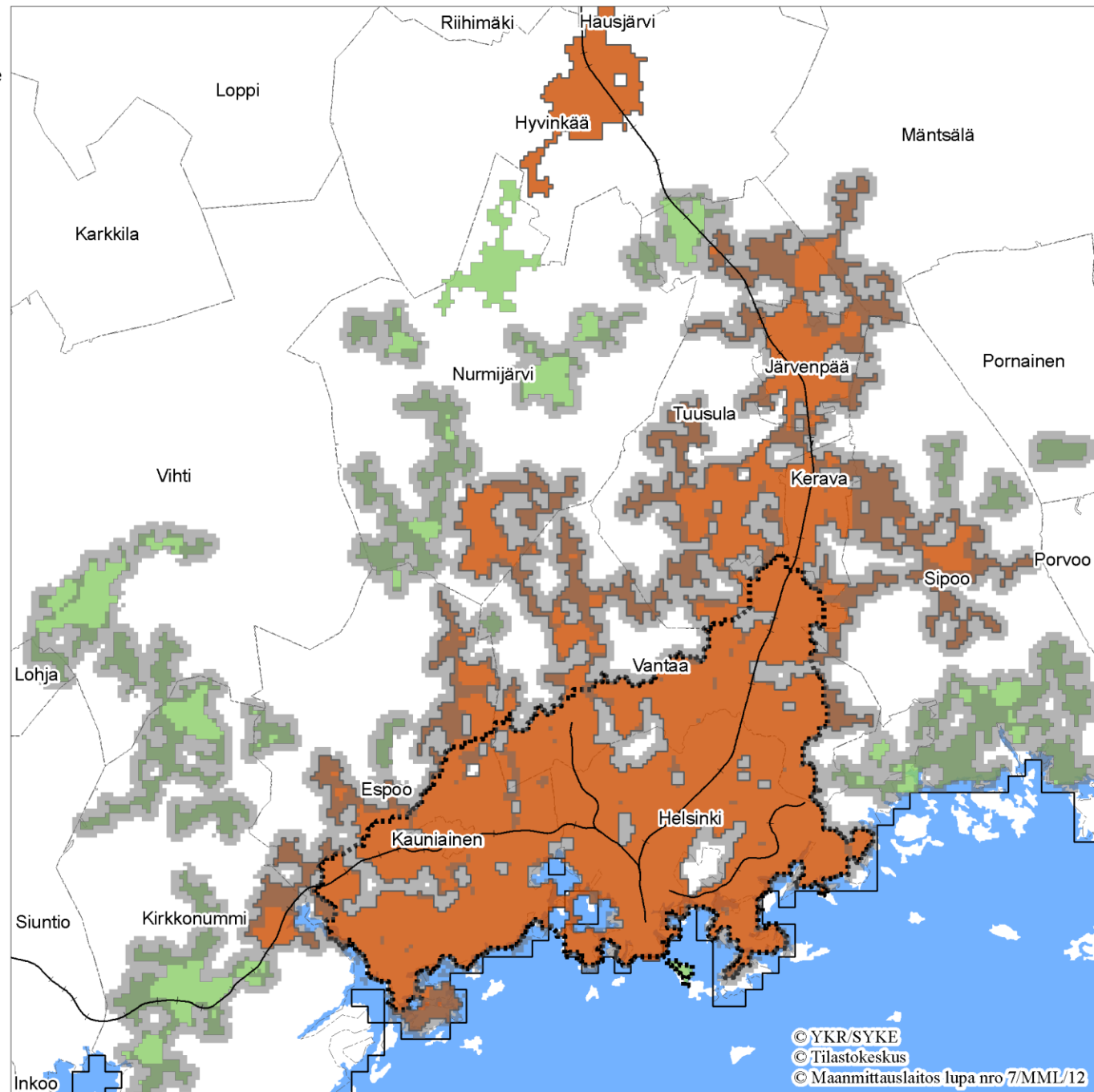
Pääkaupunkiseudun ydinalueet

- keskustan jalankulkuvyöhyke
- alakeskuksen jalankulkuvyöhyke
- keskustan reunavyöhyke
- intensiivinen joukkoliikennevyöhyke
- joukkoliikennevyöhyke
- autovyöhyke
- ydinalueen raja

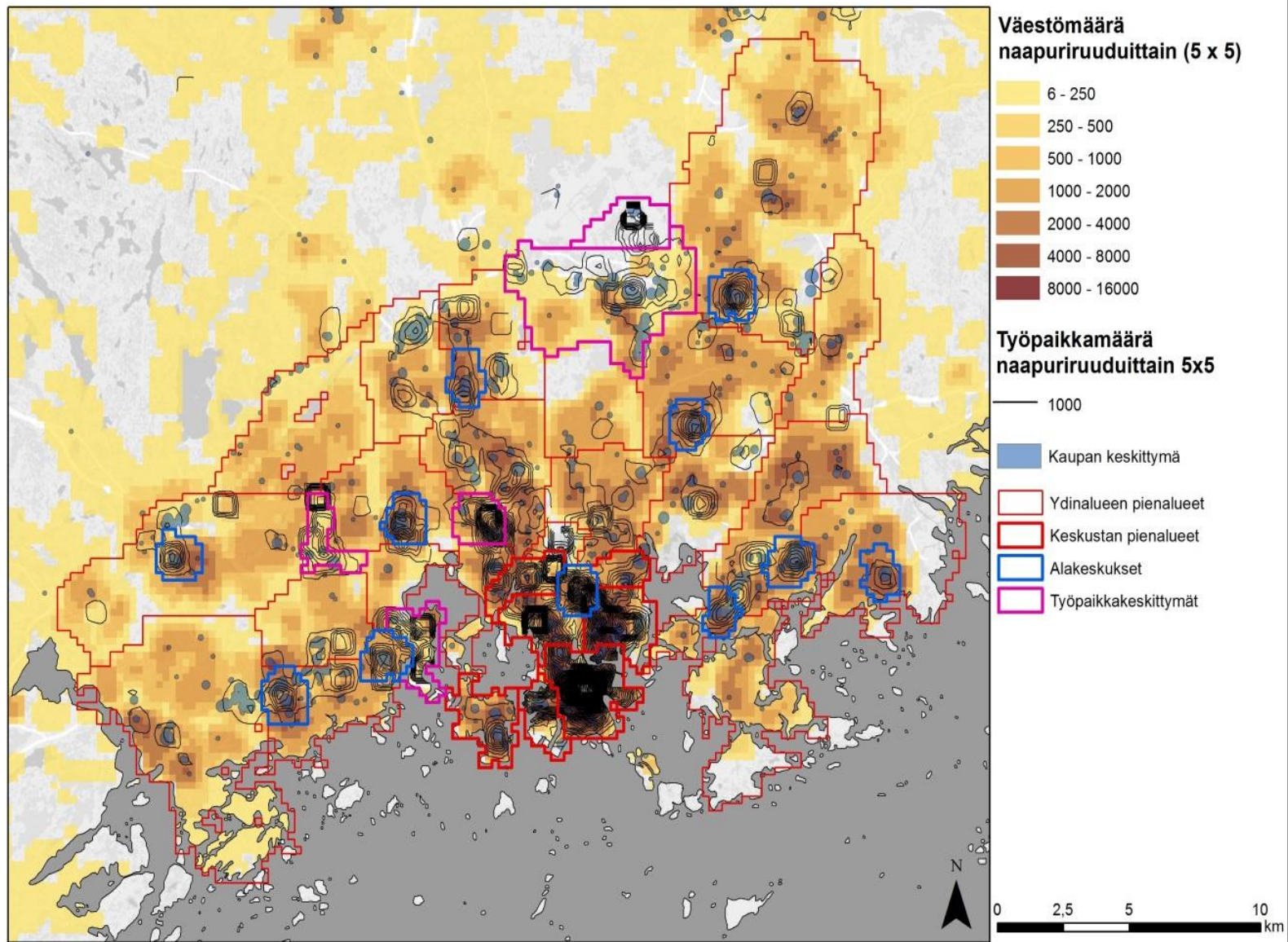

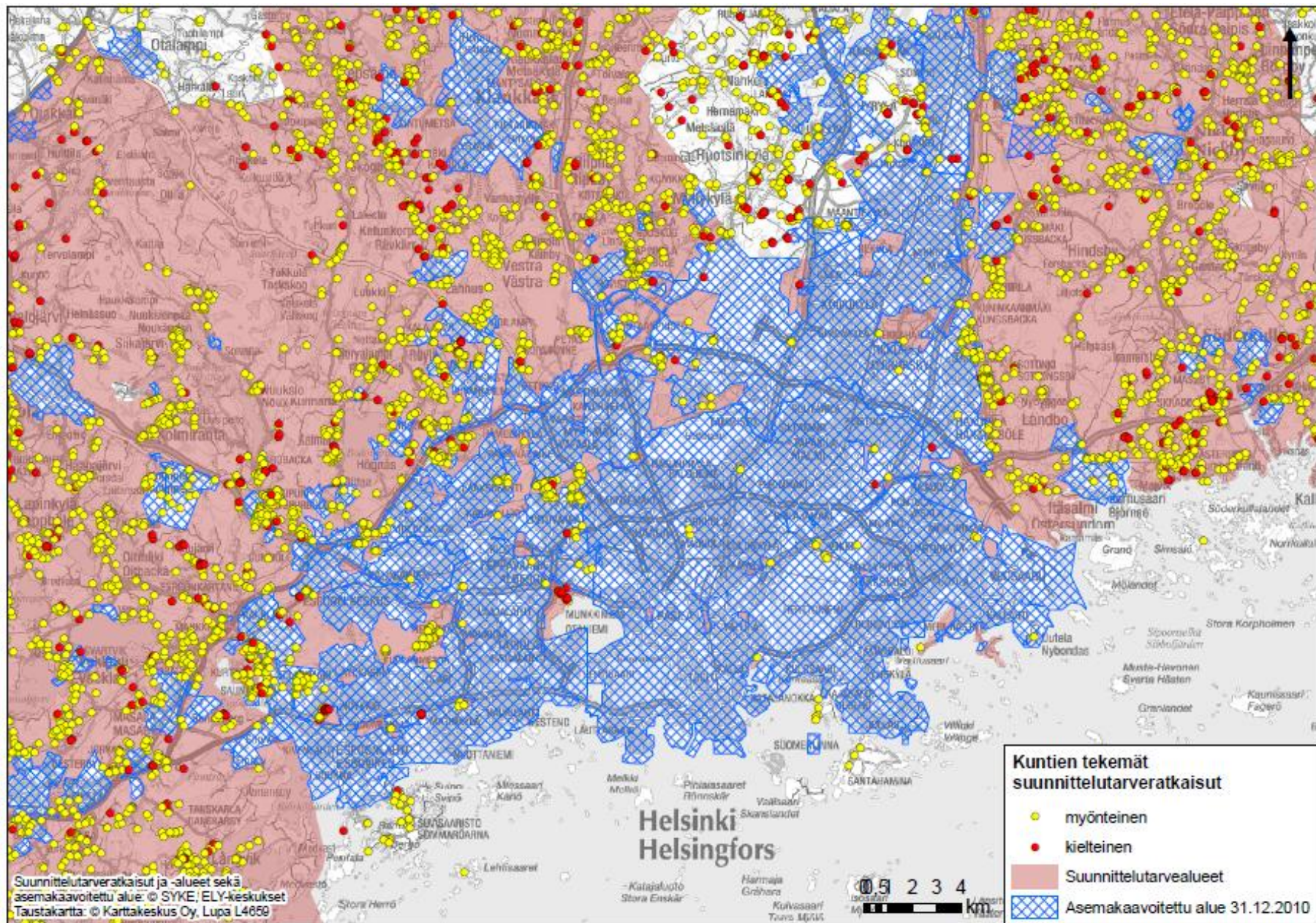
Helsingin kaupunkiseutu 2010

- alle 0,02 taajamat ja 500 m lievevyöhyke
- keskustaajama
- lähitaajama
- ydinalueen raja

Väestön, työpaikkojen ja vähittäiskaupan keskittymät sekä pienaluejako

6. Maankäyttö, liikenne, ympäristö -yhteenvedo

Keskeinen kysymys: Voidaanko kuntarakenteen muutoksin parantaa yhdyskuntarakenteen eheyttä, vähentää autoriippuvuutta ja toteuttaa kansallisia ilmasto- ja energiatarpeita?

1. Eheä yhdyskuntarakenteen tarkoittaa seudullisesti ajateltua, kokonaisvaltaisesti suunniteltua ja hyvin toimivaa kaupunkiseutua. Seudulliset asunto- ja työmarkkinat sekä kaupalliset palvelut edellyttävät seutulähtöistä maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämistä. Seutulähtöisyys onnistuu parhaiten yhden hallinnollisen alueen puitteissa.
2. Metropolialueen monikeskuksisuus tukee asukkaiden arjen sujuvuutta. Alakeskusten vaikutusalueet eivät rajaudu kuntarajoihin. Monikeskuksisuuden vahvistaminen nykyisistä kuntarajoista riippumatta lisää seudun yhdyskuntarakenteen toimivuutta.
3. Tonttireservin kasvattaminen sekä kaavoituksen ja yhdyskuntarakentamisen tehostaminen on edellytys kysyntää vastaavalle asuntotuotannolle erityisesti metropolin ydinalueella. Tämä edellyttää nykyistä seutulähtöisempää maapolitiikkaa ja tuotantoresurssien kokoamista.
4. Kuntarakenteen vahvistaminen loisi uusia mahdollisuuksia ympäristölähtöisiin investointeihin rakentuviin kehitysympäristöihin, joissa voidaan kokeilla, testata ja kehittää uuden sukupolven uusiutuvan energian, jäte- ja vesihuollon resurssitehokkaita ratkaisuja sekä ekologisesti kestävästä liikkumisesta malleja.

7. Asuminen

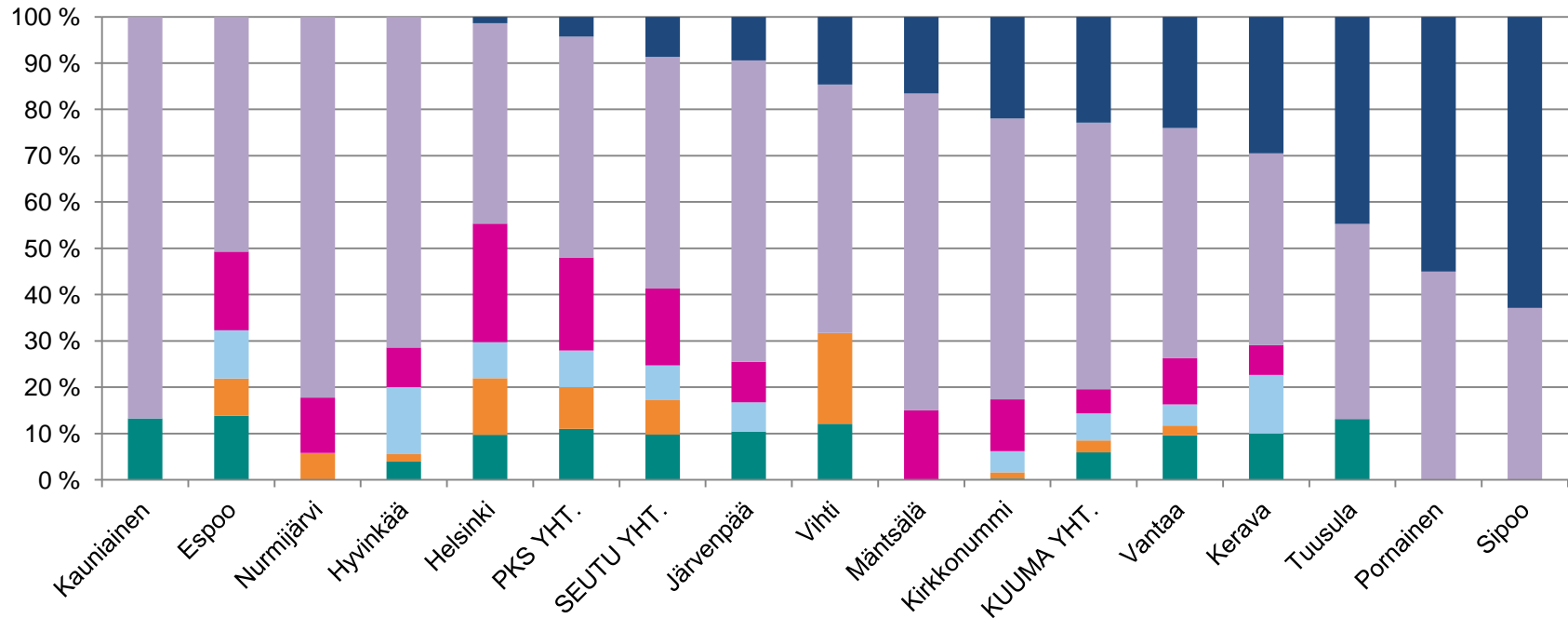
- Vuokra-asuntokanta jakautuu alueen kuntien välillä epätasaisesti. ARA-vuokra-asunnoista yli puolet ja vapaarahoitteisista vuokra-asunnoista lähes kaksi kolmannesta on Helsingissä. Espoon ja Vantaan osuus on yhteensä n. 30% ja muiden kuntien n. 10 %.
- Erityisesti pääkaupunkiseudun asuntomarkkinatilanne on ollut pitkään epäterve. Alueella on pula kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista ja omistusasuntojen hintataso on merkittävästi korkeampi kuin muualla maassa. Keski- ja pienituloisten, ensiasuntoa hankkivien ja seudulle muualta muuttavien tilanne on vaikea, ja tilanne haittaa jo erityisesti palvelusektorin toimintaa.
- Selvitysalueen asuntotuotantotavoite voimassa olevan MAL-aiesopimuksen mukaan on vuosittain noin 11 200 asuntoa, joista 2 250 ns. ARA-asuntoja. Vuosien 2012-13 keskiarvo oli n. 91 % tavoitteesta. Koska asuntotuotanto on useina vuosina 2000-luvulla jäänyt merkittävästi jälkeen tavoitteesta, todellinen tuotantotarve on sopimuksen lukuja suurempi.
- Pitkäaikaisasunnottomuus on erityisesti pääkaupunkiseudun ongelma. Vuonna 2011 pääkaupunkiseudun osuus koko Suomen asunnottomista oli 60 %. Kunnat ovat toteuttaneet aktiivisesti hallituksen käynnistämää pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa, mutta asuntopulan seurauksena erityisesti ulkomaalaistaustaisten asunnottomien määrä on kasvussa.

Valmistuneet asunnot 2012-2013

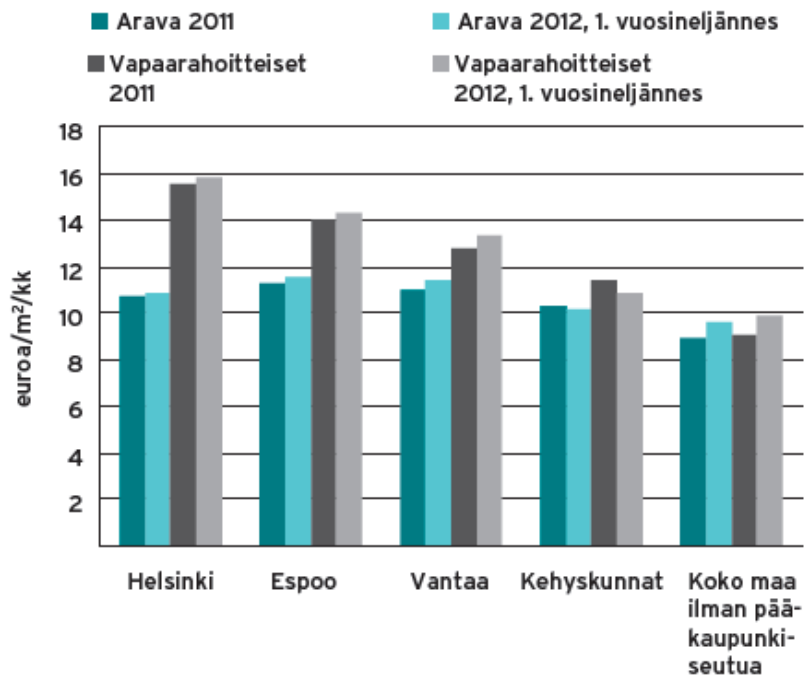
(Helsingin seudun MAL-aiesopimuksen seuranta 2014)

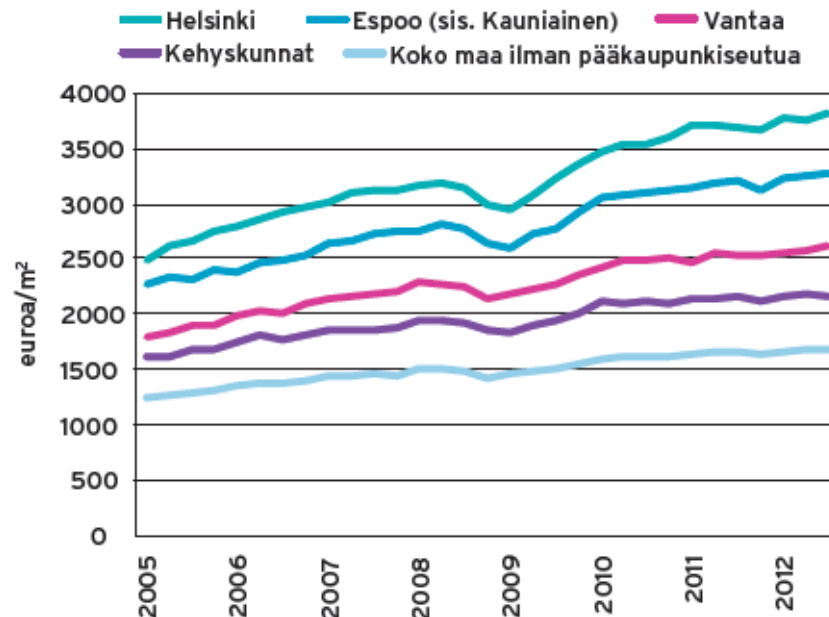
Keskimääräinen vuosituotanto kunnittain ja hallintamuodoittain suhteessa aiesopimustavoitteeseen

- Normaalit ARA-vuokra-asunnot
- Erytisryhmien ARA-vuokra-asunnot
- Asumisoikeusasunnot
- Vapaarah. vuokra-asunnot
- Vapaarahoitteiset omistusasunnot

Asuntomarkkinat

Asuntojen keskimääräiset kuukausivuokrat 2011-2012/I vuosineljännes (Lähde: Helsingin seudun asuntoraportti 2012 ja Tilastokeskus)

Vanhojen asuntojen keskimääräiset myyntihinnat 2005-2012/III vuosineljännes (Lähde: Helsingin seudun asuntoraportti 2012 ja Tilastokeskus)

7. Asuminen - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Voidaanko kuntarakenteen muutoksin parantaa alueen asuntomarkkinoiden toimivuutta ja turvata riittävä kohtuuhintaisten asuntojen tarjonta?

1. Asuntomarkkinoiden toimivuuteen voidaan vaikuttaa kysyntää vastaavalla ja sijainniltaan kilpailukykyisellä tonttitarjonnalla, saamalla lisätä kilpailua asuntotuotantoprosessin eri vaiheisiin ja vahvoilla vuokra-asuntojen omistajilla. Näistä erityisesti tonttitarjonnan riittävyydellä ja asuntojen omistajuudella kuntarakenteeseen liittyviä kytkentöjä.
2. Helsingissä omistusasuntojen hintataso on kaksinkertainen muuhun Suomeen verrattuna. Vaparaohitteisissa vuokra-asunnoissa tilanne on samansuuntainen. Markkinahintoihin kunnat voivat vaikuttaa välillisesti maankäyttöpolitiikallaan, kuten riittävällä tonttitarjonnalla, maankäytön tehokkuudella, kaavamääräyksillä ja tontinluovutusehdoilla.
3. Asumisen laadun kehittämisen tarve tunnistetaan sekä nykyisen asuntokannan osalta että uudistuotannossa. Siihen vaikuttavat mm. väestörakenteen muutokset ja yksilöllisten asumisratkaisujen kasvava kysyntä. Nyt kehittämistyö tapahtuu pääosin kuntien sisällä, vaikka olosuhteet mahdollistaisivat työn tehostamista alueellisesti laajemmalla yhteistyöllä.

Kuntien uudistumisen mahdollisuus ja välttämättömyys

8. Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen

9. Kansalaisyhteiskunta ja osallistuminen

10. Hallintatapa ja demokratia

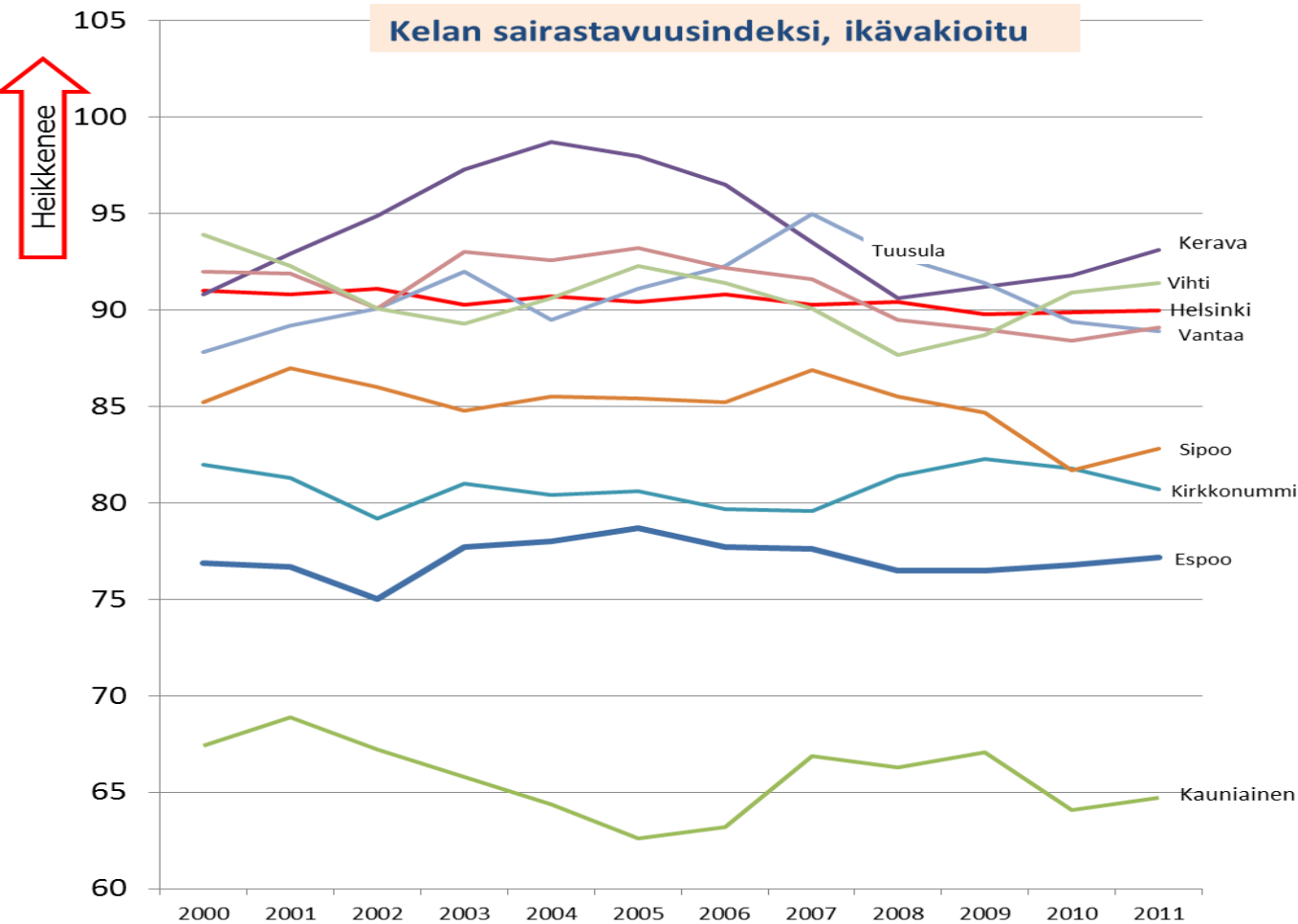
11. Kielelliset oikeudet

12. Kuntatalous

8. Palveluiden järjestäminen ja tuottaminen

- Sote-uudistuksessa 47% kuntien budjeteista sote-alueille, tuottamisvastuu jää kunnille
- Väestön ikääntyminen lisää palvelutarvetta ja verorahoitteisessa järjestelmässä verotustarvetta
- Sähköiset palvelut ja tietojärjestelmät, omavastuisuuden lisääminen ym. keinot käyttöön tuottavuuden lisäämiseksi
- Suuressa kunnassa investoinnit ja palveluverkot voidaan mitoittaa suuremmalla väestöpohjalla ja näin kustannustehokkaammin

Sote-uudistus

Lähde: FCG (2014)

Lähde: THL, Sotkanet, Vuoden 2013 kuntajakso

Sairastavuusindeksi perustuu **kuolleisuuteen, työkyvyttömyys-eläkkeellä** olevien osuuteen työkäisistä (16–64-vuotiaat) sekä **lääkkeiden** ja ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä. Niistä kukin on suhteutettu maan väestön keskiarvoon. Sairastavuusindeksi on näiden kolmen osaindeksin keskiarvo. Koko maa=100

Sote-uudistuksen myötä
Päätösvalta 47%
budjetista kuntien
valtuustoilta kuntayhtymän
hallintoelimille

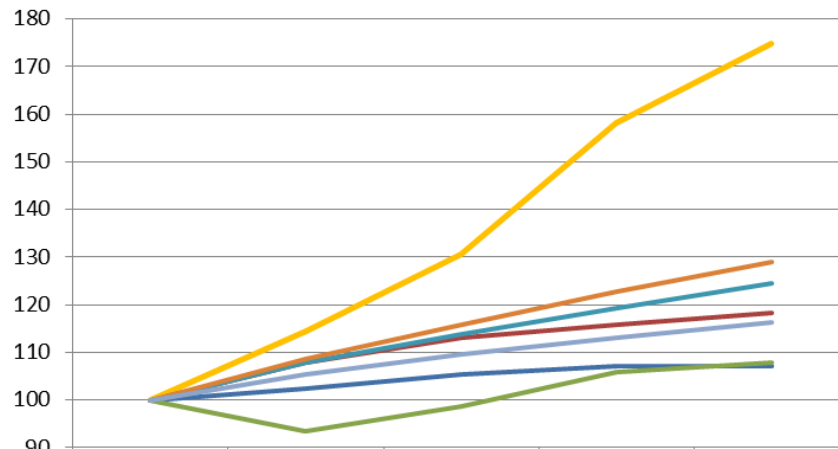
Sote-alueiden rahoitus
tulee kunnilta
ikärakenteella ja
sairastavuudella
painotetun
asukasmäärään perustella
(=painotettu kapitaatio)

Palveluiden järjestämisen
integraatio edellyttää
vahvoja kuntayksiköitä
tuottajapuolella

Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen

Palvelutarpeiden kehitys, 2012=100

Metropolialue

	2 012	2 017	2 021	2 025	2 029
Päivähoito ja esiopetus	100	102	105	107	107
Perusopetus	100	108	113	116	118
Lukio (amm. koulutus)	100	94	99	106	108
Vanhusten hoito	100	114	131	158	175
Perusterveydenhuolto, avo	100	108	114	119	124
Erikoissairaanhoito	100	109	116	123	129
Muut tehtävät	100	105	110	113	116

Palvelutarpeet on laskettu väestötekijöiden muutosten perusteella.

'Muut tehtävät' kattavat kaikki muut kuin nimetyt tehtävät, esim. sosiaali- ja kulttuuripalvelut. 'Muut tehtävät' luokan palvelutarpeet muuttuvat kuten väestön kokonaismäärä.

Vanhusten hoidossa tarve=*yli 75-vuotiaat vuonna 2012, yli 75,5-vuotiaat 2017, yli 76-vuotiaat 2021, yli 76,5-vuotiaat 2025 ja yli 77-vuotiaat 2029

Vanhusten hoidossa on mukana myös perusterveydenhuollon vuodeosastohoito

Lähde: FCG (2014)

Vaikka vanhusten toimintakyvyn oletetaan nousevan ennusteessa*, kasvaa vanhusten hoidon tarve noin 75 % vuoteen 2030 mennessä.

Palvelutarve kasvaa merkittävästi myös erikoissairaanhoidossa, perusterveydenhuollossa, ja perusopetuksessa.

Voimavaroja yhdistämällä voidaan entistä paremmin vastata palvelutarpeen kasvuun. Suurin paine kohdistuu metropolin ydinalueelle.

*Laskennallinen ikäraja vanhuspalveluissa:
75v. vuonna 2012,
75,5v. vuonna 2017,
76v. vuonna 2021,
76,5v. vuonna 2025 ja
77v. vuonna 2029

Sähköiset palvelut ja tietojärjestelmät

- Palveluiden tuottavuuden kehittäminen edellyttää uuden teknologian hyödyntämistä uusia toimintatapoja ja prosessimuutoksia (ETLA 2013).
- Sähköisten palvelujen käyttöönotto ja asiointin sujuvuus palvelee kuntalaisia palvelujen saatavuuden parantuessa ja on keskeistä myös yrityksille vaikuttaen suoraan alueen kilpailukykyyn
- Metropolialueella kuntakohtaisten päällekkäisten ICT-ratkaisujen integrointi sekä keskitetysti kehitettyjen palvelujen käyttöönotto on keskeistä tuottavuuteen, asiakaslähtöisyyteen ja kilpailukykyyn liittyvien hyötyjen saavuttamiseksi. Integraation tarve hyötyjen ja tehokkuuden saavuttamiseksi kasvaa tulevaisuudessa.
- PKS-kaupungit ovat jossain määrin tehneet yhteistyötä yhteisten palvelujen ja palvelutoimintaa tukevien ICT-ratkaisujen kehittämiseksi, mutta pääosin yhteistyölle asetetut tavoitteet eivät ole toteutuneet. Seutuyhteistyö ei myöskään ole ollut priorisoitua kaupungin sisäiseen ICT-työhön verrattuna.

Lähde: VM 2012; Asikainen ym. 2013

8. Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Voidaanko kuntarakenteen muutoksella turvata palveluiden saatavuus ja kehittäminen, huomioon ottaen myös väestörakenteen muutoksesta johtuva palvelutarpeen kasvu?

1. Sote-palveluiden integraatio ja järjestämisvastuun muutos avaa mahdollisuuden kehittää myös kuntien vastuulla olevien lähipalvelujen tuottamista kokonaisuudessaan.

2. Kuntarakenteen muutos mahdollistaa nykyisten palveluverkkojen yhteensovittamisen, tuottavuuden kasvattamisen, kuntalaisten valinnanmahdollisuuksien lisäämisen sekä palvelujen digitalisoinnin ja tietojärjestelmien integraation.

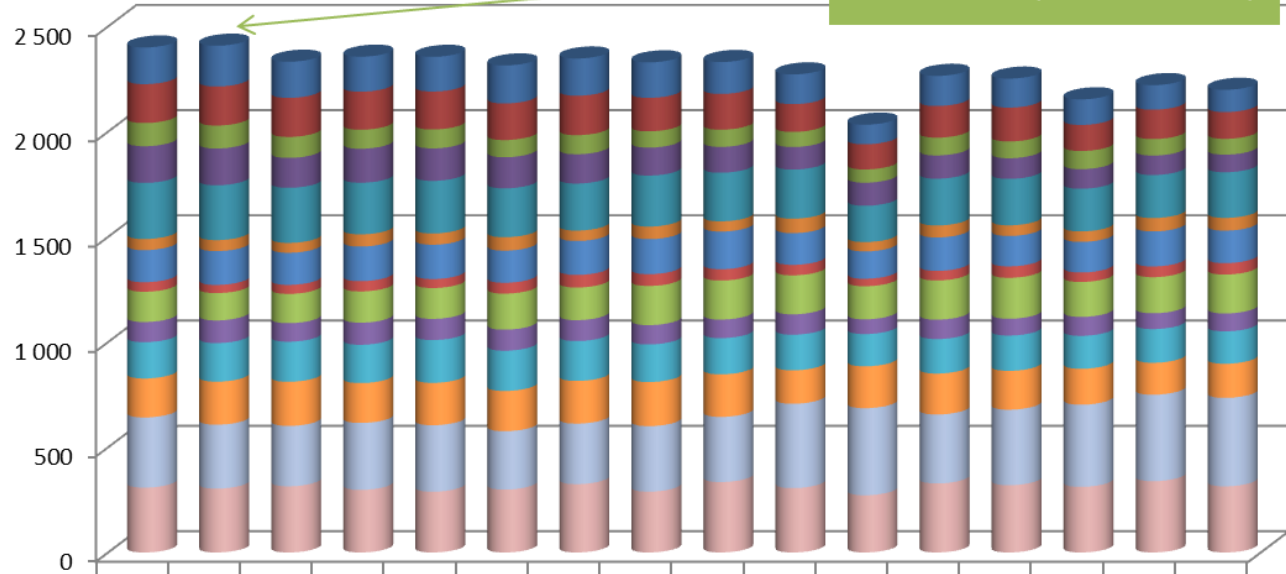
3. Kuntarakenteen muuttuessa kuntalaisen asema lähipalvelujen käyttäjänä ei muutu, vaan muutos merkitsee hallinnon, talouden ja päätöksenteon voimavarojen kokoamista.

Henkilöstön eläkepoistumaennuste

Metropolialue

Henkilöä

Eniten henkilöstöä eläköityy vuonna 2015 (2408 henkilöä)

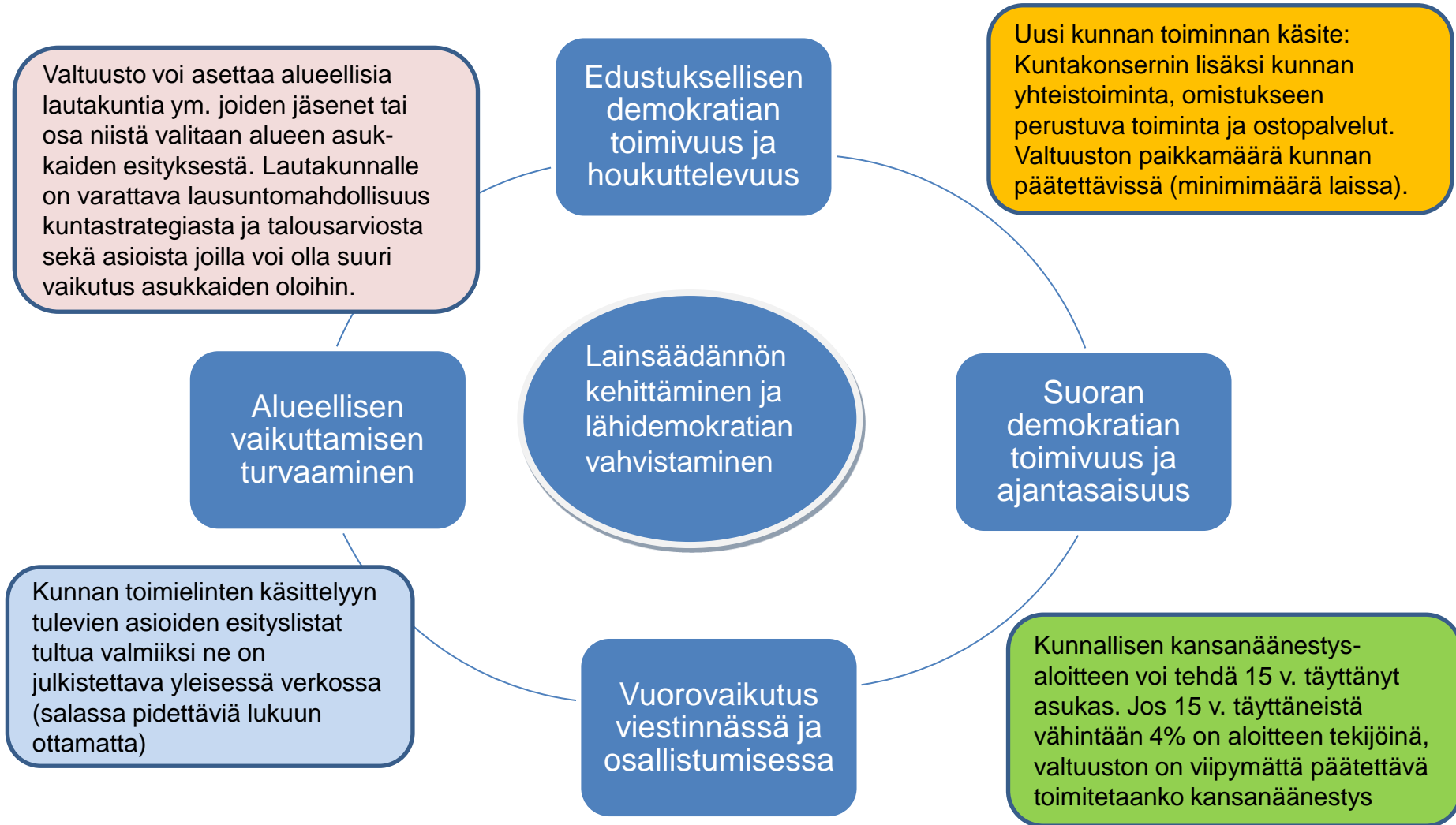

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
■ Toimistotyö	174,3	193,8	171,8	166,4	165,0	180,6	177,1	168,7	151,7	141,2	92,9	143,3	137,8	121,6	116,8	106,0
■ Hallinto- ja tukipalvelut	184,5	185,6	185,3	180,6	180,1	173,6	187,4	158,9	170,0	132,2	119,8	150,3	160,6	124,0	139,4	127,0
■ Ruokapalvelu	110,5	109,1	99,8	90,5	90,0	81,8	90,6	77,3	81,5	71,6	62,9	84,6	79,8	86,2	78,6	75,3
■ Siivous ja kiinteistönhuolto	174,4	174,6	142,1	161,4	154,2	148,1	139,2	133,0	122,8	107,3	109,4	110,5	98,1	93,2	92,5	83,5
■ Tekninen- ja ympäristöala	266,6	260,8	261,8	245,2	250,0	231,8	223,4	242,5	231,0	233,3	172,6	222,2	220,6	202,5	204,4	216,9
■ Kulttuuri ja vapaa-aika	52,9	52,1	47,0	57,9	53,5	63,8	49,4	59,5	48,4	68,7	44,3	57,0	50,8	49,9	63,3	60,6
■ Sosiaaliala	152,4	160,7	152,4	164,5	163,1	152,7	161,4	166,6	179,4	150,6	130,1	158,8	144,4	145,3	166,6	154,4
■ Lääkärit	45,3	39,0	43,0	48,8	42,8	51,8	59,7	55,9	53,4	50,0	35,5	45,6	54,2	45,0	50,8	54,2
■ Sairaanhoidajat	143,9	129,7	139,0	148,7	146,5	170,9	155,2	186,4	185,8	185,3	157,2	186,2	194,8	165,9	171,7	185,0
■ Terveystieteiden muu henkilöstö	95,8	107,8	88,1	105,0	100,6	100,1	99,2	91,6	88,1	96,7	70,1	92,3	79,8	90,1	75,0	85,0
■ Perus- ja lähihoitajat	172,4	183,3	190,3	181,8	203,4	191,4	189,5	178,7	172,0	169,4	153,1	163,8	167,8	156,6	160,1	154,1
■ Kodinhoitajat ja avustajat	185,4	204,5	209,8	189,3	201,5	191,2	202,9	209,5	202,0	159,0	199,3	194,8	184,5	170,7	152,1	161,9
■ Opettajat	333,4	303,8	287,0	318,4	315,9	277,7	287,7	311,3	310,0	400,7	413,8	327,5	358,9	390,4	410,7	420,5
■ Päivähoito- ja esiopetus	308,3	303,6	314,6	297,4	288,7	298,7	324,7	289,2	334,6	306,1	271,8	328,1	319,8	311,9	338,9	314,4

9. Kansalaisyhteiskunta ja osallistuminen

- 2010-luvun elinvoimainen demokratia on tekemisen, ideoinnin ja osallistumisen demokratiaa, asioiden jakamista ja yhteistoimintaa. Mahdollistava ja salliva kunta on innostava.
- Uusi kunta toimii demokraattisesti, jos sekä valtuuston johtama edustuksellinen demokratia että kansalaisten lähidemokratia toimivat. Asukkaat kiinnittyvät kuntaansa lähiympäristönsä kautta, jonka kehittämiseen he voivat vaikuttaa.
- Lähidemokratia on sekä alueellista että toiminnallista: käyttäjädemokratia (käyttäjäraadit), suunnitteludemokratia (osallistuva budjetointi, osallista ympäristön ym. suunnittelu), asukkaiden valitsemat aluefoorumit, asukkaiden tapahtumat ja toimitilat.
- Avoin julkinen verkko, jossa kaikki merkittävät julkishallinnon tietoaaineistot ovat ilmaiset, kaikkien saatavilla ja käytössä, hyödyttää asukkaita, yrityksiä, yhdistyksiä, hallintoa.

Uusi kuntalaki: osallistuminen ja demokratia

Lähidemokratia

- Uudessa kunnassa lähidemokratia on alueellista, asiakkohtaista ja ryhmäkohtaista ja toimii fyysisessä ja virtuaalisessa ympäristöissä, keskustelupiireissä, puistoissa, kahviloissa, kouluissa.
- Uusi kunta mahdollistaa, suvaitsee, ruokkii ja tukee asukkaiden ideoita ja innovaatioita.
- Asukkaiden identiteetti muodostuu alueen kautta: Asukkaiden muodostamat alueraadit, osallistuminen fyysisen lähiympäristön suunnitteluun, asukastilojen käyttö, paikallisyhdistysten toiminta, sekä paikalliset tapahtumat vahvistavat yhteenkuuluvuutta.
- Käyttäjädemokratia: käyttäjäraadit palveluissa, kuten julkisissa ja yksityisissä sote-palveluissa.
- Osallistuva budjetointi, esim. palvelutalojen tilat ja toiminta; nuorisotilojen kehittäminen ja käyttö.

”Helsinki on liian iso ja hatara, moniulotteinen käsite, jotta ihmiset muodostaisivat identiteettinsä sen varaan. Ollaan paljon mieluummin ensisijaisesti etelähaagalaisia tai pohjoislauttasaarelaisia, ja vasta sen kautta jokainen kokee itsensä helsinkiläiseksi.”

*Stuba Nikula,
Helsingin kulttuuri-
johtaja (Kvartti 1/2014)*

Avoim kunta

- Demokratian toteutumista palvelee avoin julkinen verkko, jossa kaikki merkittävät julkishallinnon tietoaineistot ovat ilmaiset, kaikkien saatavilla ja käytössä, hyödyttää kaikkia toimijoita – asukkaita, yrityksiä yhdistyksiä, hallintoa.
- Uuden kunnan rakentamista auttaa, että pääkaupunkiseudun kaupungit ovat parin vuoden ajan kehittäneet seudulle avoimen datarajapinnan Helsinki Regional Infoshare (HRI).
- Sovelluskäyttäjien kehittämistyö luo avointa dataa hyväksikäyttäen uutta tietoa asukkaiden käyttöön ja aluetalouteen uutta arvoa.

EU:n komission arvio: julkisen tiedon avaaminen tuo EU:n alueella 140 mrd € hyödyt /vuosi

Maissa joissa ilmainen paikkatieto, tietoa hyödyntävien yritysten kasvuvauhti ollut 15% nopeampi kuin muualla. (ETLA 2011)

9. Kansalaisyhteiskunta ja osallistuminen - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Miten voidaan kuntarakenteen muuttuessa vahvistaa asukkaiden paikallista identiteettiä ja kansalaisyhteiskuntaa sekä lisätä kansalaisten osallistumista?

1. Uudessa kunnassa asukkaat rakentavat joukkoistamisen demokratiaa ja toimintaa. Sallimalla omatoimista kehittämistä kunta vahvistaa asukkaiden luottamusta kuntaan ja omiin mahdollisuuksiinsa rakentaa siellä tulevaisuuttaan. Uuden kunnan tulee rohkeasti ottaa käyttöön kaikki avoimuuden, demokratian ja osallistumisen keinot.

2. Lähidemokratia isossa kunnassa on sekä lähialue-, käyttäjä- että suunnitteludemokratiaa. Isossa kunnassa aluedemokratia vahvistaa paikallista identiteettiä ja ihmisten yhteenkuuluvuutta.

3. Kaikki uuden kunnan päätökset ja muut asiakirjat ovat ilmaisessa avoimessa verkossa kaikkien saatavilla ja käytössä. Avoin kunta on osallistumisen ja vaikuttamisen tila. Avoin data luo uutta arvoa ja innovaatioita.

10. Hallintatapa ja demokratia

- Uuden kunnan muodostaminen ja vanhojen lakkauttaminen mahdollistaa parhaiden käytäntöjen omaksumista vanhoista kunnista sekä kaikkialta muualtakin.
- Uuden kuntalain mukaisesti valtuusto päättää omistajapolitiikasta. Kunnanhallitus vastaa toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta. Kunta päättää valtuustonsa koosta.
- Uuden kunnan pormestari valitaan suorilla vaaleilla.* Pormestari johtaa kunnan hallitusta.
- Valtuusto voi delegoida päätäntävaltaa ”aluevaltuustoille”, joiden tehtävänä voi olla esim. toimiminen sote-alueen neuvottelukumppanina.
- ”Aluevaltuustot” voidaan valtuuston päätöksellä valita vaaleilla** tai valtuuston nimeäminä ottaen huomioon alueilta tulleita ehdotuksia.
- Vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto (lakisääteiset) ja vammaisneuvosto sekä muut valtuuston asettamat toimielimet tuovat eri väestöryhmien äänen kuuluviin.

* Suoria pormestarinvaaleja koskeva lainvalmistelu kevätkaudella 2014.

** Suoria vaaleja koskeva lainvalmistelu on aloitettu 2014.

Kohti strategista kehittämistä – ohjauskeinot muuttuvat*

SUUNNITTELU

- ✓ hallintokeskeisyys
- ✓ vahvat siilot ja sektorit
- ✓ normiohjaaminen

- ✓ pysyvyys
- ✓ pitkäjänteisyys
- ✓ tehokkuus, määrä

* **MDI** Management, Design, Intelligence

STRATEGINEN KEHITTÄMINEN

- ✓ ilmiökeskeisyys
- ✓ vahvat verkostot

- ✓ informaatiolla ohjaaminen
- ✓ tilapäisyys, kokeilu
- ✓ nopeus
- ✓ tunne, laatu

10. Hallintatapa ja demokratia - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Miten kuntarakenteen muutosta käytetään mahdollisuutena uudistaa hallintapaa kokonaisuudessaan, muuttaa päätöksentekoa ja syventää demokratiaa?

1. Uudessa kunnassa kokonaisohjaus kattaa kunnan koko toiminnan riippumatta siitä, tuottako ja järjestääkö kunta itse vai ostaako palvelut. Valtuuston ja hallituksen tehtäväjako ja toimintatavat muuttuvat. Pormestari johtaa hallitusta. Koko- tai osapäiväiset puheenjohtajat lautakuntiin.

2. Mahdollisuus perustaa alueella ”aluevaltuustoja” voi luoda joustavuutta palvelujen tuottamiseen. Valtuusto voi delegoida määrättyjä tehtäviä ”aluevaltuustoille”, kuten neuvottelut sote-alueen kanssa. Valtuusto voi päättää, että ”aluevaltuustot” valitaan suorilla vaaleilla.

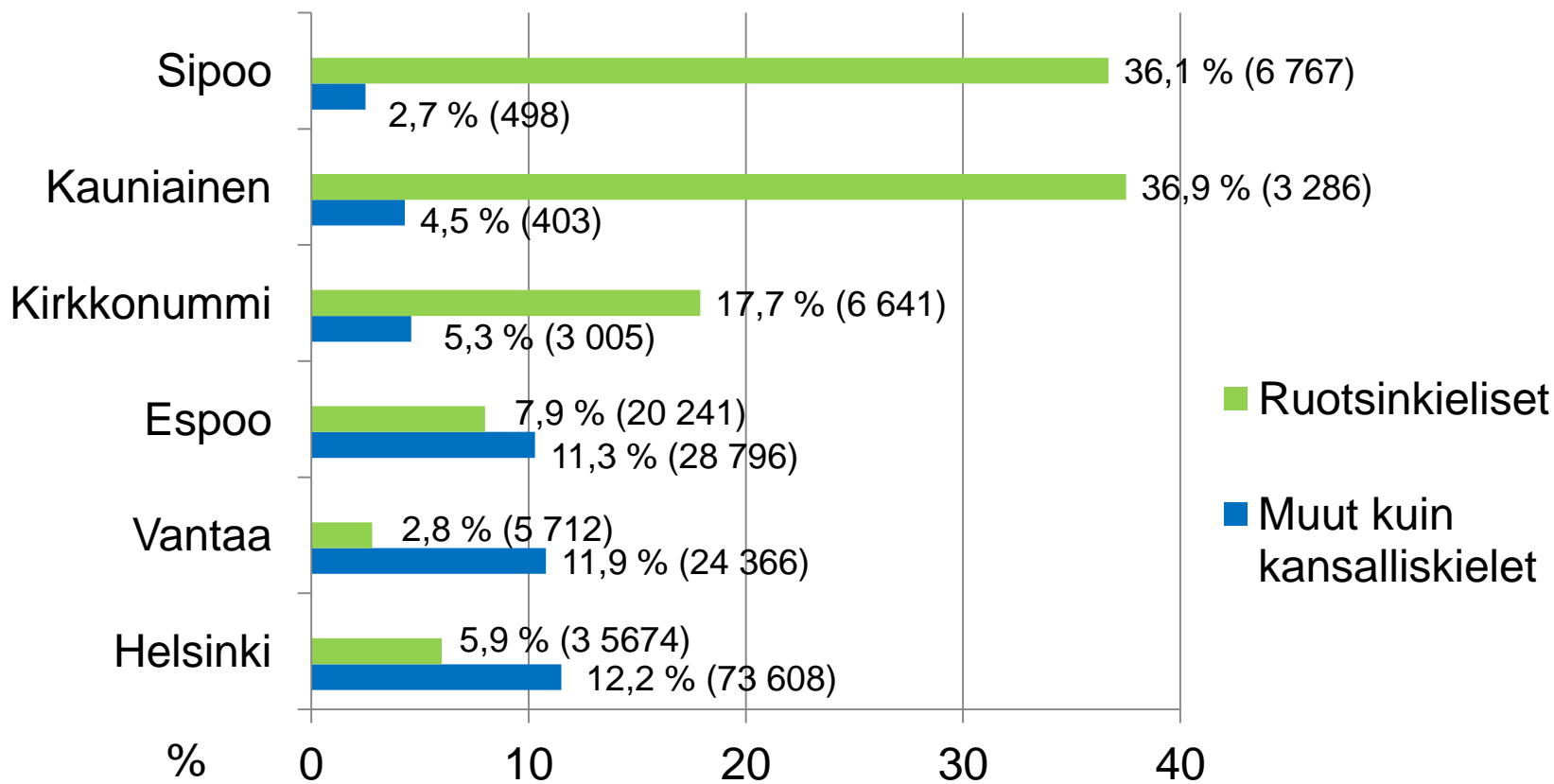
3. Asukasryhmien ääni kuullaan kunnan valtuuston asettamien neuvostojen ja valtuustojen sekä muiden tätä palvelevien elinten avulla.

11. Kielelliset oikeudet

- Metropolialueella elää n. 80.000 ihmistä joiden äidinkieli on ruotsi ja n. 135.000 ihmistä joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi.
- Perustuslakivaliokunta: kuntajaon muutosten ei pidä johtaa kuntien kielellisen aseman muuttumiseen eikä huonontaa kieliryhmien mahdollisuuksia tulla toimeen omalla kielellään -> uusi kunta on kaksikielinen.
- Kyselyjen mukaan kielellisten oikeuksien toteutuminen on lähes suorassa suhteessa vähemmistökielisten osuuteen väestöstä -> uudessa kunnassa tarvitaan uusia ratkaisuja kun kieliryhmien osuudet muuttuvat.
- Vieraskielisten nopea integraatio on metropolialueen menestyksen ehto.
- Uuden kunnan tulee valmistautua vieraskielisten määrän kaksinkertaistumiseen (lähes 200.000 h.) v. 2030 mennessä.

Ruotsin- ja vieraskielisten osuus väestöstä %

Ruotsinkielisiä kaksikielisissä kunnissa 78 321 henkilöä ja vieraskielisiä 130 674 henkilöä. Lisäksi Keravalla, Tuusulassa, Vihdissä 1499 ruotsinkielistä ja 4209 vieraskielistä.

Ruotsinkielisten palveluarvio metropolialueella*

Kielipalvelu arvosanat (keskiarvot) ruotsinkieliset vähemmistöt	Kunnalliset terveyspalvelut	Lähin sairaala	Vanhustenhuolto	Muu sosiaalihuolto	Kunnallinen lasten päivähoito	Kunnan johtavat virkamiehet	Kunnan puhelinvaihte	Kunnan kotisivut	Kirjasto	Kulttuuripalvelut	Liikuntapaikat	Tekniset asiat	Jätehuolto
Sipoo	8,6	7,9	8,2	8,1	9,1	7,8	9,2	9,1	9,2	8,8	8,6	7,9	7,8
Helsinki	7,1	6,8	6,3	6,7	8,9	6,5	6,6	7,7	7,6	7,6	6,7	6,6	6,6
Vantaa	6,6	6,7	6,7	6,8	9,1	6,6	7,1	7,8	7,0	7,6	6,7	6,3	6,6
Espoo	6,8	6,7	6,5	7,0	9,0	6,6	7,0	7,9	7,6	7,6	6,9	6,8	6,8
Kauniainen	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7
Kirkkonummi	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7

- ✓ Kielelliset oikeudet kunnallisissa palveluissa toteutuvat heikosti pääkaupunkiseudulla.
- ✓ Palvelun saaminen ruotsiksi on usein sattumanvaraista, sote:ssa suurimmat ongelmat.
- ✓ Kuntien ja palveluiden välillä on kuitenkin suurta eroa.
- ✓ PK-seudun kuntien strateginen suunnittelu kielellisten palveluiden turvaamiseksi vaihtelee.
- ✓ Ruotsinkieliset n. 80.000 asukkaan väestöpohja joka riittää turvaamaan palvelut ruotsiksi.

* Lähde: Kielibarometri 2012. Kjell Herberts. Suomen Kuntaliitto

11. Kielelliset oikeudet - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Miten kuntarakenteen muutosta käytetään mahdollisuutena parantaa väestön ruotsinkielisten ja muunkielisten asemaa ja palveluita yhdistämällä ja koordinoimalla palveluja?

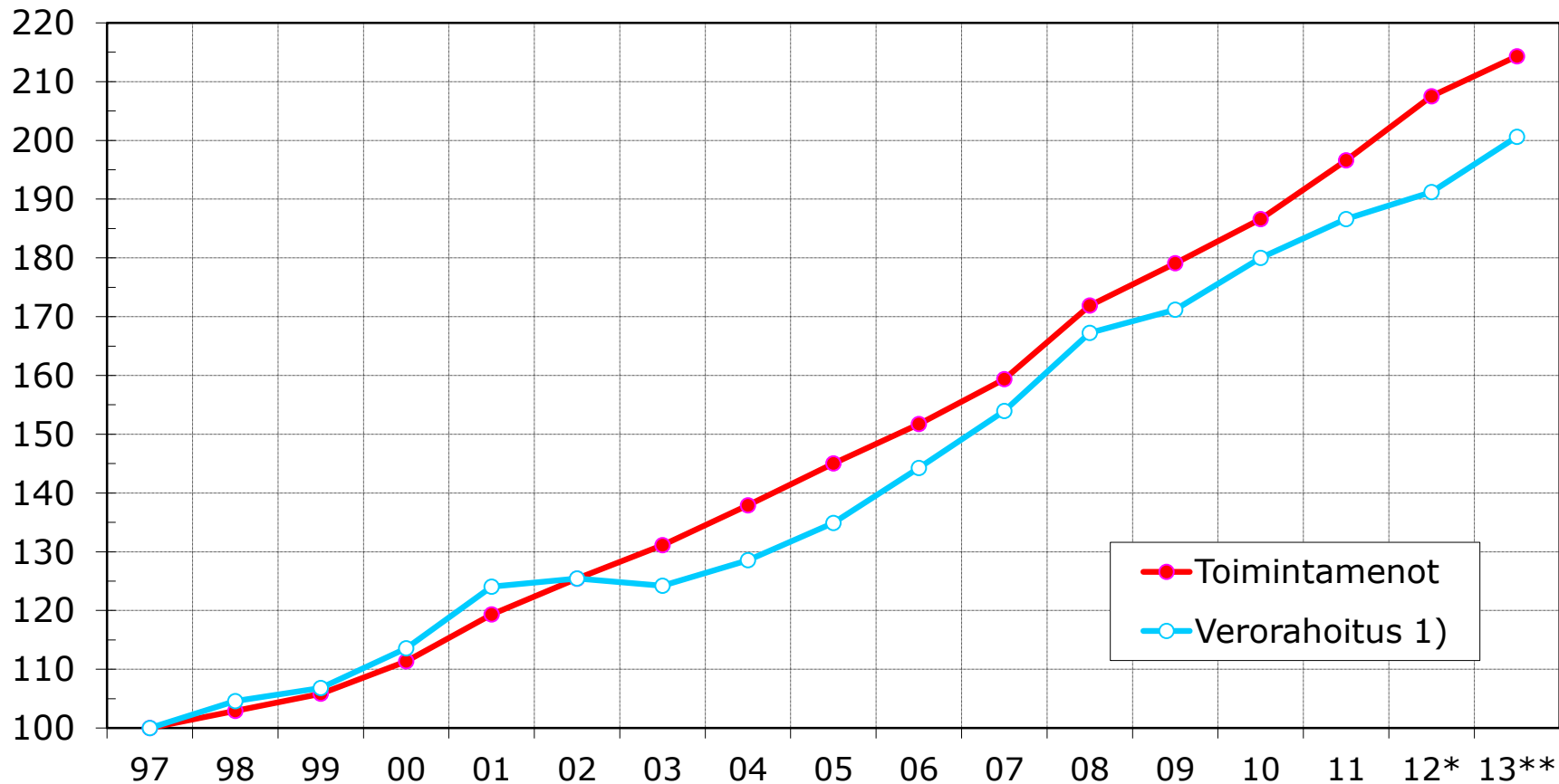
1. Metropolikunta on kaksikielinen suomi-ruotsi. Ongelmat ruotsinkielisissä sote-palveluissa voidaan ratkaista luomalla tilaajapuolelle Etelä-Suomen sote-alueen ruotsinkielisten palvelujen tilaajatoiminto ja tuotantopuolelle vastaavasti metropolin tuotantotoiminto.
2. Vieraskielisten osuus on ruotsinkielisiä suurempi ja vahvasti kasvava. Tämä on välttämätön kehitys ja potentiaalisesti suuri voimavara. Vieraskielisten palvelujen kokoaminen mahdollistaa palvelujen kattavuuden. Sähköisten palvelujen kehittäminen helpottaa monikielisyyden hoitamista.
3. Maahanmuuttajien ja pakolaisten kotouttamisen ja integroinnin on oltava voimallista työllistymisen edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Yhtenäisellä asuntopolitiikalla on tuettava integraatiota.
4. Kansalliskielisten ja vieraskielisten omaehtoisen kulttuuritoimintaa on tuettava asuinalueilla järjestämällä toimitiloja sekä taloudellisella tuella.

12. Kuntatalous

- Julkisen talouden kestävyysvaje merkitsee kuntataloudessa palvelutuotannon kustannusten ja verotulojen epäsuhdetta
- Jos tavoitteena on verorahoitteisten hyvinvointipalvelujen säilyttäminen, tulee kuntatalouden tuottavuutta lisätä merkittävästi
- Tuottavuuden lisäämiseen tarvitaan kaikki käytettävissä olevat hallinnon ja palveluiden tuottamisen tehostamiskeinot
- Metropolialueen vanhusväestön osuuden kasvu johtaa palvelutarpeen kasvuun ja lisää painetta entisestään
- Kantosuhde osoittaa, että metropolialueelle tarvitaan vuoteen 2030 mennessä yli 100.000 yksityisrahoitteista työpaikkaa lisää
- Kuntakoolle ei ole optimikokoa, vaan kuntaliitosten hyödyt riippuvat siitä, miten uuden kunnan talous ja hallinto hoidetaan

Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot ja verorahoitus 1997-2013

Käyvin hinnoin indeksoituina, 1997=100

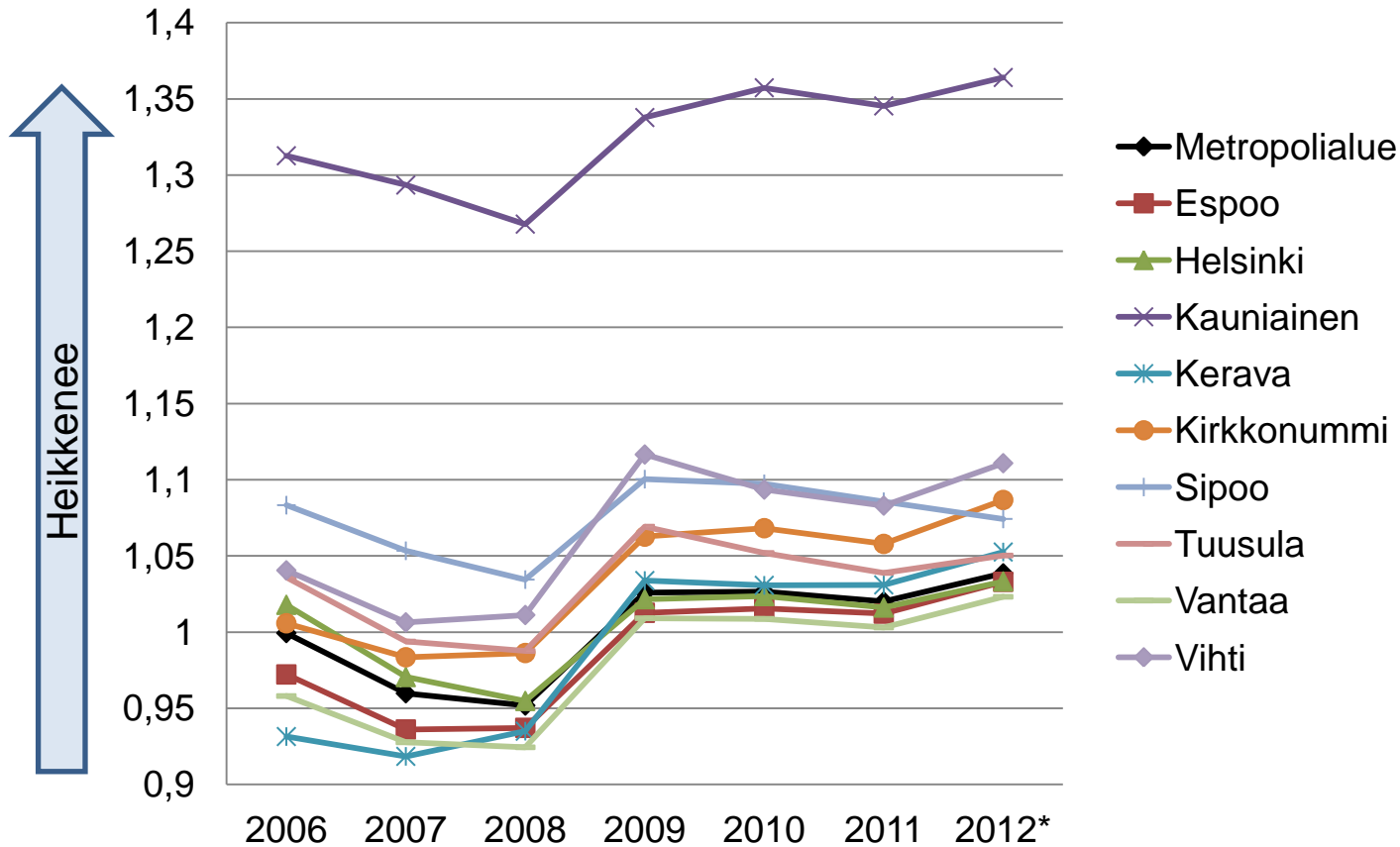
Lähde: Vuodet 1997-2012 Tilastokeskus. Vuoden 2013 arviot Peruspalvelubudjetti 18.9.2013.

1) Verorahoitus = verotulot + käyttötalouden valtionosuudet (kuntien tilinpäätösten mukaan).

Lähde: Kuntaliitto

Taloudellinen huoltosuhte

Vuodesta 2009 lähtien työllisten määrä suhteessa työvoiman ulkopuolella oleviin ja työttömiin on laskenut kaikissa metropolialueen kunnissa.

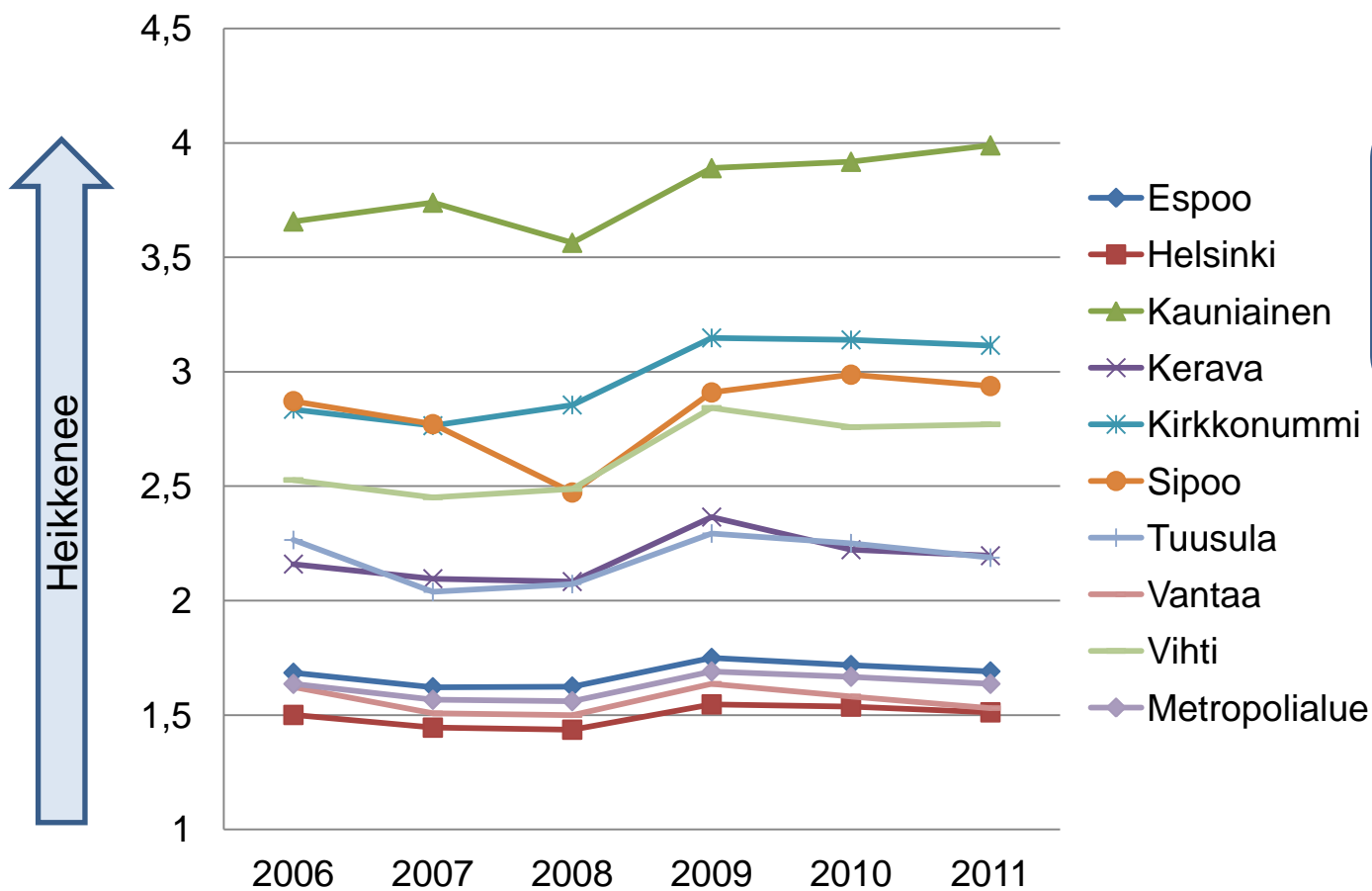
Suurissa kaupungeissa, Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla, kantosuhte on kestävämmällä pohjalla verrattuna kehyskuntiin

Metropolialueen ydinkaupungit kannattelevat koko alueen taloudellista huoltosuhdetta.

Taloudellinen huoltosuhte = ((työvoiman ulkopuoliset + työttömät)/työlliset)

Lähde: Tilastokeskus

Kantosuhde

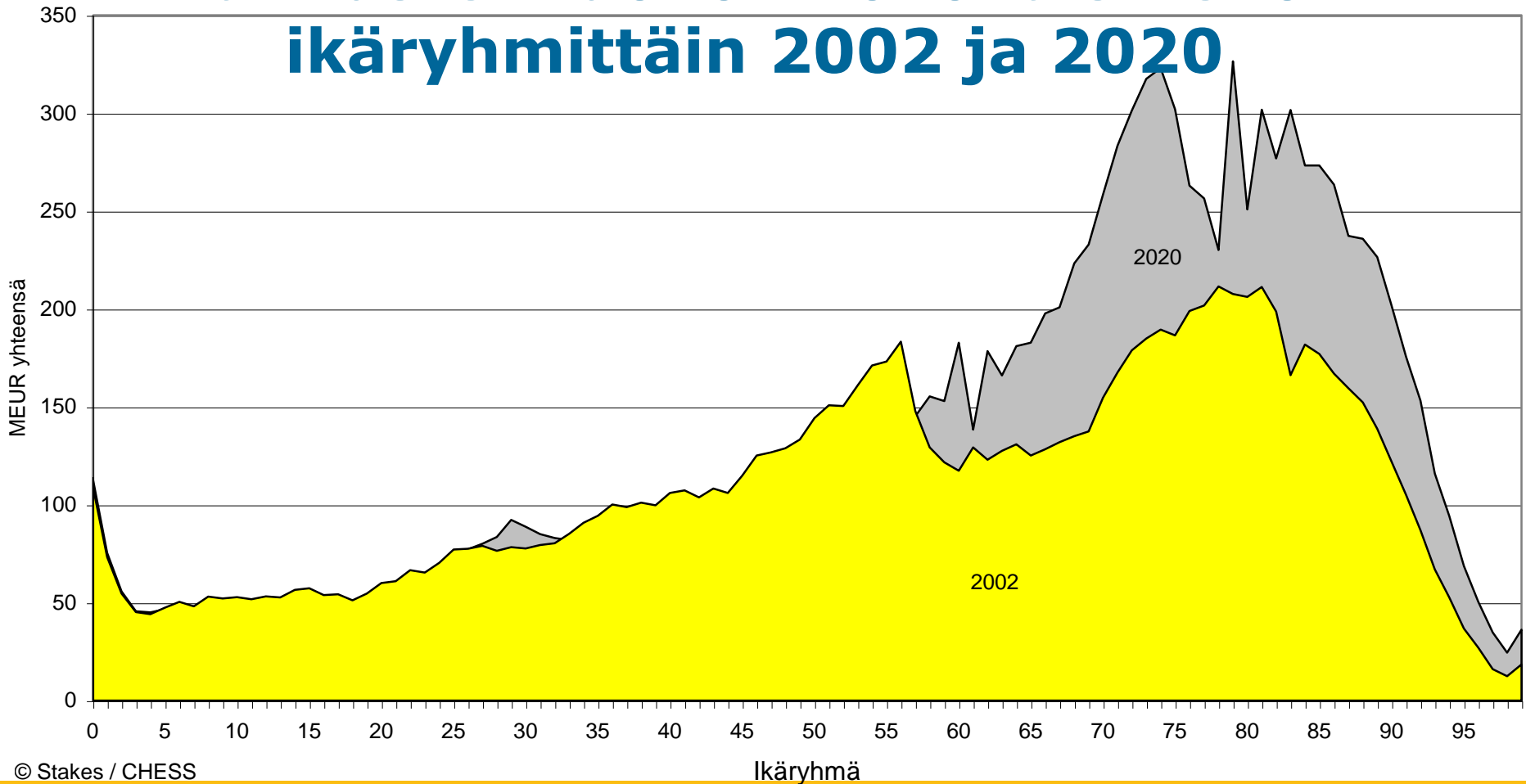
Suomeen tarvitaan vuoteen 2030 mennessä 200 000 yksityisen sektorin työpaikkaa lisää (Mc Kinsey 2010)

Metropolialueen ja erityisesti kolmen ydinkaupungin kehitys on keskeistä koko Suomen kannalta

Kantosuhde = (työvoiman ulkopuoliset + työttömät + julkissektorin palveluksessa [kunta + valtio] olevat) / yksityissektorin työlliset (sis. yrittäjät)

Lähde: Tilastokeskus

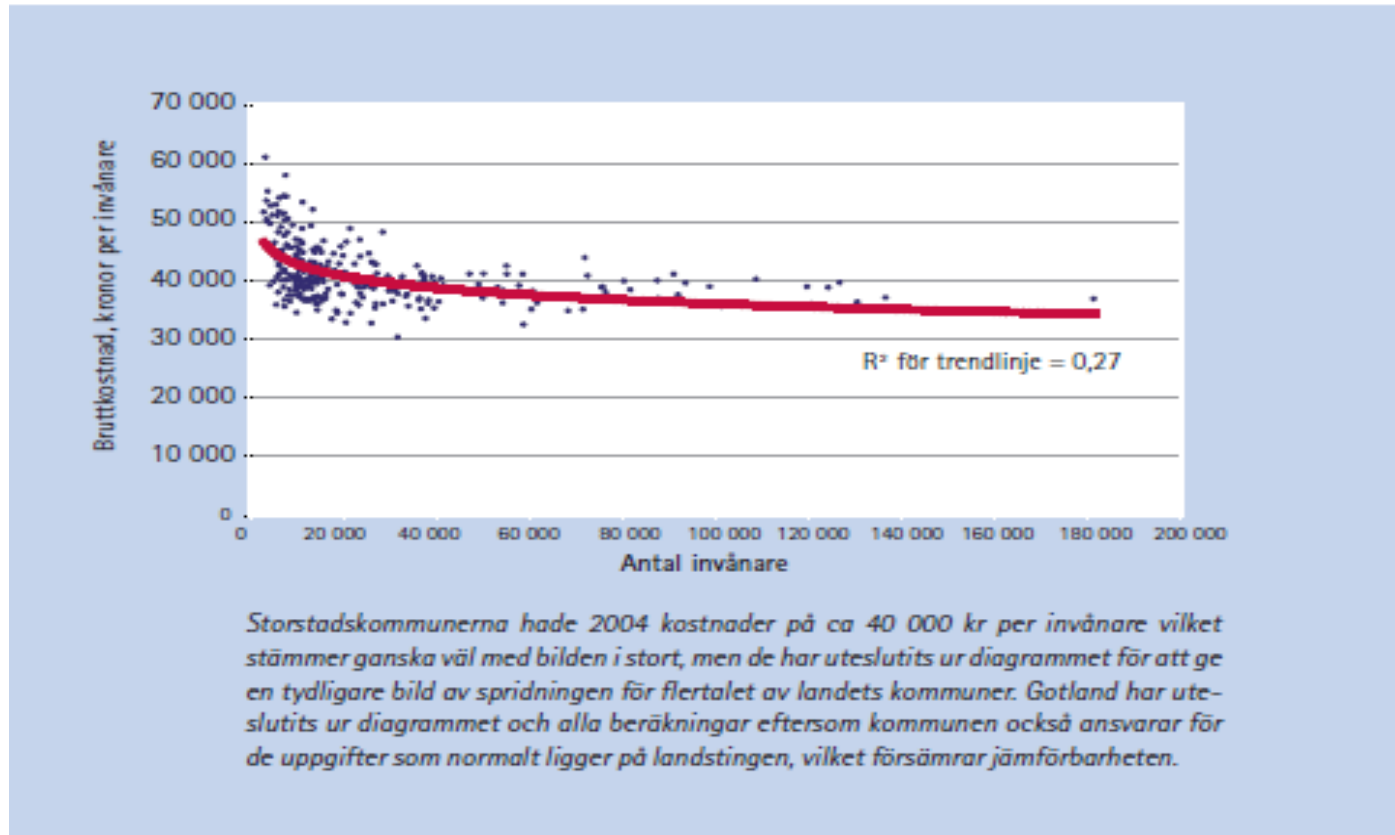
Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon kokonaismenot ikäryhmittäin 2002 ja 2020

© Stakes / CHESS

Kunnan asukasmäärän ja palvelutuotannon kustannusten (per asukas) välinen suhde

Diagram 2: Justerad bruttokostnad per invånare för obligatoriska verksamheter ställd mot invånarantal, 2004. Källa: SCB.

Lähde: SCB 2014

Kriisikuntakriteerien täytyminen vuonna 2013

	Raja-arvo	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti
Vuosikate, €/as	< 0	632	772	668	509	184	364	330	522	185
Tulovero-%	> 19,89	17,75	18,50	16,50	18,75	19,00	19,25	19,25	19,00	19,50
Lainamäärä, €/as	> 3830*	1299	2446	110	1335	2351	2791	893	4794	2661
Kertynyt alijäämä, €/as (yliäämä)	< 0	1404	4746	4325	2737	635	488	1281	1812	367
Omavaraisuusaste, %	< 50 %	81,6 %	76,2 %	91,0 %	77,3 %	39,6 %	58,0 %	72,6 %	41,8 %	39,8 %
Suhteellinen velkaantuminen, %	> 50 %	33,7 %	44,4 %	13,0 %	33,2 %	58,2 %	63,0 %	31,1 %	88,3 %	62,1 %

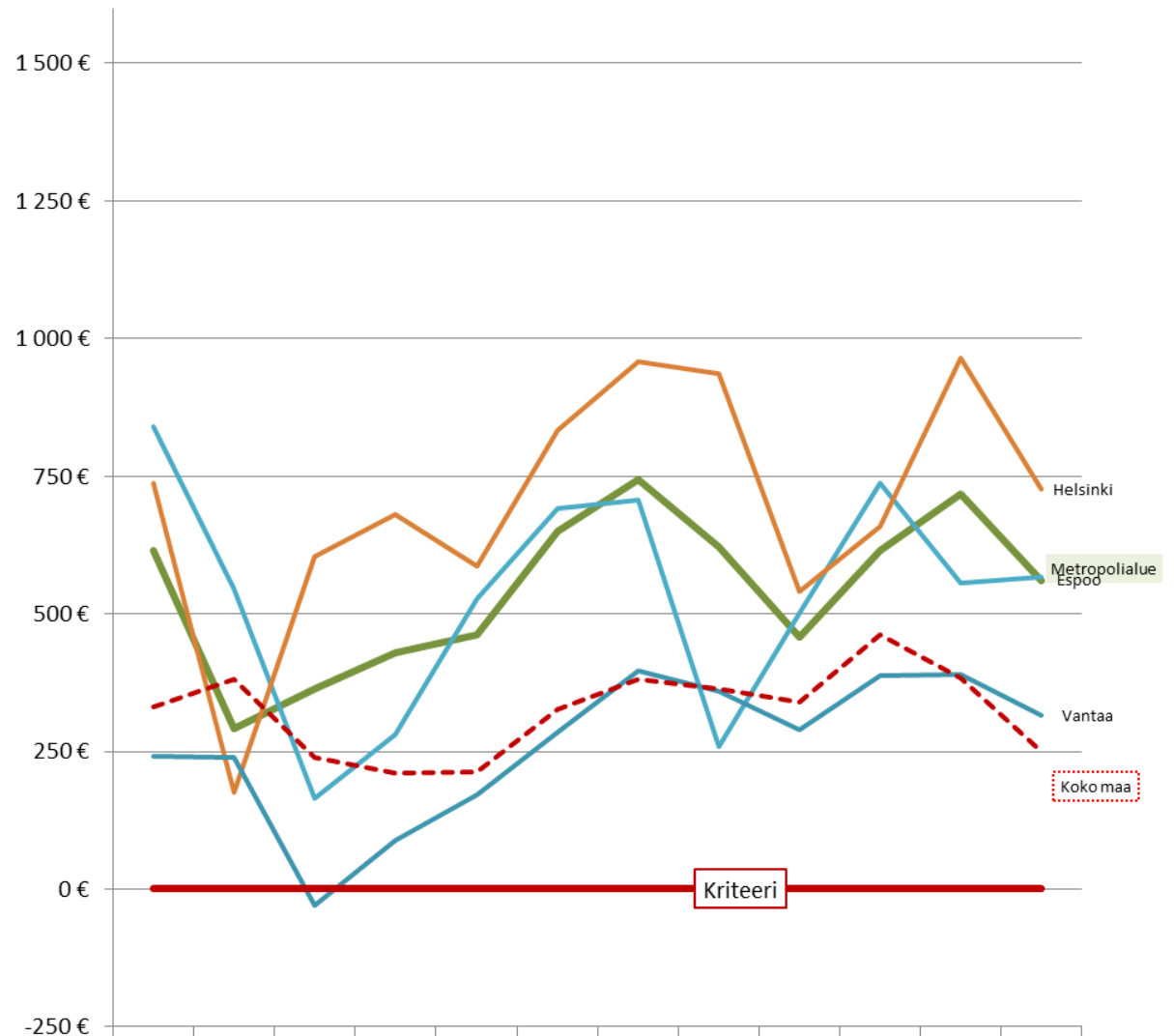
*alustava

Lähde: FCG (2014)

Negatiivinen vuosikate on yksi kriisikuntakriteereistä

Lähde: Tilastokeskus
Käyvin hinnoin (ei deflatointia)
Vuoden 2013 kuntajako

Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainojen lyhennyksiin ja sijoituksiin.

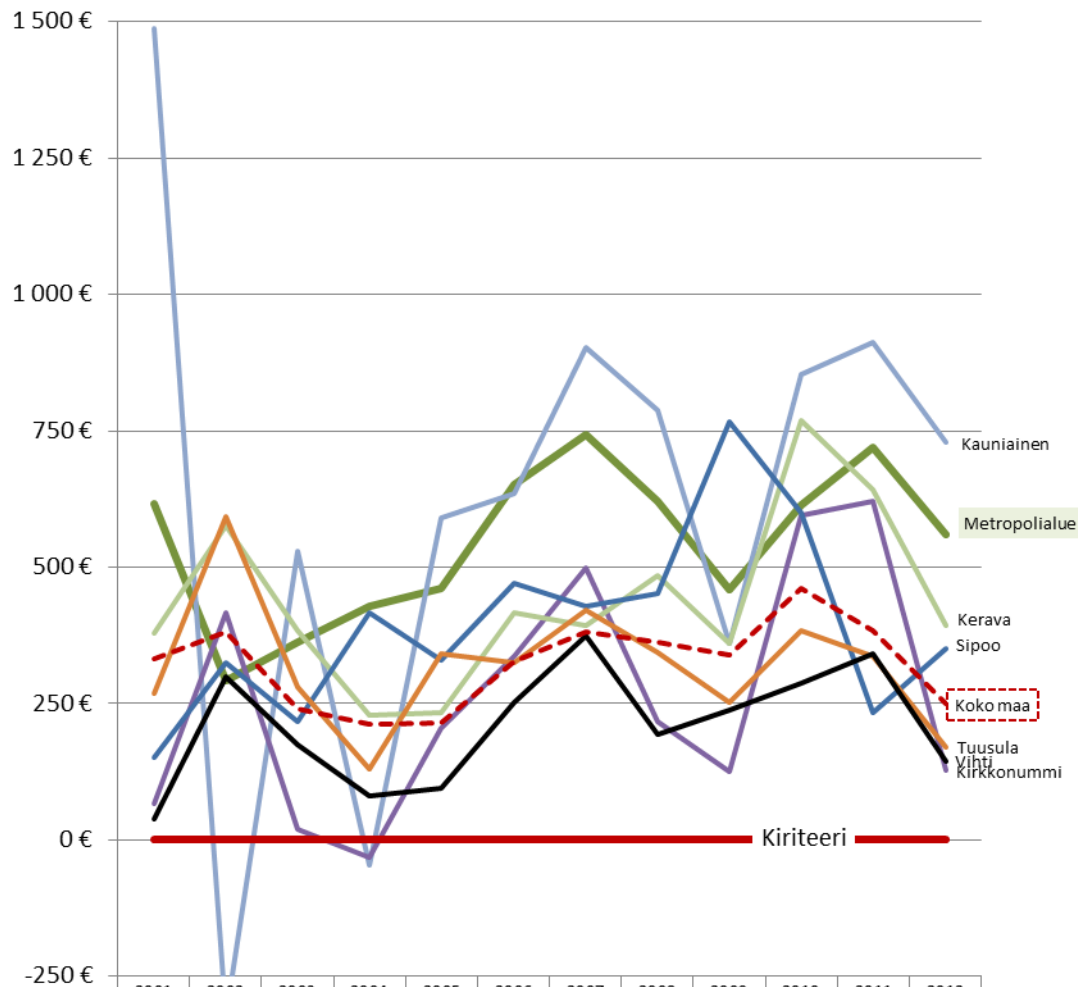
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Metropolialue	615	292	363	429	462	650	743	621	459	615	719	561
Espoo	840	545	166	281	527	691	707	258	501	738	557	566
Helsinki	738	176	604	681	587	834	958	936	541	659	965	727
Vantaa	242	239	-29	89	171	285	396	359	289	387	389	315
Koko maa	331	381	240	211	213	327	382	363	340	461	384	249
Kriteeri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lähde: FCG (2014)

Negatiivinen vuosikate on yksi kriisikuntakriteereistä

Lähde: Tilastokeskus
Käyvin hinnoin (ei deflatointia)
Vuoden 2013 kuntajako

Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainojen lyhennyksiin ja sijoituksiin.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Metropolialue	615	292	363	429	462	650	743	621	459	615	719	561
Kauniainen	1488	-323	529	-46	591	635	903	789	360	853	912	729
Kirkkonummi	66	417	19	-32	205	337	500	217	124	594	620	127
Kerava	379	577	384	230	234	416	394	485	359	770	642	393
Sipoo	152	326	216	417	329	471	428	452	766	601	233	352
Tuusula	268	593	281	129	342	325	421	344	251	384	337	169
Vihti	39	299	175	81	95	253	374	194	239	288	340	144
Koko maa	331	381	240	211	213	327	382	363	340	461	384	249
Kriteeri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lähde: FCG (2014)

Lainakanta €/asukas

Kriisikuntakriteeri:

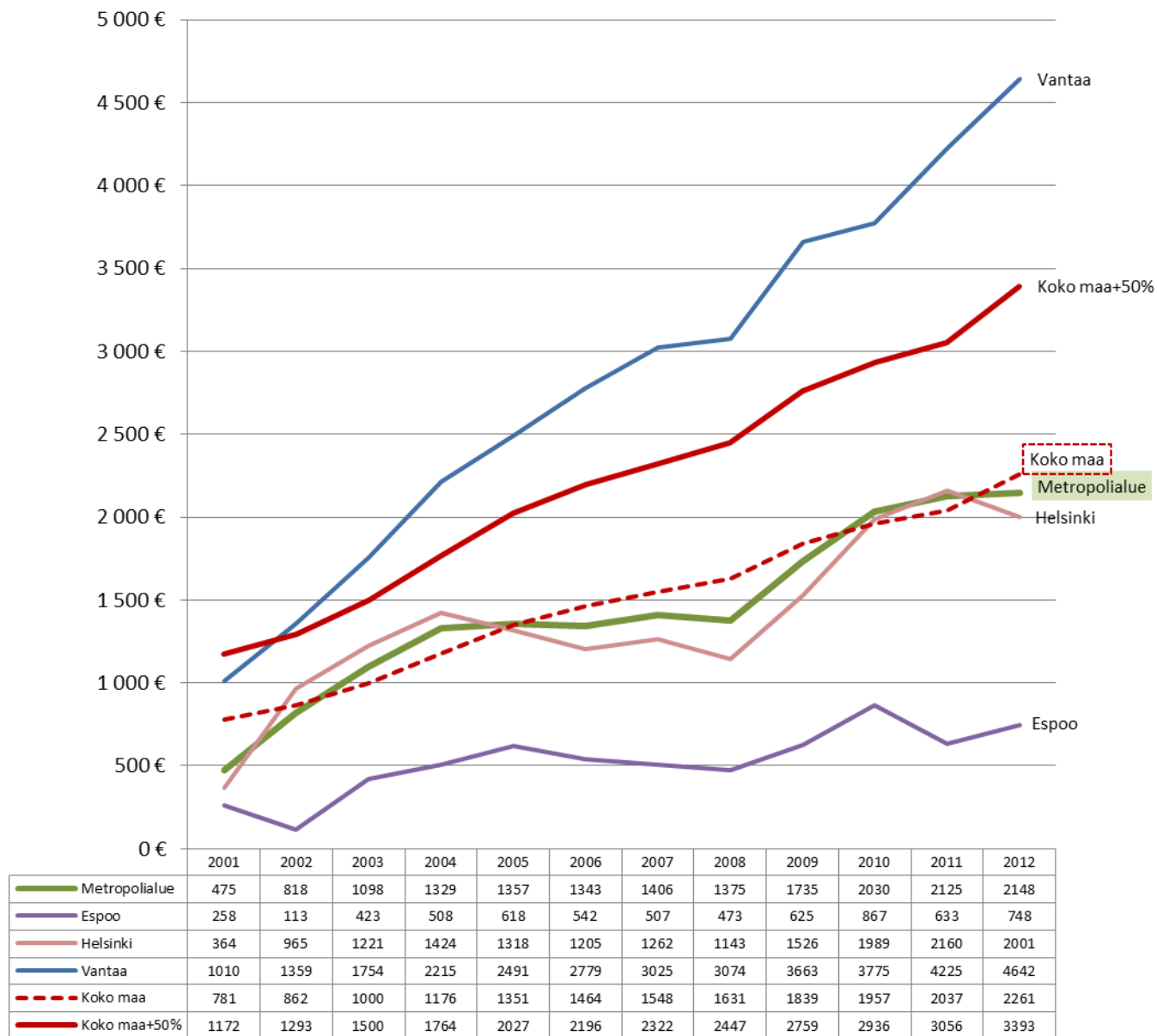
Lainaa asukasta kohden on vähintään puolet enemmän kuin kunnilla keskimäärin

Lähde: Tilastokeskus

Käyvin hinnoin (ei deflaointia)
Vuoden 2013 kuntajako

Lainakanta on pitkä- ja lyhytaikainen korollinen vieras pääomaa. Se lasketaan vähentämällä koko vieraasta pääomasta saadut ennakot sekä osto-, siirto- ja muut velat. Luvut sisältävät myös kunnan liikelaitosten lainat, mutta ei kunnan omistamien yhtiöiden lainoja. Tästä syystä kunnan tehtävien organisointi vaikuttaa kunnan lainakantaan, eivätkä kuntien lainamäärät ole aina keskenään vertailukelpoisia

Espoo, Helsinki ja Vantaa

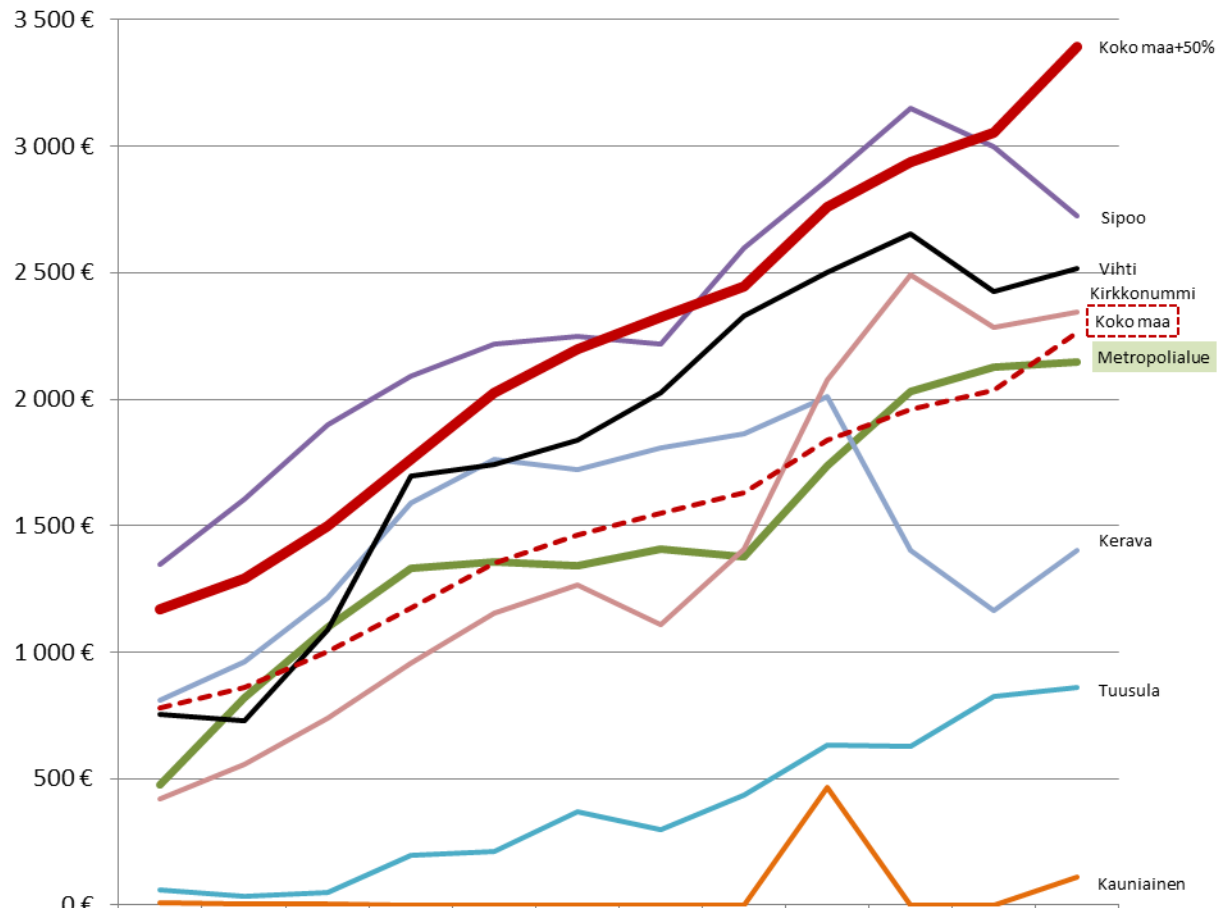

Kriisikuntakriteeri:

Lainaa asukasta kohden on vähintään puolet enemmän kuin kunnilla keskimäärin

Lähde: Tilastokeskus
Käyvin hinnoin (ei deflaointia)
Vuoden 2013 kuntajako

Lainakanta on pitkä- ja lyhytaikainen korollinen vieras pääomaa. Se lasketaan vähentämällä koko vieraasta pääomasta saadut ennakoitavat osto-, siirto- ja muut velat. Luvut sisältävät myös kunnan liikelaitosten lainat, mutta ei kunnan omistamien yhtiöiden lainoja. Tästä syystä kunnan tehtävien organisointi vaikuttaa kunnan lainakantaan, eivätkä kuntien lainamäärät ole aina keskenään vertailukelpoisia

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Metropoliialue	475	818	1098	1329	1357	1343	1406	1375	1735	2030	2125	2148
Sipoo	1349	1606	1901	2092	2219	2248	2220	2596	2868	3149	2995	2725
Tuusula	59	37	49	199	210	369	297	436	633	629	825	863
Kauniainen	7	7	5	2	1	0	0	0	464	0	0	112
Kerava	809	960	1215	1591	1762	1723	1806	1861	2010	1404	1162	1405
Kirkkonummi	418	555	740	955	1156	1266	1111	1406	2076	2493	2281	2346
Vihti	752	730	1087	1698	1743	1838	2027	2330	2503	2655	2424	2516
Koko maa	781	862	1000	1176	1351	1464	1548	1631	1839	1957	2037	2261
Koko maa+50%	1172	1293	1500	1764	2027	2196	2322	2447	2759	2936	3056	3393

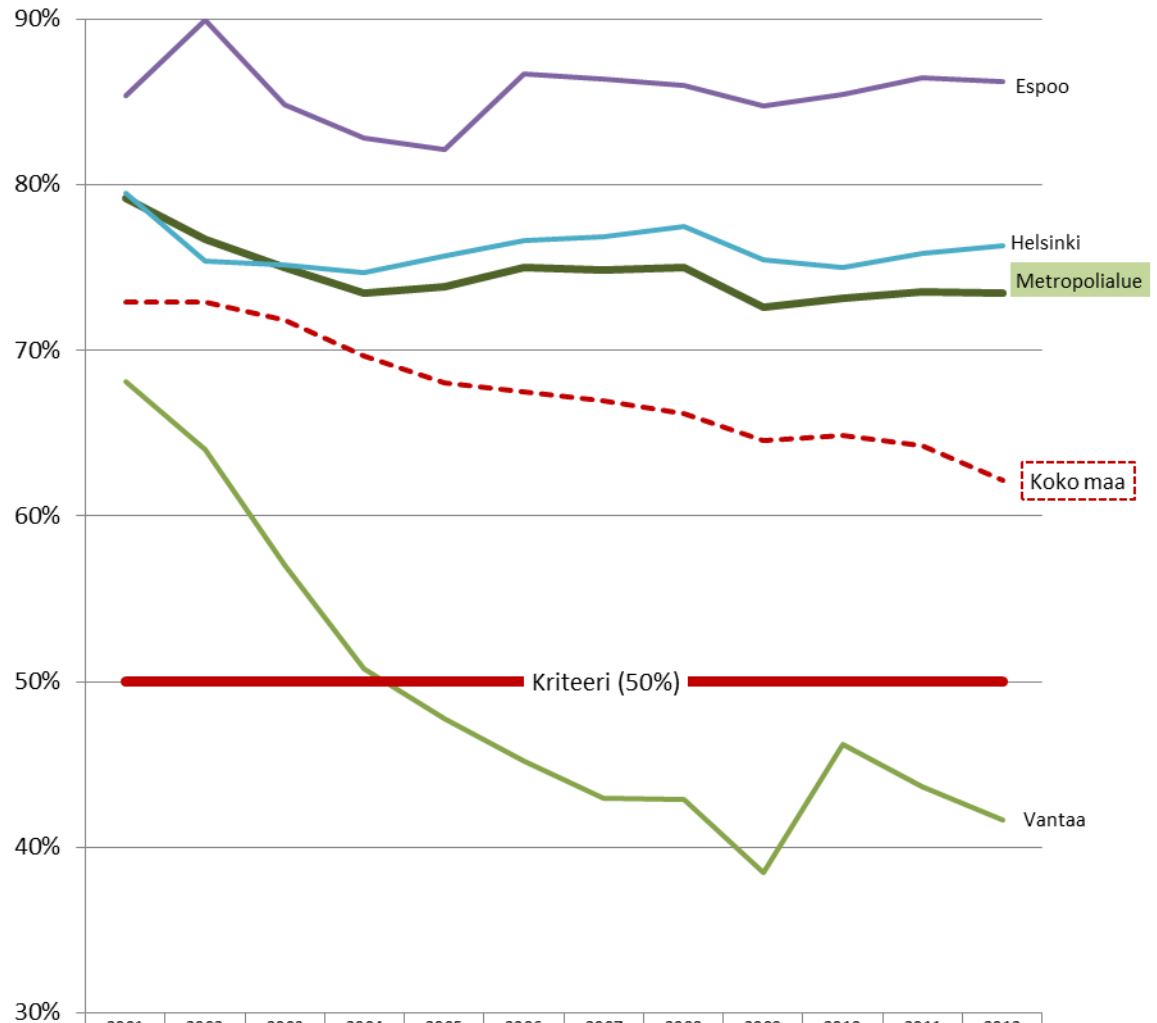
Kriisikuntakriteeri:

Omaa pääomaa on alle puolet kunnan koko varoista

Lähde: Tilastokeskus
Käyvin hinnoin (ei deflatointia)
Vuoden 2013 kuntajako

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä uusista sitoumuksista pitkällä aikavälillä.

Omavaraisuusaste= (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Metropolialue	79 %	77 %	75 %	73 %	74 %	75 %	75 %	75 %	73 %	73 %	74 %	73 %
Espoo	85 %	90 %	85 %	83 %	82 %	87 %	86 %	86 %	85 %	86 %	87 %	86 %
Helsinki	80 %	75 %	75 %	75 %	76 %	77 %	77 %	77 %	76 %	75 %	76 %	76 %
Vantaa	68 %	64 %	57 %	51 %	48 %	45 %	43 %	43 %	38 %	46 %	44 %	42 %
Koko maa	73 %	73 %	72 %	70 %	68 %	68 %	67 %	66 %	65 %	65 %	64 %	62 %
Kriteeri (50%)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %

Kriisikuntakriteeri:

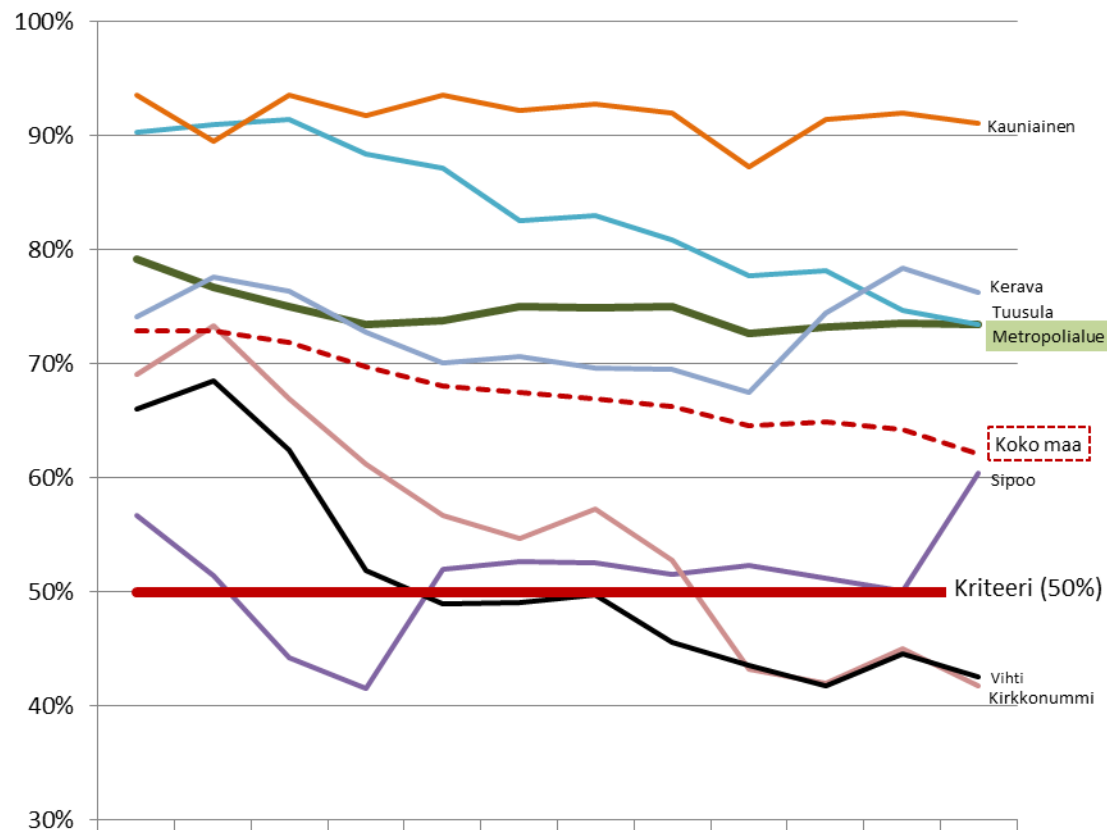
Omaa pääomaa on alle puolet kunnan koko varoista

Lähde: Tilastokeskus
Käyvin hinnoin (ei deflatointia)
Vuoden 2013 kuntajako

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä uusista sitoumuksista pitkällä aikavälillä.

Omavaraisuusaste= (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Lähde: FCG (2014)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Metropolialue	79 %	77 %	75 %	73 %	74 %	75 %	75 %	75 %	73 %	73 %	74 %	73 %
Sipoo	57 %	51 %	44 %	42 %	52 %	53 %	53 %	52 %	52 %	51 %	50 %	60 %
Tuusula	90 %	91 %	91 %	88 %	87 %	83 %	83 %	81 %	78 %	78 %	75 %	73 %
Kauniainen	94 %	90 %	94 %	92 %	94 %	92 %	93 %	92 %	87 %	91 %	92 %	91 %
Kerava	74 %	78 %	76 %	73 %	70 %	71 %	70 %	70 %	68 %	75 %	78 %	76 %
Kirkkonummi	69 %	73 %	67 %	61 %	57 %	55 %	57 %	53 %	43 %	42 %	45 %	42 %
Vihti	66 %	68 %	62 %	52 %	49 %	49 %	50 %	46 %	44 %	42 %	45 %	43 %
Koko maa	73 %	73 %	72 %	70 %	68 %	68 %	67 %	66 %	65 %	65 %	64 %	62 %
Kriteeri (50%)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Kriisikuntakriteeri: kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on vähintään 50 prosenttia

Lähde: Tilastokeskus
Käyvin hinnoin (ei deflatointia)
Vuoden 2013 kuntajako

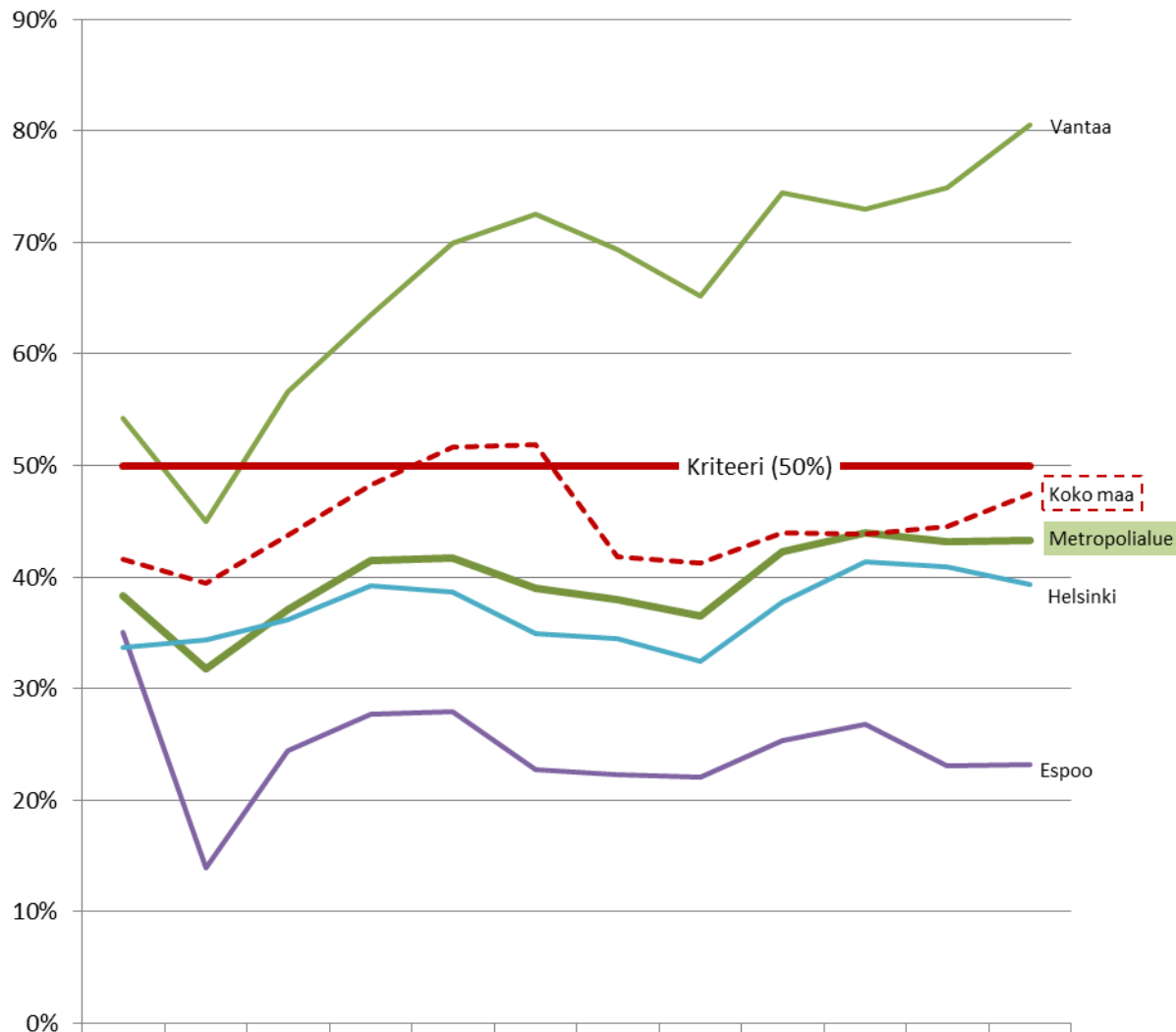
Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan tilikauden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Suhteellinen velkaantuneisuus = $(\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakat}) / \text{Käyttötulot}$
(käyttötulot muodostuvat toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.)

Lähde: FCG (2014)

Espoo, Helsinki ja Vantaa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Metropolialue	38 %	32 %	37 %	42 %	42 %	39 %	38 %	36 %	42 %	44 %	43 %	43 %
Espoo	35 %	14 %	24 %	28 %	28 %	23 %	22 %	22 %	25 %	27 %	23 %	23 %
Helsinki	34 %	34 %	36 %	39 %	39 %	35 %	34 %	32 %	38 %	41 %	41 %	39 %
Vantaa	54 %	45 %	57 %	64 %	70 %	73 %	69 %	65 %	74 %	73 %	75 %	80 %
Koko maa	42 %	39 %	44 %	48 %	52 %	52 %	42 %	41 %	44 %	44 %	45 %	47 %
Kriteeri (50%)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Siuntio Tuusula ja Vihti

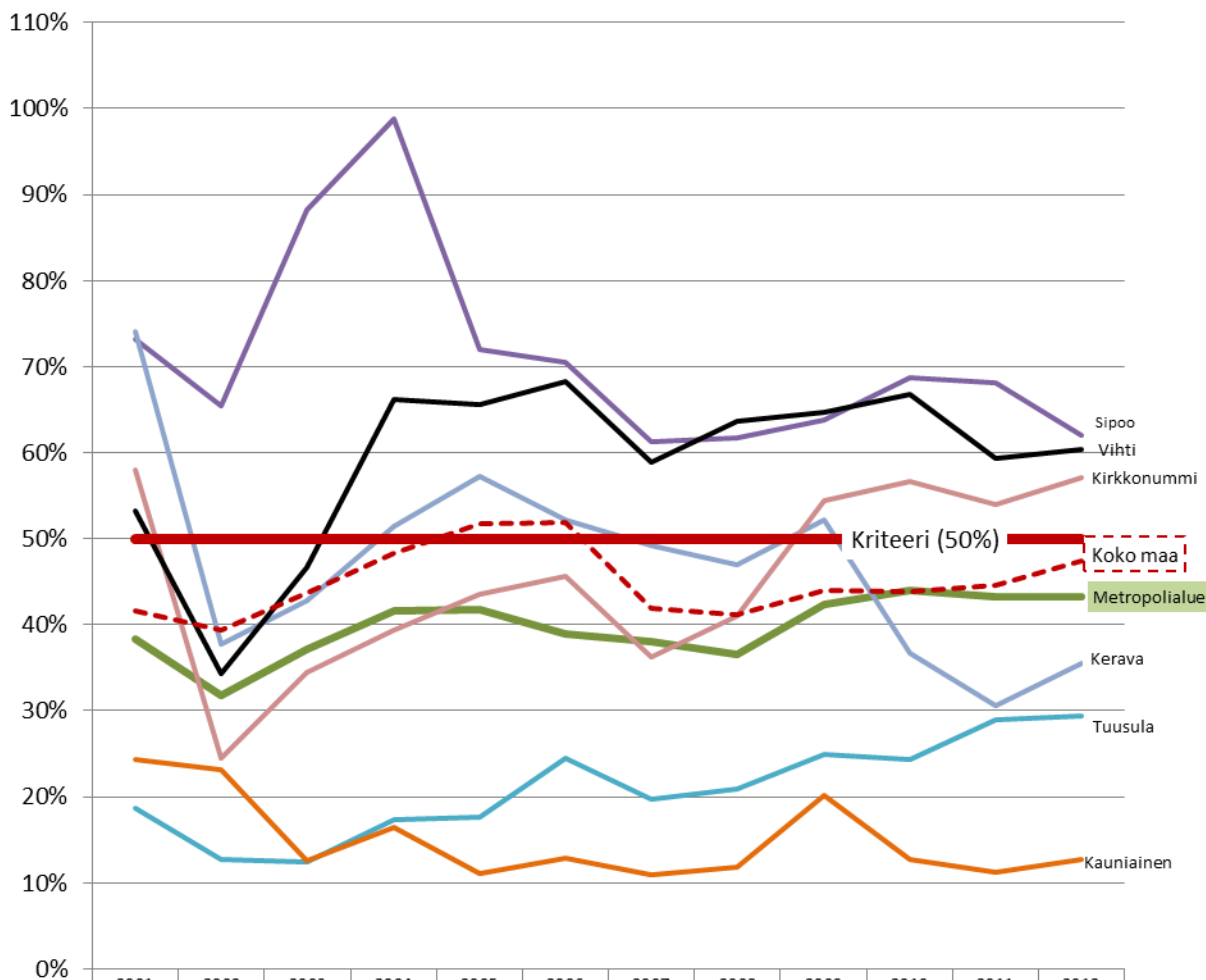
Kriisikuntakriteeri: kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on vähintään 50 prosenttia

Lähde: Tilastokeskus
Käyvin hinnoin (ei deflatointia)
Vuoden 2013 kuntajako

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan tilikauden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Suhteellinen velkaantuneisuus = $(\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$
(käyttötulot muodostuvat toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.)

Lähde: FCG (2014)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Metropolialue	38 %	32 %	37 %	42 %	42 %	39 %	38 %	36 %	42 %	44 %	43 %	43 %
Sipoo	73 %	65 %	88 %	99 %	72 %	70 %	61 %	62 %	64 %	69 %	68 %	62 %
Tuusula	19 %	13 %	12 %	17 %	18 %	24 %	20 %	21 %	25 %	24 %	29 %	29 %
Kauniainen	24 %	23 %	12 %	16 %	11 %	13 %	11 %	12 %	20 %	13 %	11 %	13 %
Kerava	74 %	38 %	43 %	51 %	57 %	52 %	49 %	47 %	52 %	37 %	31 %	35 %
Kirkkonummi	58 %	24 %	34 %	39 %	44 %	46 %	36 %	41 %	54 %	57 %	54 %	57 %
Vihti	53 %	34 %	47 %	66 %	66 %	68 %	59 %	64 %	65 %	67 %	59 %	60 %
Koko maa	42 %	39 %	44 %	48 %	52 %	52 %	42 %	41 %	44 %	44 %	45 %	47 %
Kriteeri (50%)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %

Kriisikuntakriteerit:

Kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää

Selvitysalueen kuntien yhteenlaskettu kertynyt ylijäämä oli 2331 €/asukas vuonna 2012

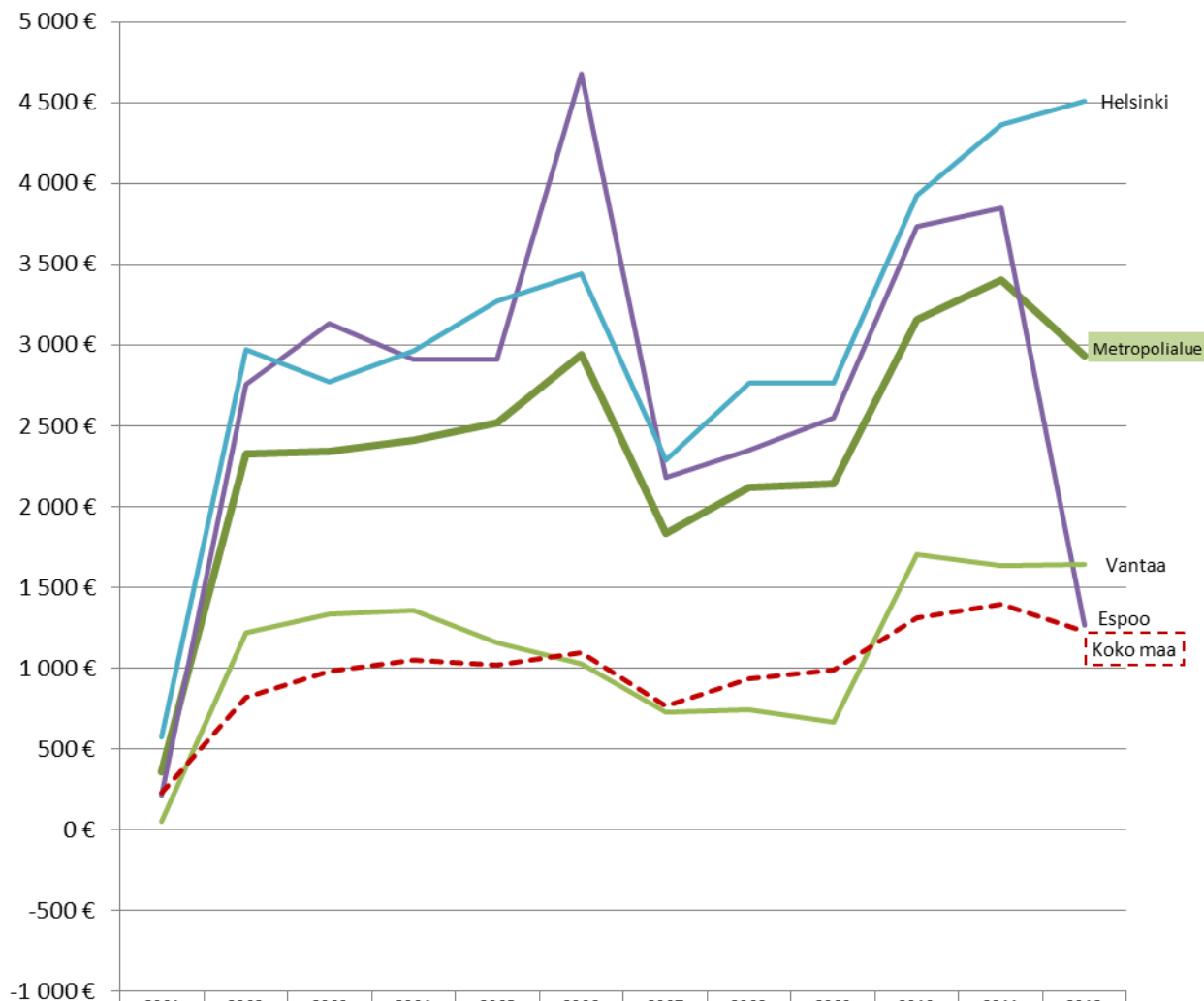
Ns. kovennettu alijäämäkriteeri: kertynyttä alijäämää saa olla viimeistä edellisessä tilinpäätöksessä enintään 500 euroa ja uusimmassa tilinpäätöksessä 1000 euroa asukasta kohden
->riittäisi yksin arviointimenettelyyn

Lähde: Tilastokeskus

Käyvin hinnoin (ei deflaointia)

Vuoden 2013 kuntajako

Jäämä lasketaan vähentämällä vuosikatteesta mm. poistot ja satunnaiset kulut

Lähde: FCG (2014)

Kriisikuntakriteerit:

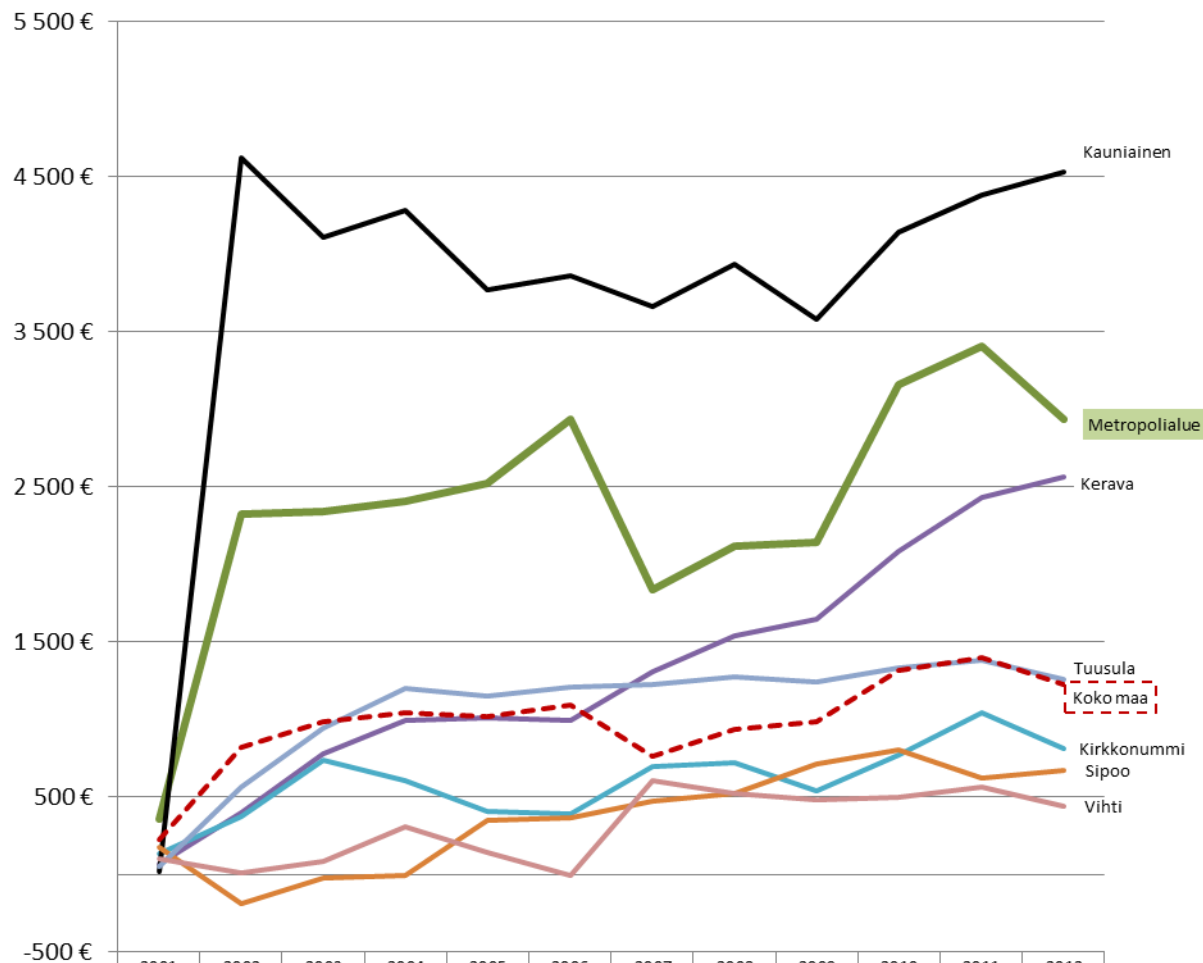
Kunnan taseessa on kertynyt ali-
alijäämää

Selvitysalueen kuntien
yhteenlaskettu kertynyt ylijäämä oli
2331 €/asukas vuonna 2012

Ns. kovennettu alijäämäkriteeri:
kertynyt ali-
alijäämää saa olla
viimeistä edellisessä
tilinpäätöksessä enintään 500
euroa ja uusimmassa
tilinpäätöksessä 1000 euroa
asukasta kohden
->riittäisi yksin arviointimenettelyyn

Lähde: Tilastokeskus
Käyvin hinnoin (ei deflatointia)
Vuoden 2013 kuntajakko

Jäämä lasketaan vähentämällä
vuosikatteesta mm. poistot ja
satunnaiset kulut

Lähde: FCG (2014)

12. Kuntatalous - yhteenveto

Keskeinen kysymys: Voidaanko metropolialueen kuntia yhdistämällä vahvistaa alueen kykyä pitkäjänteisesti ylläpitää tasapainoista kuntataloutta ja edistää siten alueen kilpailukykyä ja kansalaisten hyvinvointia?

1. Kuntaliitosten taloudellisia vaikutuksia ei tule arvioida kuntien yhteenlaskettujen nykyhetken tunnuslukujen perusteella, vaan niiden dynaamisten vaikutusten kautta, joita on voidaan saada aikaan kuntien toimintojen uudelleenjärjestämisellä.

2. Kuntakoon kasvattaminen on tuloksellista, mikäli uusi kunta kykenee vaikuttamaan palvelujen kustannusrakenteisiin ja hyödyntämään uudenlaisen rakenteen luomia mahdollisuuksia.

3. Osaoptimoinnin, palvelushoppailun ja erityisintressien vaalimisen sijasta tarvitaan metropolialueen kokonaisedun huomioon ottamista.

4. Kuntia yhdistämällä voidaan metropolialueen hallinnon ja palvelutuotannon kustannuksia vähentää merkittävästi.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Alustavat kuntarakennemuutoksen hyödyt/mahdollisuudet ja haitat/riskit

METROPOLI
SELVITYS

Alustavat kuntarakennemuutoksen hyödyt/mahdollisuudet sekä haitat/riskit

Toimintaympäristön muutos, tulevaisuuden haasteet	Hyödyt/mahdollisuudet	Haitat/riskit
1. Väestörakenteen muutokset	Palvelujen saatavuus ja laatu voidaan turvata väestön ikääntyessä, muuttoliikkeen voimistuessa ja huoltosuhteen heiketessä parhaiten kuntien voimavarojen yhdistämisellä, päällekkäisyyksien purkamisesta saatavalla tuottavuushyödyllä ja yhdistämällä koko aluetta koskeva suunnittelu ja päätöksenteko.	Mikäli muutostrendeihin ei kyetä reagoimaan, joudutaan palveluita karsimaan ja/tai verotusta kiristämään. Kuntarakenteen ylläpitämä valikoiva muuttoliike aikaansaa segregaatiota ja huono-osaisuuden kasautumista.
2. Suomen kansainvälinen kilpailukyky	Kansainvälisen kilpailun puristuksessa metropolialue pystyy vain voimavarat kokoamalla kilpailemaan menestyksellisesti resursseiltaan suurempien metropolien kanssa ja toimimaan koko Suomen veturina.	Mikäli Suomen pääkaupunki ei kykene houkuttelemaan kansainvälisiä investointeja ja toimijoita maahan, kärsii siitä koko kansantalous.
3. Suotuisan toimintaympäristön rakentaminen	Työssäkäyntialuetta vastaava kunta suunnittelu- ja päätöksentekoalueena mahdollistaa kokonaisvaltaisen, pitkäjänteisen ja resurssitehokkaan toiminnan. Kuntaliitokset avaavat mahdollisuuden koko hallintojärjestelmän ja –kulttuurin modernisointiin. Alueella on oltava paras mahdollinen hallinnollinen toimintaympäristö.	Tietojärjestelmien, verkkojen ja palveluiden yhteensovittamisen sekä palvelutuotannon digitalisoimisen satojen miljoonien eurojen säästöpotentiaali jää saavuttamatta. Osoptimointi ja voimavarojen epätaloudellinen käyttö vaarantaa palveluiden saatavuuden ja laadun.

Alustavat kuntarakennemuutoksen hyödyt/mahdollisuudet sekä haitat/riskit

Metropolialueen kokonaisuus	Hyödyt/mahdollisuudet	Haitat/riskit
4. Toiminnallinen kokonaisuus	Alueen hallinnolliset rajat vastaavat entistä paremmin asukkaiden elinpiirin rajoja. Tämä parantaa edellytyksiä alueen kehittämiseen yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena.	Toiminnallinen kokonaisuus on huomattavan suuri, ja sen mahdollisuuksien hyödyntäminen vaatii mittavaa hallinnon ja toimintatapojen uudistamista ja paljon osaamista.
5. Sosiaalinen kestävyys ja segregatio	Luo nykyistä paremmat edellytykset yhtenäisten sosiaalista kestävyttä vahvistavien ja haitallista segregatiokehitystä ehkäisevien toimenpiteiden toteuttamiseen.	Yhtenäisen näkemyksen saavuttaminen sosiaalisen kestävyden vahvistamisen ja haitallisen segregatiokehityksen estämisen toimenpiteistä saattaa olla vaikeaa.
6. Maankäyttö, liikenne, ympäristö	Parantaa oleellisesti seudullisten MAL- sekä energia- ja ilmastotavoitteiden toteuttamisedellytyksiä. Luo nykyistä paremmat mahdollisuudet yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen ja maankäytön tehostamiseen.	Kokonaisnäkömyksen saavuttaminen yhdyskuntarakenteen kehittämisen linjauksista ei ole itsestään selvyytä uudessakaan kunnassa.
7. Asuminen	Asuntomarkkinoiden epäterveeseen tilaan voidaan puuttua voimavarat kokoamalla ja tekemällä päätöksiä koko alueen kokonaisedun näkökulmasta alueellisella tasolla.	Riskiksi saattaa muodostua nykyisten toimijoiden haluttomuus alueellistua, muutosvaiheen hitaus mm. riittävän tonttitarjonnan turvaamisessa sekä vanhojen kuntarajojen vaikutus.

Alustavat kuntarakennemuutoksen hyödyt/mahdollisuudet sekä haitat/riskit

Kuntien uudistumisen mahdollisuus ja välttämättömyys	Hyödyt/mahdollisuudet	Haitat/riskit
8. Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen	Päällekkäisyyksien purkaminen, palveluverkkojen yhteensovittaminen, tuottavuuden kasvattaminen, valinnanmahdollisuuksien lisääminen sekä palvelujen digitalisointi ja tietojärjestelmien integraatio	Väestön ikääntyessä verorahoitteisten palveluiden saatavuus ja laatu vaarantuvat, ellei voimavaroja allokoita yhteisesti koko metropolialueella.
9. Uusi hallintatapa ja osallistuminen	Uusi rakenne mahdollistaa uuden hallintatavan ja osallistumisen muotojen kehittämisen	Uuden hallintatavan muodostaminen on osaamista ja näkemyksellisyyttä vaativa prosessi, jonka vakiintumisessa vaatii aikaa ja muita panostuksia
10. Päätöksenteko ja demokratia	Päätöksentekoa voidaan selkiyttää ja hallinnollista taakkaa keventää uuden rakenteen myötä. Uusia demokratian muotoja voidaan ottaa käyttöön.	Mikäli ei uudessa rakenteessa oteta käyttöön uusia edustuksellisen demokratian, lähidemokratian ja osallistumisen toimintatapoja ja –muotoja, heikkenevät sekä edustuksellinen demokratia että kansalaisten mahdollisuudet välittömään osallistumiseen ja vaikuttamiseen.
11. Kielelliset oikeudet	Kaksikielisessä kunnassa voidaan turvata ruotsinkieliset ja vieraskieliset palvelut yhdistämällä resursseja ja koordinoimalla toimintaa.	Vahvoilla kaksikielisillä alueilla ruotsinkieliset hallinto- ja muut palvelut heikkenevät ilman vahvaa panostusta ruotsinkielien ylläpitämiseen.
12. Kuntatalous	Voimavarat yhdistämällä voidaan lisätä tuottavuutta ja siten turvata talouden tasapaino ja palveluiden saatavuus ja laatu koko metropolialueella. Suurempi kuntayksikkö on riippumattomampi talouden suhdanteista.	Hyötyjen toteutuminen riippuu siitä, miten uudistukset uuden kunnan taloudenpidossa ja hallinnon organisoinnissa kyetään hoitamaan.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Alustava linjaus

METROPOLI
SELVITYS

Alustava linjaus

- *Metropolialueen ja koko Suomen tulevaisuuden menestys edellyttää metropolin ydinalueen kolmen kaupungin voimavarojen kokoamista.*
- *Metropolialueen kokonaisedun kannalta tärkeimpiä menestystekijöitä pystytään vahvistamaan parhaiten yhdistämällä pääkaupunkisedun kaupungit Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa sekä Sipoo uudeksi kunnaksi, metropolikaupungiksi. Tällä estetään myös se, että pääkaupunkiseutu jakautuisi toiminnallisesti ja sosiaalisesti kahtia.*
- *Kansallisesti erittäin merkittävän Aviapoliksen alueen kehittämispotentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen toteutuu parhaiten, jos Tuusulan eteläinen osa liitetään metropolikaupunkiin.*
- *Metropolikaupungin kehysalueen voimavarojen kokoaminen Keski-Uudenmaan kuntajakoselvityksen tuloksena olisi alueen kokonaisedun kannalta erittäin tärkeää. Mikäli tässä ei onnistuta, olisi Tuusulan, Keravan ja Järvenpään yhdistyminen joka tapauksessa askel eteenpäin.*
- *Kirkkonummi ja Vihti ovat osa metropolikaupungin kehittyvää kehysaluetta. Myös Länsi-Uudellamaalla tarvitaan voimavarojen kokoamista. Vihdin ja Kirkkonummen kuntien yhdistyminen tukisi tätä tavoitetta.*

Metropolikaupunki

Tulevaisuuden kuntarakenne

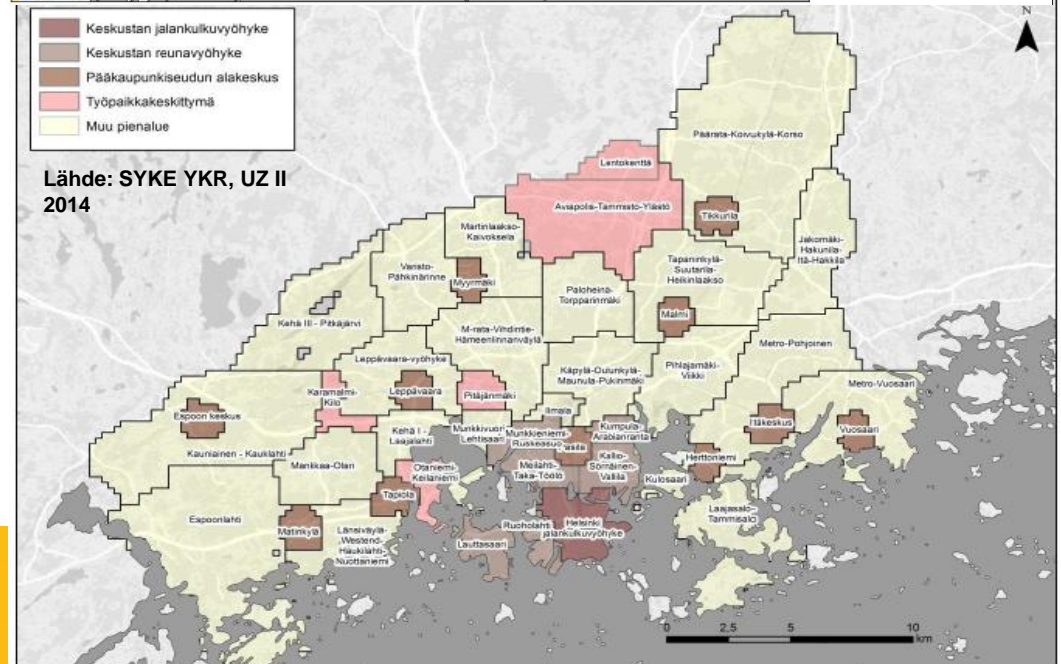
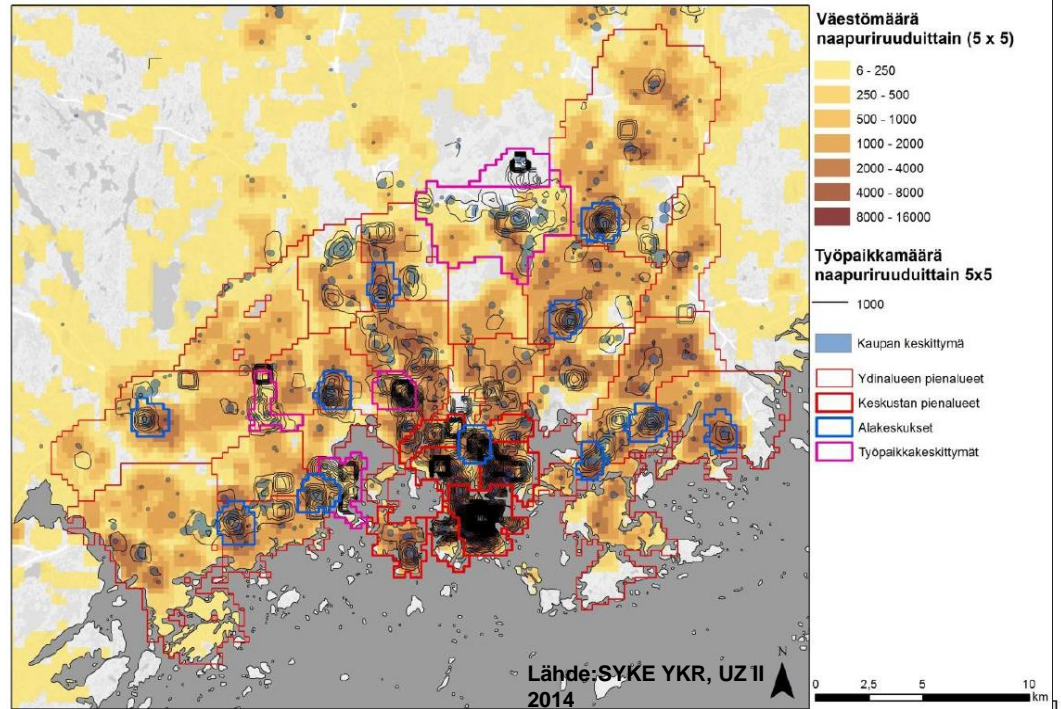
- Espoo-Helsinki-Kauniainen-Sipoo-Vantaa
- Helsinki-Vantaan lentokentän yritysvyöhyke (Aviapolis) kokonaan metropolikaupungin osaksi
- Kirkkonummi-Vihti (+Lohja ym.)
- Kerava-Tuusula (+Hyvinkää-Järvenpää-Mäntsälä-Nurmijärvi-Pornainen)

Monikeskuksinen metropolikaupunki

- Metropolikaupunki on monikeskuksinen. Strategisella tasolla kunta toimii yhtenä kokonaisuutena. Lähipalvelut ja niitä koskeva kunnallinen päätöksenteko sen sijaan voidaan hajauttaa lähemmäs asukkaiden päivittäistä elinpiiriä. Näin muodostuvat alakeskukset ja niitä ympäröivät toiminnalliset vyöhykkeet ovat entisistä kuntarajoista riippumattomia.
- SYKE:n paikkatietoanalyysien perusteella (YKR, UZ II 2014) metropolin ydinalueella monikeskuksisuuden kriteerit täyttäviä alakeskuksia väestön, työpaikkojen ja kaupallisten palvelujen perusteella ovat tällä hetkellä Espoon keskus-Kauniainen, Herttoniemi, Itäkeskus, Leppävaara, Malmi, Matinkylä, Myyrmäki, Pasila, Tapiola, Tikkurila ja Vuosaari.
- Sipoossa osana metropolikaupunkia Nikkilä ja Söderkulla voivat tulevaisuudessa kehittyä vastaaviksi alakeskuksiksi.

Väestön, työpaikkojen ja vähittäiskaupan keskittymät sekä pienaluejako

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Prosessin eteneminen Miten tästä eteenpäin?

METROPOLI
SELVITYS

Selvitystyö jatkuu

- Espoo, Kauniainen, Helsinki, Sipoo ja Vantaa
  - Muodostetaan kuntajohtajista yhdistymissopimuksen valmisteluryhmä, joka työstää sopimusta kuntajakoselvittäjien johdolla
    - Ryhmä kokoontuu viikoilla 25, 33, 35 ja 38 sekä tarpeen mukaan muina ajankohtina
    - Sopimuksen 1. luonnosversio valmistuu seurantaryhmän kokoukseen 2.9. mennessä
- Kirkkonummi ja Vihti
  - Aloitetaan tunnustelut Kirkkonummen ja Vihdin kanssa voimavarojen kokoamiseksi Länsi-Uudellamaalla
- Tuusula ja Kerava
  - Tuetaan Tuusulaa ja Keravaa voimavarojen kokoamiseksi Keski-Uudenmaan kuntien oman selvityksen pohjalta
  - Aloitetaan valmistelu Tuusulan eteläinen osan (Aviapoliksen alueen) liittämiseksi Metropolikaupunkiin

Organisoituminen

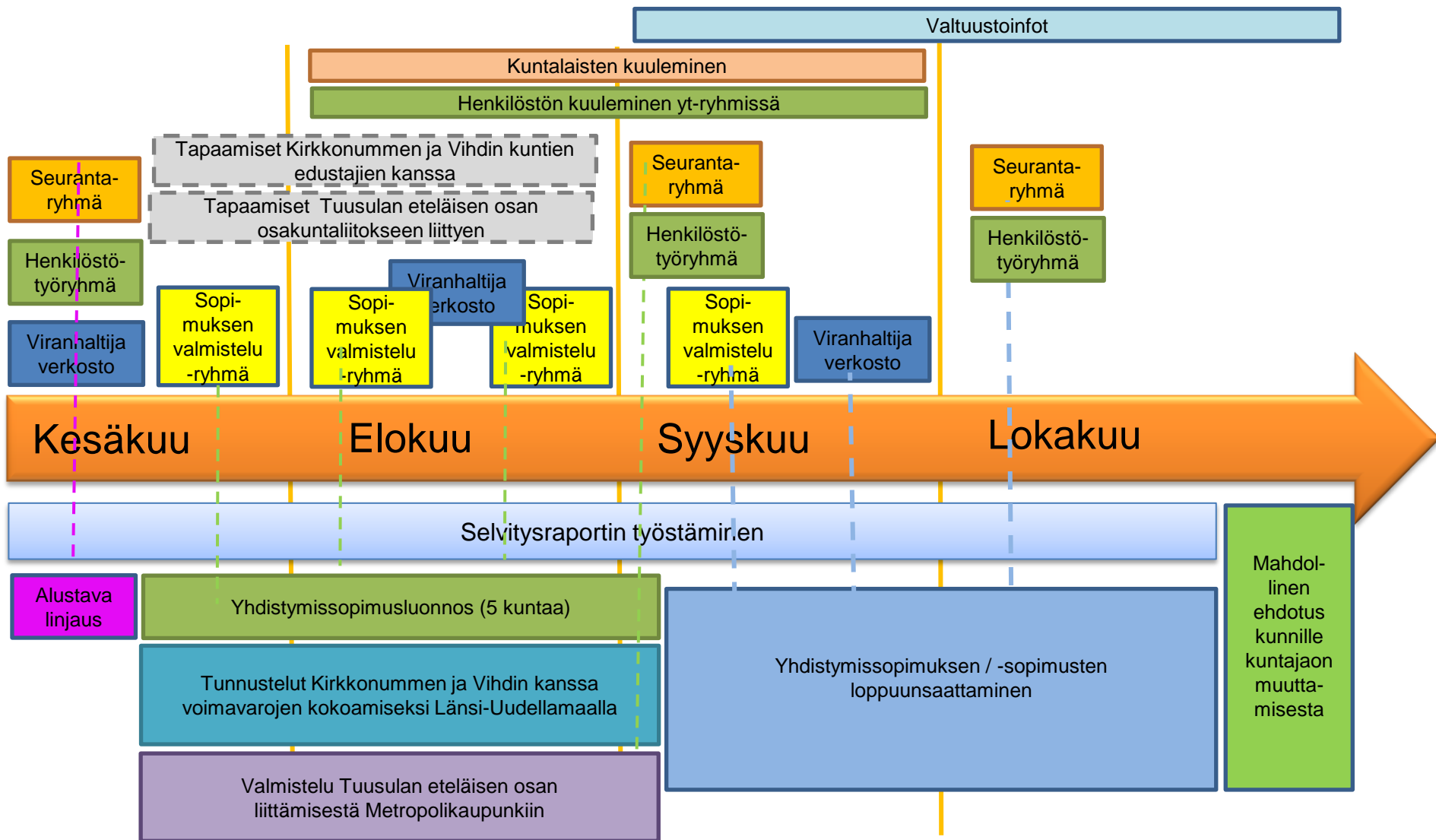

Aikataulu

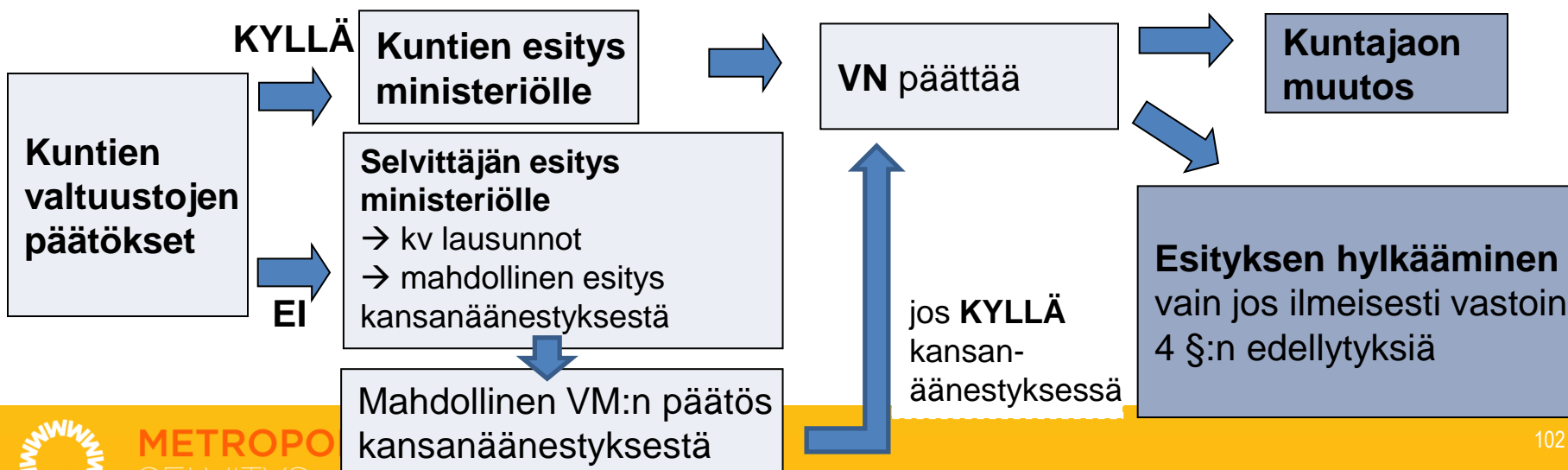
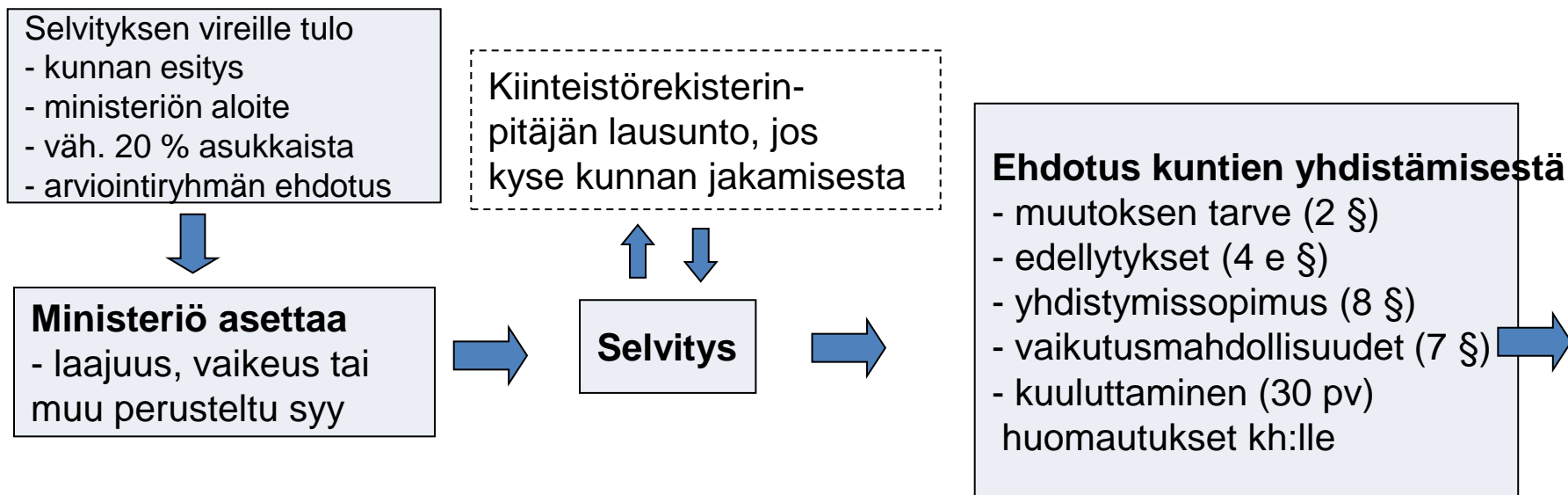
	Kesä	Elo	Syys	Loka
Kuntajohtajien ja luottamushenkilöjohdon tapaamiset/haastattelut kunnittain	→			
Seurantaryhmä	3.6. klo 14.00		2.9. klo 14.00	8.10 klo 14.00
Yhdistymissopimuksen valmisteluryhmä	Vko 25	Vko 33 ja 35	Vko 38	
Viranhaltijaverkosto	5.6. klo 14.00	20.8. klo 14.00	24.9. klo 14.00	
Valtuustojen infotilaisuudet kunnittain			x	x
Kuntalaisten kuuleminen		x	x	
Henkilöstötyöryhmä	4.6. klo 14.00		1.9. klo 14.00	7.10. klo 14.00
Henkilöstön kuuleminen kuntien yt-ryhmissä		x	x	
Visioryhmä				

Selvitysraportin työstäminen
Yhdistymissopimuksen/
sopimusten valmistelu

Prosessikaavio

Erityinen kuntajakoselvitys kokonaisuudessaan

Yhdistymissopimus

1. Toteuttamistapa ja ajankohta
2. Uuden kunnan hallinnon järjestämisen *periaatteet*
3. Uuden kunnan nimi
- 4.-6. Yhdistymishallituksen
  - - jäsenten ja varajäsenten määrä ja paikkajako (kunnat, ryhmät)
  - - toimivalta
  - - yhteistyö yhdistyvien kuntien viranomaisten kanssa
  - ennen VN:n päätöstä
7. Kunnanjohtajien asema uudessa kunnassa
8. Palvelujärjestelmien yhteensovittamisen ja lähipalvelujen järjestämisen *periaatteet*
9. Uuden kunnan talouden hoidon yleiset *periaatteet*
10. Asukkaiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien sekä lähidemokratian toteuttamisen keinot uudessa kunnassa
11. *Periaatteet*, joiden mukaan yhdistymisavustus käytetään laissa säädettyyn tarkoitukseen.

Yhdistymissopimus

- Lisäksi sopimukseen:
- Jos yhdistyminen koskee kaksikielistä kuntaa, kuntien on sovittava periaatteista, joiden mukaan uuden kunnan palvelut ja hallinto järjestetään suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi.
- Jos yhdistyminen tulee voimaan kesken vaalikauden
  - ⇒ valtuuston muodostamisesta sopiminen (24 §)
- Mahdollisesta laajemmasta valtuustosta sopiminen (25 §)
- Jos kunnan nimeksi aiotaan antaa nimi, joka ei ole aiemmin ollut kunnan nimenä
  - ⇒ Kotuksen lausunto ennen sopimuksen hyväksymistä,liitettävä sopimukseen
- Sopimuksen valmistelu yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa

Lähteet

- Alanen, O., Hautamäki, A., Kasinen, T., Kuittinen, O., Laitio, T., Mokka, R., Neuvonen, A., Oksanen, K., Onnela, S., Rissanen, M., Vassinen, S., & V. Viljanen (2010). Metropolin hyvinvointi. Demos Helsinki & Jyväskylän yliopisto. Erweko, Helsinki.
- Aro, T. & A. Laiho (2014). Metropolialueen demografinen kilpailukykyanalyysi. Metropolialueen alueellinen ja väestöllinen kilpailukyky muuttoliikkeen näkökulmasta vuosina 2000 – 2013. Valtiovarainministeriö.
- Aronen, K. (2013). Kuntaudistus kokonaisuuden hyväksi - tutkimuksen puheenvuorot toistaiseksi vinoutuneita. Talous ja yhteiskunta 2/2013.
- Asikainen, J., Paqvalin, R., Mononen, K., Tuimala, A., Turunen, J. & P. Myllyniemi (2013). Metropolimme kaikille. Metropolialueen esiselvitys - selvityshenkilöiden suositukset ja ehdotukset. Valtiovarainministeriö.
- ETLA/ Castrén, L., Kauhanen, A., Kulvik, M., Kulvik-Laine, S., Lönnqvist, A., Maijanen, S., Martikainen, O., Palvalin, M., Peltonen, I., Ranta, P., Vuolle, M., Zhan, Y. (2013). ICT ja palvelut. Näkökulmia tuottavuuden kehittämiseen. ETLA B 259
- ETLA/Koski, H. (2011). Does Marginal Cost Pricing of Public Sector Information Spur Firm Growth? Keskusteluaiheita, Discussion Papers 1260.
- FCG Konsultointi Oy (2014). Talous ja ennakkointimalli.
- Glaeser, E. (2011). Triumph of the City. How our greatest invention makes us richer, smarter, greener, healthier, and happier. 338 s. The Penguin Press, New York.
- Hautamäki, A. (2010). Elinvoimainen metropoli. Analyysi kilpailukykyyn uudesta perustasta ja sen merkityksestä metropolialueelle. Jyväskylä.
- Helsingin seudun asuntoraportti (2012). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä. HSY:n julkaisuja 1/2013.
- Helsingin seudun MAL-aiesopimuksen seuranta (2014). MAL-aiesopimuksen sihteeristö.
<http://www.ara.fi/download/noname/%7B57D7C48F-E8C0-498E-9F8F-D30D550EAB9D%7D/99243>
- Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2013 – 2030. (2013). Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 5/2013.
- Helsingin seudun yhteistyökokous 5.11.2009. Helsingin seudun visio.
- Herberts, K. (2012). Kielibarometri. Suomen Kuntaliitto
- Kavavagh (2009). Social Sustainability & High Density Development. PIA Conference Paper. PAD Partners .
<http://www.planning.org.au/documents/item/1177>
- Kainulainen, S. (2013). Segregaatio metropolialueella. Metropolilain työryhmän työpäpaperi. Valtiovarainministeriö.
- Kuntalaki HE-luonnos 8.5.2014
- Kuntarakennelaki 29.12.2009/1698

Lähteet

- Laakso, Seppo & Moilanen, Paavo (2011). Yritystoiminnan sijoittuminen ja työpaikkakeskittymien muodostuminen monikeskuksisessa aluerakenteessa. Sektoritutkimuksen neuvottelukunta 5/2011. http://www.kaupunkitutkimusta.fi/wp-content/uploads/2013/12/4712_SETU_5-2011.pdf
- Nikula, S. (2014). Missä kulttuuri luuraa? Kvartti 1/2014.
- Nordregio (2011). European cities and towns. <http://www.nordregio.se/en/Maps--Graphs/08-Urban-and-regional-divisions/European-cities-and-towns/>
- Rissanen, R., Rehunen, A., Kalenoja, H., Ahonen, O., Mäkelä, T., Rantala J & M. Pöllänen (2013). ALLI-kar tasto. Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan pohjustus. Ympäristöministeriö.
- Ristimäki, M., Tiitu, M., Kalenoja, H., Helminen, V. & P. Söderström (2013). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet Suomessa. Jalankulku-, joukkoliikenne- ja autovyöhykkeiden kehitys vuosina 1985-2010. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32: 2013.
- Sankala, I. (2013). Metropolialueiden suunnittelu- ja hallintamallit. Kansainvälinen kartoitus. MAL-verkosto.
- SCB
- Strafica/Pesonen, H. (2012a). Uudenmaan kaupan palveluverkko. Liikenteellinen arviointi. Uudenmaan liitto. http://www.uudenmaanliitto.fi/files/4734/Kaupan_liikennearviointi_Tiivistelma_7_5_2012.pdf
- Strafica/ Moilanen, P & O. Salomaa (2012b). Yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen analyysin hyödyntäminen kuntarakenteen määrittelyssä. Liikenne - ja viestintäministeriö. http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=1986559&name=DLFE-14039.pdf&title=Yhdyskuntarakenteen_+ja_liikkumisen_analyysi_kuntarakenteen_maarittelyssa
- SYKE (2012). Yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa. SYKE rakennetun ympäristön yksikkö.
- SYKE (2014). Metropolialueen case-tutkimus. Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet (UZ2). Raporttiluonnos 4.3.2014 (julkaistaan 13.6.2014). SYKE/HY.
- Söderström, P., Schulman, H. & M. Ristimäki (2014). Pohjoiset suurkaupungit. Yhdyskuntarakenteen kehitys Helsingin ja Tukholman metropolialueilla. Tutkimusraportin luonnos 23.4.2014 (julkaistaan 13.6.2014). SYKE/HY.
- Valtioneuvosto (2013). Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 18/2013.
- Vilkama, K., Lönnqvist, H., Väliniemi-Laurson, J. & M. Tuominen (2014). Erilaistuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002 – 2012. Helsingin kaupungin tietokeskus 2014: 1.
- VM (2012). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvitys. Osa I, selvitysosa. VM 5a/2012.
- VM (2012). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvitys. Osa II, Alueellinen tarkastelu. VM 5a/2012.
- VM (2012). Muistio kuntarakennemuutosten vaikutuksesta tietohallinto- ja ICT-toiminnan osalta. VM 4.12.2012.
- Väärälä (2014). Sosiaalinen kaupunkistrategioissa. Asukkaiden kaupunki vai globaalin kilpailun näyttämö? Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 10/2014.